

RUDOLF STEINER

A MIHÁLY-MISZTÉRIUM

**A Goetheanum c. folyóiratban
1924 és 1925-ben megjelent írások fordítása**

Tartalomjegyzék

I. A Mihály-korszak hajnala.....	3
II. Az ember lelki alkata a Mihály-korszak kezdete előtt.....	4
III. A Mihály-előtti és a mihályi út.....	5
Vezérfonalak az előzőkben leírtak alapján.....	7
IV. Mihály feladata az Ahrimán-szférában.....	8
Vezérfonalak az előzőekben leírtak alapján.....	9
V. Mihály tapasztalatai és élményei kozmikus missziójának beteljesítése közben.....	10
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	12
VI. Az emberiség jövője és Mihály tevékenysége.....	12
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	14
VII. Az ember Mihály-Krisztus élménye.....	15
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	17
VIII. Mihály missziója az emberi szabadság korszakában.....	17
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	19
IX. Kozmikus gondolatok Mihály és Ahrimán működésében.....	20
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	22
X. A tudati lélek kapui előtt. Hogyan készíti elő Mihály földi misszióját.....	22
az érzékfelettségben Lucifer legyőzése révén.....	22
Első tanulmány.....	22
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	26
XI. Hogyan hatnak a mihályi erők a tudati lélek első kibontakozásába.....	27
Második tanulmány.....	27
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	29
XII. A Mihályi-erők akadályozói és segítői a tudati lélek korának kezdetén.....	30
A második tanulmány folytatása.....	30
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	32
XIII. Mihály szomorúsága az emberiség fejlődése miatt földi működésének korszaka előtt.....	33
Negyedik tanulmány.....	33
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	35
XIV. Karácsonyi elmélkedés: A Logosz-misztérium.....	36
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	39
XV. Égi történelem. Mitológiai történelem. Földi történelem. Golgotai misztérium.....	39
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	43
XVI. Mi nyilatkozik meg, ha visszatekintünk az ismétlődő földi életekre?.....	43
A tanulmány első része.....	43
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	45
XVII. Mi nyilatkozik meg, ha visszatekintünk az ismétlődő földi életekre?.....	46
A tanulmány második része.....	46
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	47
XVIII. Mi nyilatkozik meg, ha visszatekintünk az ismétlődő földi életekre?.....	48
A tanulmány harmadik része.....	48
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	50
XIX. Mi a Föld valójában a Makrokozmoszban?.....	51
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	52
XX. Alvás és ébredés a megelőző fejtegetés megvilágításában.....	53
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	54
XXI. Gnózis és antropozófia.....	55
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	57
XXII. Az ember szabadsága és a Mihály-korszak.....	57
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	59
XXIII. Hol van az ember, mint gondolkozó és emlékező lény?.....	59
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	61
XXIV. Az ember makrokozmoszban lény.....	62
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	64
XXV. Az ember érzékszervi és gondolkodási szerveinek viszonya a külvilághoz.....	64
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	66
XXVI. Emlékezet és lelkiismeret.....	67
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	69
XXVII. A szellemi megismerés látszólagos kialakása az újkorban.....	69
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	71
XXVIII. Történelmi megrázkódtatások a tudati lélek felszínre kerülésekor.....	72
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	73
XXIX. A természettől a természet-alattiságig.....	74
Vezérfonalak az elmondottakhoz.....	75

I. A Mihály-korszak hajnala

A golgotai misztérium utáni II. századig az embernek más kapcsolata volt gondolataival, mint később. Nem érezte azt, hogy a lelkében élő gondolatokat maga hozza létre; a szellemi világ sugalmazásainak tekintette azokat. Ha olyanról támadtak is gondolatai, amit érzékeivel tapasztalt, gondolatai akkor is az érzéki tárgyakkól szóló isteni megnyilatkozást jelentettek számára.

Akinek szellemi látás-élményei vannak, az megérti ezt az érzést. Ha ugyanis szellemi valóság nyilatkozik meg a léleknek, úgy sohasem érezzük azt, hogy itt van a szellemi észlelés és az észlelések megértéséhez magunk alakítjuk ki a gondolatot, - hanem az ember látja a gondolatot ami az észlelés tartalma és adottsága, olyan objektíven, mint magát az észlelést.

A II. században az emberi lélekben felragyogott a személyes individuális értelem. Az ilyen adatokat természetesen úgy kell venni, hogy közbeeső időpontot jelentenek, az átmenet lassan, fokozatosan történik. Az embernek az az érzése támadt, hogy: én képezem a gondolatokat. És a gondolatok képzése uralkodóvá vált a lelki életben úgy, hogy a gondolkodók az emberi lélek lényegét, az értelmes magatartásban látták. Azelőtt az embernek imaginatív képzelete volt a lélekről. Nem a gondolatképzésben látták a lényegét, hanem a világ szellemi tartalmában való részvételében. Az érzékfeletti szellemi lényeket gondolkozóknak tartották, akik az ember érzelmeire hatnak és gondolnak is. Ami így az érzékfeletti szellemi világból az emberben él, azt léleknek érezzük.

Mihelyt szemléletünkkel felhatolunk a szellemi világba, konkrét szellemi hatalmak lényéhez közeledünk. A régi tanításokban M i h á l y névvel jelölték azt a hatalmat, akitől a dolgok gondolatai erednek. A nevet megtarthatjuk. Akkor azt mondhatjuk: az emberek egykor Mihálytól kapták a gondolatokat, Mihály kormányozta a kozmikus intelligenciát. A II. századtól fogva az emberek már nem érzik, hogy gondolataikat Mihály inspirálja. Ezek elszakadtak uralmától, a szellemi világból az individuális emberi lelkekbe hullottak.

Az emberiségben most már kialakult a gondolati élet. Az ember eleinte bizonytalan, hogy mit is jelent számára a gondolat. Ez a bizonytalanság élt a skolasztikus tanításokban. A skolasztikusok realistákra és nominalistákra oszlottak. A realisták – vezetőjük Aquinói Tamás és a hozzá közelállóak, - még érezték a gondolat és a dolgok régi összetartozását. Ezért a gondolatot a dolgokban élő valóságnak tekintették. – A nominalisták intenzíven érezték azt a tényt, hogy gondolataikat a lélek alakítja. A gondolatot csak a lélekben élő szubjektívumnak érezték, aminek nincs köze a dolgokhoz. Úgy vélték, hogy a gondolatok csak a dolgok ember alkotta nevei.

/Nem „gondolatokról”, hanem „univerzálisokról” beszéltek, de ez a szemlélet lényegénél nem jön tekintet be, mert hiszen a gondolatok az egyes dolgokhoz képest mindig univerzális jellegűek./

Azt mondhatjuk: a realisták meg akarták őrizni hűségüket Mihályhoz, amikor is a gondolatok az ő tartományából az emberekébe hullottak, gondolkodásukban akkor is Mihálynak, a kozmikus intelligencia fejedelmének akartak szolgálni. – A nominalisták lelkül tudatalatti részében véghezvitték a Mihálytól való elszakadást. Nem Mihályt, hanem az embert tekintették a gondolatok birtokosának.

A nominalizmus elterjedése és befolyása növekedett. – Ez így folytatódhatott egészen a XIX. század utolsó harmadáig. Ebben a korszakban az emberek úgy érezték, - akik a világmindenség szellemi történéseinek észleléséhez értettek, - hogy Mihály követte az intellektuális élet áramlását. – Kozmikus feladatának új metamorfózisát keresi. Azelőtt a szellemi külvilágból árasztotta a gondolatokat az

emberi lelkekbe, a XIX. század utolsó harmadától kezdve benne akar élni az emberi lelkekben, ahol a gondolatok formálódnak. Azelőtt a Mihállyal rokon emberek azt látták, hogy Mihály a tevékenységét szellemi területen fejti ki, most felismerik, hogy Mihálynak a szívükben kell élnie, most gondolat hordozta szellemi életüket szentelik neki, most szabad individuális gondolati életükben taníthatja meg Mihály, hogy melyek a lélek helyes útjai.

Olyan emberek, akik előző földi életükben az inspiratív gondolati jellegben éltek, vagyis Mihályt szolgálták, a XIX. század végén újra a földi életbe lépve ilyen önkéntes mihályi közösséghez éreztek vonzódást. Régi gondolati inspirátorukat ekkor útmutatónak tekintették a magasabb gondolat lényegében.

Aki ilyen dolgokat meg tud figyelni, az tudhatta, hogy a XIX. század utolsó harmadában mekkora fordulat következett be az emberek gondolati életét illetően. Azelőtt az ember csak érezhette amint lényéből gondolatok alakulnak, - a jelezett időszakról kezdve saját lényé fölé emelkedhet, értelmét a szellemiség felé irányíthatja, itt – Mihály lép elé és minden gondolat-szövődéssel ősi rokonságot mutat. Ő kiszabadítja, eloldja a gondolatokat a fej tartományából és szabaddá teszi számukra a szívhez vezető utat, a lélekben lelkesedést kelt, hogy az ember lelki odaadásban élhessen minden iránt, ami a gondolat fényében tapasztalható.

A Mihály-korszak megkezdődött. A szíveknek kezdenek gondolataik lenni, a lelkesedés már nem csak misztikus homályból fakad, hanem gondolat-hordozta lelki világosságból. Ezt megérteni annyi, mint Mihályt felvenni a lélekbe. Ma a szellem megértésére törekvő gondolatoknak olyan szívekből kell származniuk, akik Mihályért, a kozmosz tüzes gondolatfejedelméért dobognak.

II. Az ember lelki alkata a Mihály-korszak kezdete előtt

Az emberiség fejlődése során a Mihály-korszak egyrészt az intellektuális gondolképzés uralkodása, másrészt a külső érzéki-fizikai világra irányult emberi szemléletmód kialakítása után következett el.

A gondolképzés saját lényege szerint nem materialista irányú fejlődés. Az ideák világa, ami a régebbi időkben mintegy inspirálóan közeledett az emberhez, a Mihály-korszakot megelőző időben az emberi lélek tulajdonává lett. Már nem „fentről”, a kozmosz szellemi tartalmából fogadja magában az ideákat, hanem az ember aktívan a saját szellemiségéből meríti. Az ember csak ezáltal vált éretté arra, hogy saját szellemi lényére ráeszméljen. Azelőtt saját lényének a mélységéig nem hatolt el. Mintegy cseppnek tekintette magát, mely a kozmikus szellemiség tengeréből a földi élet idejére levált, hogy azután újra egyesüljön vele.

Az emberben végbemenő gondolképzés előrehaladást jelent az ember önismeretében. Az érzékfelettségben szemlélve a dolog így mutatkozik: a Mihály névvel jelölhető szellemi hatalmak a szellemi kozmoszban kormányozzák az ideát. Miközben az ember lelke részt vett a mihályi világ életében, átélte ezt az ideát. Ez az átélés most sajátjává vált. Ezáltal átmenetileg bekövetkezett az ember elválása Mihály világától. A hajdani inspirált gondolatokkal az ember egyszersmind a szellemi kozmikus tartalmakat is befogadta. Midőn az inspiráció megszűnt és az ember gondolatait a maga tevékenységével alakítja, az érzékiek szemléletére szorul, hogy gondolatai számára tartalmat találjon. Így kivívott saját szellemiségét az embernek először materiális tartalommal kellett kitöltenie. Olyan korszakban esett bele a materialista szemléletbe, amely saját szellemi lényét az előzőeknél magasabb fokra emelte.

Ez könnyen felismerhető, egyedül csak a materializmusba való „bukást” figyelembe éve szomorúak lehetünk miatta. De míg a korszak látásának a külső fizikai világra kellett korlátozódnia, a lélek belsejében élményként bontakozott ki az ember kitisztult, önálló sodott szellemisége. A Mihály-korszakban a szellemiség már nem maradhat öntudatlan élmény, sajátos jellegének tudatosulnia kell. Ez jelenti a Mihály-lény belépését az emberi lélekbe. Az ember saját szellemiségét bizonyos ideig a természet anyagságával töltötte be, kozmikus tartalomként be kell ismét töltenie ősi mivoltából származó szellemiséggel.

A gondolatképzés egy időre beleveszett a kozmosz anyagába, magára kell találnia a kozmikus szellemben. A hideg, absztrakt gondolatvilágba beáradhat a meleg, a lényegtől áthatott szellemi valóság. Ez képezi a Mihály-korszak kezdetét.

A szabadság tudata csak a világ gondolati lényétől elszakadva növekedhetett az emberi lélek mélységeiben. Ami a magasságokból származott, arra a mélységekben kellett újra rátalálni. A szabadság e tudatának fejlődése ezért először egy, csak a külvilágra irányuló természet megismeréshez kötődött. Míg az ember bensejében szellemét öntudatlanul az ideák tisztasága formálta át, érzékeit kifelé csak az anyagság felé irányította, ez semmiképpen nem nyúlt zavaróan ahhoz, ami a lélekben még gyenge csiraként sugárzott fel.

A külső anyagság szemléletébe azonban ismét beleköltözhet a szellemiség átélése és vele a szellemi szemlélet új formában. Amit a materializmus jegyében a természettudományban nyertünk, az a szellemiségnek megfelelő módon a belső lelki életben ragadható meg. Mihály, aki „fentről” szólt, belülről meghallható, itt fogja új lakhelyét megalapítani. Imaginatívabb módon szólva ez így fejezhető ki: a napszerű, amit az ember hosszú időn keresztül csak a kozmikusból vehetett fel, a lélek bensejében fog ragyogni.

Az ember „belső napról” tanul majd beszélni. Születés és halál közötti életében azért nem ismeri magát kevésbé földi lénynek, de fel fogja ismerni saját Földön járó lényének napvezetettséget. Megtanulja igazságnak érezni, hogy bensejében egy lény olyan fénnel árasztja el, ami e földi létre világít ugyan, de nem benne lobban fel. A Mihály-korszak kezdetén az emberiségtől mindez még igen távollévőnek tűnhetik, „szellemben” azonban közel van, csak meg kell l á t n i. Mérhetetlenül sok függ attól a tényről, hogy az emberek ideái ne maradjanak pusztán gondolataik, hanem a gondolkozásban l á t ó k á váljanak.

III. A Mihály-előtti és a mihályi út

A Mihály-jelleg behatolását az emberiség fejlődésébe nem láthatjuk helyes megvilágításban, ha csak olyan képzetet alkotunk az új ideavilág természettel való kapcsolatáról, ahogy az ma általánosan szokás.

Az gondolják, kívül van a természet folyamatai és lényei, belül ott vannak az ideák. Ezek természeti lények fogalmát jelentik, vagy pedig ún. természeti törvényeket. A gondolkozók számára itt elsősorban az a fontos, hogy megmutassák, hogy képezik azokat az ideákat, amelyek helyes kapcsolatban vannak a természeti lényekkel, vagy igaz természeti törvényeket tartalmaznak.

Közben csekély jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy milyen az ideák viszonya az emberhez, aki hordozza. A lényeket azonban csak akkor fogják megérteni, ha mindenekelőtt felteszik azt a kérdést: hogy mit él át az ember az újabb természettudományos ideákban?

Felelethez a következőképpen jutunk:

Ha úgy érzi az ember, hogy az ideákat lelkének tevékenysége alakítja ki benne, az az érzése, hogy ő az ideák alkotója, míg kívülről csak az észleletek tolnak feléje.

Az embernek nem mindig volt ez az érzése. Régebbi korokban az ideák tartalmát nem érezte saját alkotásának, hanem az érzékfeletti világból sugalmazott adománynak.

Ez az érzés fokozatokon halad át. A fokozatok attól függtek, hogy az ember lényének melyik részével élte át amit ma ideának nevez. Ma, a tudati lélek fejlődésének korszakában korlátlanul érvényes, ami a vezérfonalak között szerepel: „A gondolatok valóságos székhelye az ember étertestében van. Itt azonban eleven, lényyszerű erők. Bevésődnek a fizikai testbe és mint „bevésődött gondolatok”-nak lesz olyan árnyszerű jellegűk, amilyenek az átlagos tudat ismeri őket.”

Most visszatérhetünk olyan időkbe, ahol a gondolatokat közvetlenül az „én”-ben élték át. Ekkor azonban nem voltak árnyszerűek mint ma, nem voltak csupán élőek, hanem lélek és szellem hatottá át őket. Ez azt jelenti, hogy az ember nem gondolta a gondolatokat, hanem konkrét szellemi lények észlelését élte át.

A népek őskorában mindenütt megtaláljuk a szellemi lények világára feltekintő tudatot. Ami ebből történelmileg fennmaradt, azt ma mítosz alkotó tudatnak nevezik és a valóságos világ megértésében nem sok jelentőséget tulajdonítanak neki. Pedig ezzel a tudattal az ember saját világában, eredetének világában tartózkodik, míg ami tudatával a saját világából kiválik.

Az ember szellem, és az ő világa a szellemek világa. Következő fokozata, ahol már nem az én, hanem az asztrálttest éli át a gondolati jelleget. Ekkor a lelki szemlélet számára elvész a közvetlen szellemség: a gondolat jelleg lélekkel áthatott elevenségben jelenik meg.

Az első fokon, a konkrét szellemi lényyszerűek szemléletekor az ember nem érzi intenzíven a szükségét, hogy a látottakat az érzéki észlelések világához kapcsolja. Az érzéki világ jelenségei ugyan az érzékfeletti módon látottak tetteiként nyilatkoznak meg, de nem szükségszerű, hogy külön tudományt alkossanak arról, amit a „szellemi pillantás” közvetlenül szemlél. Amit szellemi lények világaként szemlélnek, különben is olyan gazdag, hogy elsősorban ráirányul a figyelem.

A második tudatperiódusban ez megváltozik. A konkrét szellemi lények elrejtőznek, visszfényük lélekkel áthatott élet formájában jelenik meg. Az ember a „természet életét” a „lélek életéhez” kezdi kapcsolni. A természeti lényekben és folyamatokban a működő szellemi lényeket és tetteiket keresik. Történelmileg ennek a tudatperiódusnak a lecsapódását láthatjuk a később fellépő alkimista kutatásban.

Amint az első tudat-periódusban a szellemi lényeket „gondoló” ember még teljesen saját lényében élt, úgy a másodikban még közel volt önmagához és eredetéhez.

Ez azonban mindkét fokon kizárja, hogy az ember a szó valóságos, értelmében saját belső indítékot kapjon cselekvése számára.

Saját jellegét hordozó szellemség cselekszik benne. Amit látszólag maga tesz, az szellemi lények révén lejátszódó folyamatok megnyilatkozása. Amit az ember tesz, az a mögötte lévő valóságos isteni-szellemi történések érzéki-fizikai megjelenése. A tudati fejlődés harmadik szakasza a gondolatokat az étertestben tudatosítja, de élő módon.

Ebben a tudatban élt a görög civilizáció, amikor nagy volt. Ha a görög ember gondolkozott, akkor nem ő alkotott magának gondolatot, amelynek segítségével a világot mint saját alkotásával szemlélte, hanem forrongó életet érzett magában, ami kívül a dolgokban és folyamatokban is lüktetett. Ekkor lépett fel először a saját

cselekvés szabadsága iránti vágyakozás. Még nem valóságos szabadság, csak vágyakozás utána.

Az embernek, aki a természet mozgásait rezdülni érezte önmagában, vágya támadhatott, hogy eloldja saját tevékenységért az idegennek talált tevékenységtől. A külső tevékenységet érezték mindenesetre az alkotó szellemvilág utolsó olyan hatásának, mely az ember jellegével azonos.

A szabadság lehetősége csak akkor következett be, amikor a gondolatok a fizikai testbe vésődtek be és a tudat csak erre a bevésődésre terjedt ki. Ez az állapot adódik a Krisztus utáni XV. századdal. A világ fejlődésében nem az a fontos, hogy a mai természetszemlélet ideái milyen jelentőségűek a természet számára, mert ezek az ideák nem azért öltöttek formát, hogy határozott képet nyújtsanak a természetről, hanem hogy az embert fejlődésének meghatározott fokára juttassák el.

Amikor a gondolatok a fizikai testet megragadták, közvetlen tartalmukból szellem, lélek, élet kipusztult és csak a fizikai testhez ragadt absztrakt árnyék maradt meg. Ilyen gondolatok megismerésének tárgyát szak fizikai-materiális képezheti. Ők maguk ugyanis csak az ember fizikai-materiális testében valóságosak.

A materializmus nem azért jött létre, mert a külső természetben csak materiális lények és folyamatok észlelhetők, hanem mert az embernek fejlődése során olyan periódust kellett átélnie, amely eljuttatta egy csak materiális megnyilatkozások észlelésére képes tudathoz.

Az újabb idők természetszemlélete ennek az emberi fejlődésigénynek az egyoldalú kifejllesztéséből adódik.

Mihály missziója, hogy olyan erőket árásson az ember étertestébe, melyektől a gondolatárnyak ismét életet nyernek; akkor a megelevenedett gondolatokhoz hajlani fognak az érzékfeletti világok lelki és szellemi lényei, a felszabadult ember élni tud majd velük, mint ahogy egykor velük élt az az ember, aki az ő működésüknek csak fizikai képmása volt.

Vezérfonalak az előzőkben leírtak alapján

1/ Az emberi fejlődés során a tudat gondolat kibontakozásának fokozatain száll lefelé. Előző tudatperiódus: ekkor az ember szellemmel, lélekkel, élettal áthatott képekként éli át az „én”-ben a gondolatokat. – Második periódusban az ember az asztráltestben éli át a gondolatokat: ezek a szellemi lényeknek már csak lélekkel és élettal áthatott képmásai. – Harmadik periódusban az ember át étertestben éli át a gondolatokat, melyek lélekszerű belső mozgékonytságot mutatnak csak. – A negyedik, jelenlegi periódusban az ember a fizikai testben éli át a gondolatokat: ezek a szellemiség holt árnyait jelenítik meg.

2/ Amilyen mértékben háttérbe szorul az emberi gondolkodásban a szellemi-lelki-eleven, úgy éled az ember saját akarata: a szabadság lehetőségessé válik.

3/ Mihály feladata, hogy az akarat útjain ismét elvezesse az embert oda, ahonnan akkor jött, midőn földi tudatával leszállt a gondolkodás útjain az érzékfelettség átéléséből az érzéki átéléséhez.

IV. Mihály feladata az Ahrimán-szférában

Ha az ember visszatekint szellemi fejlődésére és közben szellemi szemlélete elé idézi szellemi életének 5 évszázada felvett különös sajátosságát, úgy már mindennapi tudattal is fel kell – legalább sejtésszerűen – ismernie, hogy az 5 évszázad óta az emberiség egész földi fejlődésének jelentős fordulópontjánál van.

A legutóbbi levélben egy szempont szerint utaltam erre a jelentős fordulatra. Az ember feltekinthet a fejlődés ősi fokára; látja, hogy a jelenleg az intelligencia erejében működő lelkiere hogyan változott az emberben.

Most gondolatok, halott, absztrakt gondolatok tűnnek fel az emberi tudat tartományában. Ezek a gondolatok a fizikai emberi testhez kötődtek; az ember kénytelen elismerni, hogy tőle származnak. Az ősidőkben az ember isteni-szellemi lényeket szemlélt ha lelki pillantásával oda fordult, ahol ma saját gondolatai nyilatkoznak meg számára. Az ember úgy érezte, hogy teljes léte egész a fizikai testéig ezekhez a lényekhez kötött, önmagát e lények teremtményének kellett elismernie. De nem csak létét, hanem cselekedeteit is ilyen teremtményeknek ismerte el. Az embernek nem volt saját akarata. Amit tett, az az isteni akarat megnyilvánulása volt.

A saját akaratiig való eljutás – mint a legutóbbi közleményben leírtuk – fokozatosan történt, ideje kb. 5 évszázada következett el.

Az utolsó periódus azonban sokkal jobban különbözik az előzőektől, mint azok egymástól.

A gondolatok elvesztik eleveenségüket, midőn a fizikai testhez csatlakoznak; szellemileg holtak, halott képződmények lesznek. Régebben, amíg az emberhez tartoztak, egyúttal mindig még azoknak az isteni-szellemi lényeknek szervei voltak, akikhez az ember tartozik. Ők akarták „lényszerű” módon az emberben. És ezáltal az ember az ő révükön eleven kapcsolódást érzett a szellemi világgal.

A halott gondolatokkal eloldottnak érzi magát a szellemi világtól. Úgy érzi, hogy teljesen a fizikai világba került.

Ezáltal azonban az ahrimáni szellemség szférájába került. Neki olyan területeken nincs erős hatalma, ahol a magasabb hierarchiák lényei saját szférájukban tartják az embert, úgy hogy mint az ősidőkben, maguk hatnak az emberben, úgy mint később, lélekkel áthatott vagy eleven tükröződésükkel. Ameddig az érzékfeletti lényeknek az emberi tevékenységbe ható működése létezik, vagyis kb. a IV. századig, addig az ahrimáni hatalmak ereje az emberiség fejlődésén belül – mondhatnánk – csak enyhén szólal meg.

Ez nem ellentétes azzal, amit a perzsa világnézet ír le Ahrimán működéséről. Ez a világnézet ugyanis nem az ember lelki kibontakozásában gondolja Ahrimán működését, hanem az ember lelkivilágával közvetlenül határos világban. Ha az ember lelkivilágába bele is játszik Ahrimán tevékenysége egy szomszédos szellemvilágból, közvetlenül mégsem hat rá.

E közvetlen behatás csakis a mintegy 5 évszázada elkezdődött időszakban vált lehetségessé.

Így az ember végére ért annak a fejlődési áramlatnak, ahol lényé olyan isteni szellemségből keletkezett, mely ön maga számára végül elhal az ember absztrakt intelligencia-lényében.

Az ember nem maradt meg azokban a szférákban, melyekben mint az isteni szellemségben eredt.

A golgotai misztérium földi megjelenésének idején az ember teljes lényének szélesebb területe számára már megtörtént az, ami tudata számára 5 évszázad előtt következett be. Ekkor csúszott át az emberiség fejlődése a legtöbb ember akkori

tudata számára észrevétlenül, olyan világból, melyben Ahrimánnak kevés hatalma van, olyan világba, ahol sok van. E más világszintbe való átcsúszás éppen a XV. században ért el a beteljesedéséig.

E világszintben Ahrimán befolyása azért létezhet és hathat pusztítóan az emberre, mert a szinten elhalt az emberrel rokon isteni tevékenység. Az ember azonban nem is juthatott más módon a szabad akarat kibontakozásáig, minthogy olyan szférába tért, amelyben nem élők az őseredet óta vele kapcsolatos, bensőleg összefonódott szellemi lények.

Kozmikus tekintve, a Nap-misztérium rejlik az emberi fejlődés lényegében. Amit az ember fejlődésének jelentős fordulópontjáig a Napban észlelni tudott, az eredetének isteni-szellemi lényeihez kapcsolódott.

Ők megváltak a Naptól és csak elhalt valójukat hagyták ott, úgyhogy az ember a Nap révén már csak halott gondolatok erejét veheti fel testiségébe.

Krisztust azonban ezek a lények küldték a Napról a Földre. Ő az emberiség üdvére összekötötte saját lényét az isteni-szellemi lét elhaltságával Ahrimán birodalmában. Így az emberiségnek kétféle lehetősége van szabadsága biztosítékául: most tudatos módon fordulni Krisztus felé olyan szellemi érzülettel, ami az érzékfeletti szellemi lét szemléletéből való leszálláskor öntudatlanul létezett az intelligencia használatáig; vagy saját lényét a szemléletből való eloldódásban átérezni akarni és ezzel áldozatul esni az ahrimáni hatalmak (haladási) irányának.

Az emberiség a XV. század kezdete óta van ebben a helyzetben. Ez már a golgotai misztérium óta készül elő – hiszen a fejlődés során minden fokozatosan történik, - ez hivatott arra, hogy mint a legnagyobb földi esemény, megmentse az embert a romlástól, aminek ki van téve, hogy szabad lényé váljék.

Most azt lehet mondani, ami ebben a szituációban eddig az emberiség részéről történt, az félig öntudatlanul ment végbe. És ilyen módon vezetett el az absztrakt ideákban élő természetszemlélet pozitívumához és a magatartás néhány éppoly jó alapelvéhez.

Elmúlt azonban az a korszak, amelyben az embernek létét öntudatlanul szabad volt a veszélyes ahrimáni szférában kibontakoztatni.

A szellemi világ kutatójának ma figyelmeztetnie kell az emberiséget arra a szellemi tényre, hogy az emberiség ügyének szellemi vezetését Mihály vette át. Mihály azt, amit véghez kell vinnie, úgy viszi véghez, hogy az embereket ne befolyásolja vele; ők azonban szabadon követhetik Mihályt, hogy a Krisztus-erővel ismét kitaláljanak Ahrimán szférájából, amelybe szükségképpen jutottak.

Aki magát az antropozófiával őszintén, lelkének legmélyebb lényével egynek tudja érezni, az helyesen érti ezt a Mihály jelenséget. És az antropozófia ennek a mihályi misszióknak szeretne a követe lenni.

Vezérfonalak az előzőekben leírtak alapján

1/ Mihály ismét felfelé megy azokon az utakon, melyeken az emberiség a szellemi fejlődés fokozatain át lejutott az értelmi tevékenységig. Csakhogy Mihály az akaratot fogja felvezetni azokon az utakon, melyeken a bölcsesség lejutott legalsó fokáig, az intelligenciáig.

2/ Ez a mihályi vezetés annyiban különbözik minden eddigi arkangyal-vezetéstől, sőt minden előző mihályi vezetéstől, hogy Mihály, a világ fejlődésének ettől az időpontjától kezdve útját csak megmutatja, úgy hogy az ember szabadon járhatson

rajta. Azok a vezetések hatottak az emberben, nemcsak megmutatták saját hatásukat, úgy hogy az ember nem lehetett akkor saját tevékenységében szabad.

3/ Az ember mostani feladata, hogy ezt belássa, hogy megtalálhassa egész lelkével szellemi útját a Mihály-korszakban.

V. Mihály tapasztalatai és élményei kozmikus missziójának beteljesítése közben

Az emberiség továbbhaladását éjig követhetjük az emberiség szempontjából attól a tudatperiódustól kezdve, ahol az ember az isteni-szellemi rend tagjának érzi magát, egészen a jelenlegiig, amelynek révén úgy érzi, hogy az isteni-szellemiségtől eloldódott individualitás, aki önállóan használja a gondolatokat. Ez történt a legutóbbi fejtegetésekben.

Érzékfeletti látással is azonban képet lehet alkotni arról, amit Mihály és övéi a fejlődési áramlat során átélnek, vagyis ugyanaz a tényesorozat Mihály szempontjából ábrázolható. Ezúttal ezt kíséreljük meg.

Van olyan, mintegy legrégebbi idő, amikor voltaképpen csak az isteni-szellemi lények közt történő dolgokról lehet beszélni. Folyamatos isteni cselekvésről van szó. Az istenek véghezviszik azt amit lényük impulzusai sugallnak; ebben a tevékenységben megfelelőképpen kielégülnek. Csak az jön tekintetbe, amit ők élnek át mindezeknél. Ez isteni tevékenység területén csak egy markában vehető észre valami emberiséghez hasonló. Az isteni tevékenység egy része.

Mihály azonban az a szellemi lény, aki tekintetét kezdettől fogva az emberiség felé fordította. Bizonyos tekintetben úgy rendez el az isteni tevékenységet, hogy a kozmosz egy sarkában az emberiség megmaradhasson. Ahogy itt tevékenykedik, az rokon az emberben később intellektusként megnyilatkozó tevékenységgel, csakhogy olyan erőként működik, mely az ideák rendjében áramlik a kozmoszon át, valóságot létrehozva. Ebben az erőben működik Mihály. Az ő hivatása, hogy kormányozza a kozmikus intellektust. Saját területén további előrehaladást kíván. És ez csak abban állhat, hogy ami intelligenciaként hatja át a kozmoszt, az később az emberi individualitásban koncentrálódjék. Ezáltal a következő történik: a világfejlődés olyan ideje következik el, melyben a kozmosz már nem jelenlévő, hanem elmúlt intelligenciájából él. És a jelenlegi intelligencia az emberiség fejlődési áramlatában van.

Mihály az emberiségben kifejlődő intelligenciát folyamatosan kapcsolatban szeretné tartani az isteni-szellemi lényekkel.

Ez azonban ellenállásba ütközik. A világban mint nyilvánvaló tény létezik, amit az istenek fejlődésként élnek át, az intellektusnak kozmikus tevékenységüktől való eloldásától kezdve az emberi természetbe való betagozódásáig. Ha léteznek lények, akik olyan észlelőképességgel rendelkeznek, melynek révén láthatják a tényeket, akkor saját hasznukra fordíthatják azokat. – És ilyen lények léteznek. Ezek az ahrimáni lények. Ők teljességgel képesek arra, hogy minden, istenektől eloldódott intelligenciát felszívjanak magukba. Minden intellektualitás összességét képesek saját lényükkel egyesíteni. Ezzel a kozmosz legnagyobb, legátfogóbb és legáthatóbb lényéivé válnak.

Mihály előre látja, hogy az embernek, egyre közelebb jutva az intelligencia önálló használatához, találkoznia kell az ahrimáni lényekkel, akiknek áldozatul eshet, miközben kapcsolatba kerül velük. – Ezért gyűri Mihály lába alá az ahrimáni

hatalmakat, folytonosan mélyebb tartományba taszítja őket, mint ahol az ember bontakozódik ki. Mihály lábánál a sárkány, akit a mélységbe taszít; ez az itt leírt érzékfeletti tényeknek az emberi tudatban élő hatalmas képe.

A fejlődés tovább halad. Az intellektus, mely először teljesen az isteni szellemiség tartományában volt, olyannyira eloldódik, hogy a kozmosz lelkületére válik. Ami azelőtt csak az istenektől sugárzott szét, az most a csillagvilágból ragyog fel, az isteni megnyilatkozásaként. A világot azelőtt maga az isteni lény kormányozta, most az objektívvé vált isteni megnyilatkozás kormányozza, amely mögött az isteni lény saját fejlődésének következő fokát teszi meg.

Ismét Mihály a kozmikus intelligencia kormányzója, amennyiben ez az ideák rendjében áramlik át a kozmosz megnyilatkozásán.

A fejlődés harmadik fázisa a kozmikus intelligencia további eloldódása eredetétől. A csillagvilágban most már nem a jelenlévő idearendszer működik isteni megnyilatkozásaként; a csillagok a múltban beléjük ültetett idearendszer szerint járnak és rendeződnek. Mihály látja, hogy a kozmikus intelligencia, amit ő kormányozott a kozmoszban, egyre inkább a földi emberiség felé halad.

Mihály azonban azt is látja, hogy mindinkább nő a veszély, hogy az emberiség áldozatul esik az ahrimáni hatalmaknak. Azt tudja, hogy Ahrimánt önmagá számára mindig lába alatt fogja tartani, de vajon az ember számára is?

Mihály látja a legnagyobb földi esemény bekövetkezését. A Krisztus-lény leszáll a Föld tartományába abból a birodalomból, melyet Mihály maga is szolgál, hogy itt legyen, amikor az intelligencia egészen az emberi individualitásé lesz. Mert az ember akkor érez majd legintenzívebb vágyat, hogy átadja magát annak a hatalomnak, mely maradéktalan teljes tökéletességben az intellektus hordozójává vált. Krisztus azonban itt lesz, nagy áldozata révén ugyanabban a szférában fog élni, melyben Ahrimán is él. Az ember majd választhat Krisztus és Ahrimán között. A világ megtalálhatja majd a Krisztus-utat az emberiség fejlődésében.

Ez Mihály kozmikus tapasztalata azzal kapcsolatban, amit kormányoznia kell a kozmoszban. Hogy kormányzásának tárgyánál maradjon, rálép a kozmosztól az emberiség felé vezető útra. Ezen az úton jár a Krisztus utáni VIII. század óta, de voltaképpen csak a XIX. század utolsó harmadában érkezett el földi hivatásához, melyé kozmikus hivatása alakult.

Mihály semmire sem kényszerítheti az embert. Hiszen a kényszer éppen ezáltal szűnt meg, hogy az intelligencia teljesen az emberi individualitás területére lépett. – A látható világgal közvetlenül határos érzékfeletti világban azonban Mihály fenségesen jelképes tetteként kibontakoztathatja, amit ki akar bontakoztatni. Mihály itt fényaurában szellemi lény gesztusával mutatkozhat meg, melyben megnyilatkozik az elmúlt isteni intelligencia minden ragyogása és fensége. Itt megjelenítheti, hogy a múlt intelligenciájának hatása a jelenben még igazabb, szebb és erényesebb-morálisabb, mint az Ahrimántól átmító, csábító fénnel ideáramló egész közvetlen jelen intelligencia. Észrevetetheti, hogy Ahrimán az ő számára mindig alacsony szellem lesz a lába alatt.

Amit Mihály és övéi cselekedni kívánnak az emberekért, azt a látható világgal határos legközelebbi érzékfelettséget látó emberek úgy érzékelik, amint itt leírtunk. Az ilyen emberek láthatják, hogy Mihály képének hogyan kell az embert Ahrimán szférájában Ahrimántól szabadon Krisztushoz vezetni. Ha ilyen embereknek sikerül látásukkal más emberek szívét és értelmét is feltárni, hogy az emberek egy köre tudja, hogy Mihály hogyan él most az emberek között, akkor majd az emberiség elkezd helyes tartalommal ünnepelni Mihály ünnepét, amikor majd Mihály erejét elevenítik fel magukban a lelkek. Mihály reális hatalomként fog az emberek közt

hatni. Az ember pedig szabad lesz és szellemi életútját mégis Krisztussal bensőséges közösségben járja majd a kozmoszon át.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ Ha az ember valóban tudatosítja magában Mihály működését a szellemi világ-összefüggésben, akkor az emberi szabadság titkát kihámozza annyira a kozmikus összefüggésekből, mennyire a földi ember számára szükséges.

2/ A szabadság, mint tény, közvetlen adottság minden ember számára, aki megérti önmagát az emberiség fejlődésének jelen szakaszában. Senki sem mondhatja, hogy „szabadság nem létezik” ha nem akar nyilvánvaló tényt tagadni. Ellentmondást találhatunk azonban a tényszerű adottság és a kozmosz folyamatai között. Ez az ellentmondás megszűnik, ha megnézzük Mihály misszióját a kozmoszban.

3/ A „Philosophia der Freiheit” c. munkámban a világ jelen korszakában élő emberi lény „szabadságra” tudattartalomként igazolódik, a Mihály-misszió itt közölt leírásaiban e „szabadság létrejöttének” kozmikus magyarázatát találjuk.

VI. Az emberiség jövője és Mihály tevékenysége

Milyen az ember viszonya jelen fejlődési fokán Mihályhoz és az övéihez? Az ember olyan világgal áll szemben, melyet valamikor egészen isteni-szellemi lények töltöttek be. Az ember maga is odatartozott, mint az isteni-szellemi lények egyike. Akkor tehát az emberhez tartozó világ isteni-szellemi lényeké volt. Egy rákövetkező fejlődési szakaszban már nem. Ekkor kozmikus megnyilatkozása volt az isteni-szellemiségnek és ennek lényé a megnyilatkozás mögött lebegett. De mégis csak a megnyilatkozásban élt és működött. Már volt csillagvilág. Fénylésében és mozgásában az isteni szellemiség megnyilatkozásként élt és működött. Azt mondhatjuk: az isteni szellemiség tevékenységét közvetlenül megláthatták abban, ahogy akkor egy csillag állt vagy mozgott.

Mihály még ellenállás nélkül volt elemében mindabban, ahogyan az isteni szellem a kozmoszban hatott, ahogyan életében az ember kozmikus isteni szellemiség működésének eredménye volt. Ő közvetítette az istenség viszonyát az emberhez.

Más idők jöttek. A csillagvilág többé már nem hordozta közvetlenül az isteni-szellemi tevékenység jelenlétét. Úgy élt és mozgott, hogy állhatatosan tovább folytatta a korábról benne maradt tevékenységet. – Az isteni szellemiség már nem megnyilatkozásként élt a kozmoszban, hanem csak mint működés. Az isteni szellemiség és a kozmosz között határozott kettősség jött létre. Mihály, saját lényének megfelelően, kitartott az isteni-szellemiség mellett. Az embert igyekezett hozzá a lehető legközelebb megtartani. Ezt tette továbbra is. Meg akarta bízni az embert attól, hogy túlságosan intenzíven benne éljen abban a világban, mely az isteni szellemiségnek nem lényé és megnyilatkozása, csak működése.

Mihály mélységes megalégedésére szolgál, hogy a csillagvilágot az ember révén még sikerült közvetlen kapcsolatban tartania az isteni szellemiséggel a következő módon: az ember harmóniát igyekszik létrehozni földi élete és a csillagok

járása között, amint ismét új földi élet útjára indulva alászáll ebbe a létre, miután befejezte a halál és újabb születés közti létét. E harmónia régebben természetes volt, mert a csillagokban, melyek az emberélet forrásai is voltak, az isteni szellemiség működött: ma, mikor a csillagok járása csak folytatja az isteni szellemiség működését, nem jöhetne létre, ha az ember nem keresné. Régebbi időből megőrzött isteni szellemiségét kapcsolatba hozza a csillagokkal, melyekben isteni szellemiségük csak mint egy régebbi kor utóhatása van meg. Ezáltal az embernek a világgal való kapcsolatába olyan isteni jelleg kerül, ami korábbi időknek felel meg, de mégis későbbi időkben jelenik meg. Hogy ez így van, az Mihály tette. És ez a tett olyan mélységes elégedettséggel tölti el, hogy életelemének, életenergiájának, napszerű életakarátának egy részét ez az elégedettség adja.

Ma azonban még egy lényegesen másfajta tény is lát, ha szellemi szemét a Földre irányítja. Az embert a fizikai világban születése és halál közötti léte során olyan világ veszi körül, mely közvetlenül már az isteni szellemiség működését sem mutatja, hanem csak olyasmit, ami megmaradt ebből a működésből: azt mondhatjuk: már csak az isteni szellemiség művét. E mű formái éppenséggel isteni-szellemi jellegűek. Az emberi szemlélet számára a formákban, a természeti történésben megmutatkozik az isteni, de már nincsen elevenen bennük. A természet az isteninek ez az isten alkotta műve és mindenütt az isteni tevékenység képmása.

Az ember ebben a napszerűen isteni, de nem elevenen isteni világban él. Mihály vele kapcsolatos működésének eredményeképpen azonban mint ember megőrizte az összefüggést az isteni szellemiség lényével. Istentől áthatott lényként él egy Istentől át nem hatott világban.

Az ember ebbe az istennélkülivé vált világba viszi majd bele azt, amivé ebben a korszakban az ő lénye vált.

Az emberiség majd világfejlődésbe bontakozódik. Az isteni szellemiség, melyből az ember származik, kozmikusán szétáramló emberi lényként ragyoghatja be a kozmoszt, mely már csak az isteni szellemiség képmásában létezik.

Az emberiség révén nem ugyanaz a lény ragyog majd fel, aki valaha kozmoszként élt. Az ember mivoltán áthaladva az isteni szellemiség olyan lényt fog átélni, akit azelőtt nem nyilatkoztatott meg.

Az ahrimáni hatalmak a fejlődés e haladási iránya ellen fordulnak. Nem akarják, hogy a világegyetemet további fejlődése során az eredeti isteni-szellemi hatalmak ragyogják be,- azt akarják, hogy az egész új kozmoszt az általuk felszívott kozmikus intellektualitás sugározza be és az ember ebben az intellektualizált kozmoszban éljen tovább.

Ilyen étellel az ember elveszítené Krisztust. Ő ugyanis egészen olyan intellektualitással lépett a világba, amilyen egykor az isteni szellemiségben élt, midőn az még saját lényében alkotta a kozmoszt. Az ahrimáni hatalmak ellen akkor szegezünk olyasmit ami megvéd attól, hogy áldozatul esünk nekik, ha ma úgy beszélünk, hogy gondolataink Krisztuséi is lehetnének.

Aki így tud beszélni, az érti Mihály kozmoszbeli missziójának értelmét. Ma a természetről úgy kell tudnunk beszélni, ahogyan a tudati lélek fejlődési szakasza követeli. Be kell tudnunk fogadni a tisztán természettudományos gondolkodásmódot. De meg kell tanulnunk, hogy a természetről úgy is beszéljünk – azaz érezzük, - ahogyan Krisztusunk megfelel. Krisztus nyelvét nemcsak a természet megváltásáról, a lélekről és az isteniről tanuljuk meg, hanem a kozmoszról is.

Ha bensőséges lelki átérzéssel teljesen átéljük azt, amit közöttünk Mihály és övéi tetteikkel, missziójukkal jelentenek, akkor eljutunk oda, hogy emberi összefüggésünk az eredeti isteni szellemiséggel úgy őrződik meg, hogy használni

tudjuk Krisztus nyelvét a kozmosz felől. Mert Mihályt megérteni ma annyi, mint megtalálni az utat a Logoszhoz, amit Krisztus él a Földön az emberek között.

Az antropozófia megfelelően értékeli, amit a természettudományos gondolkodásmód 4-5 évszázad óta a világról mondani tud. Ezen a nyelven kívül azonban még másikon is szól az ember lényéről, az ember fejlődéséről és a kozmosz létesüléséről, szeretne Krisztus-Mihály nyelvén szólni.

Ha ugyanis mindkét nyelvet beszéljük, akkor ma szakad meg a fejlődés és nem változhat át ahrimánivá az eredeti isteni szellemiség megtalálása előtt. A tisztán természettudományos beszédmód megfelel az intellektualitás eredeti isteni szellemiségtől való eloldódásának. Ahrimánivá változhat át, ha Mihály missziójára nem figyelnek föl; nem változik át akkor, ha a szabaddá vált intellektus a mihályi ideál erejével ismét magára talál az embertől eloldódott, vele szemben objektívvé vált eredeti kozmikus intellektualitásban, mely az ember ősforrásában rejlik, és Krisztus személyében lényyszerűen jelent meg az emberiség körében, miután az emberből szabadságának kibontakozásáért eltávozott.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ Az isteni szellemiség a következő korszakokban különbözőképpen nyilvánul meg a kozmoszban:

- a/ saját lényének őseredeti mivoltában,
- b/ a lény megnyilatkozása révén,
- c/ működésével, amikor a lény visszahúzódik megnyilatkozásából,
- d/ a mű révén, amikor a megjelenő világban nincs már az istenség, csak ennek formái.

2/ A jelenlegi természetszemléletben az embernek nincs kapcsolata az istenivel, hanem csak művével. Abból, amit ez a szemlélet közvetít az ember lelki akarata számára, éppúgy kapcsolódhatunk emberileg a krisztusi hatalmakhoz, mint az ahrimáni erőkhöz.

3/ Mihályt az a törekvés hatja át, hogy az ember kapcsolatát a kozmoszsal, - amit megőrzött az isteni lény érvényesülésének és megnyilatkozásának időiből, - úgy iktassa be szabadon ható ideálja révén az emberi kozmikus fejlődésbe, hogy magasabb, szellemnek megfelelő természetszemléletbe torkolljon bele az, amit az isteninek tisztán képére, formájára vonatkozó természetszemlélet mond. Ez jelen lesz ugyan az emberben, de csak mint emberi utóélménye az istenség kozmoszsal való kapcsolatának a kozmikus fejlődés első két szakasza során. Az antropozófia ilyen módon helyesli a tudati lélek korszakának természetszemléletét, de ki is egészíti azzal, ami a szellemi szem látásából adódik.

VII. Az ember Mihály-Krisztus élménye

Annak az igazi értelme, hogy az ember hogyan fogadjon egy világot, mely nem isteni lény, megnyilatkozás vagy működés, hanem az istenek műve, annak a számára fog megnyílni, akinek alapos átérés hordozza Mihály lényéről és tetteiről meggyőződésébe felvett belső szemléletét. Megismerően tekinteni ebbe a világba annyit jelent, hogy az ember előtt olyan formák, alakzatok vannak, amelyek mindenütt hangosan szólnak az isteniről: önálló, élő isteni létet azonban nem talál bennük, ha illúzióknak nem adja át magát. És nem csak a világ megismerésére tekinthetünk. Bár az embert ma körülvevő világ konfigurációja ebben nyilatkozik meg a legvilágosabban. A mindennapi élet számára azonban lényegesebb az olyan világban-érzés, akarás, munka, melyet megformálásában isteninek érzünk ugyan, de nem tapasztalhatjuk, hogy isteni elevenség hatja át. A Philosophia der Freiheit-ben vásároltam az etikai impulzusokat, melyek szükségesek ahhoz, hogy ebbe a világba valóban morális életet vigyünk.

A művi világban a helyesen érző ember számára Mihály lénye és tetteinek mostani világa ragyoghat. Mihály nem lép a fizikai világba mint jelenség. Minden hatásával érzékfeletti régióban tartózkodik, ez azonban közvetlenül határos a jelen világfejlődési fázis fizikai világával. Ezáltal sohasem léphet fel az a lehetőség, hogy a Mihály-lényről kapott benyomások révén az emberek a természetszemléletet a fantasztikumba vigyék: a morális-praktikus életet viszont egy Istentől alkotott, de isteni étellel át nem hatott világban úgy akarják kialakítani, mintha létezhetnének olyan impulzusok, melyeket nem az embereknek kell etikailag-szellemileg hordozniuk. Mihályhoz, - akár gondolkozva, akár akarva, mindig a szellemiségbe való helyezkedéssel közelíthet az ember.

Ezáltal a következőképpen él majd az ember szellemileg: a megismerést és az életet úgy fogadja majd el, hogy a XV. század óta el kell éppén fogadnia. – De ragaszkodni fog a mihályi kinyilatkoztatáshoz, a természettől kapott gondolatokban ezt a kinyilatkoztatást gyűjtja a világosságul, azt hordozza szívében, mint meleget, amikor az isteni művi világnak megfelelően kell élnie.

Akkor nem csak a jelenlegi világ megfigyelését és átélését tartja majd szem előtt, hanem az elmúlt világ állapotát is, amit Mihály közvetít, amit éppén Mihály hoz lényével és tetteivel a jelenvalóságba.

Ha másként volna: ha Mihály úgy hatna, hogy tetteit abba a világba hozná, amit az embernek jelenleg fizikaiként kell megismernie, és átélnie, akkor az ember a jelenben azt ismerné meg a világból, ami valójában nincs benne, hanem volt. Ha ez történik, akkor a világ illúziórikus megragadása az ember lelkét a neki megfelelő valóságából másikba, nevezetesen egy luciferibe juttatja.

Ahogy Mihály révén hat a múlt az ember jelenlegi életében, az a világ helyes szellemi fejlődésének értelmében történik, nem tartalmaz semmit ami luciferi. Fontos, hogy az emberi képzet felfogásában helyes képzet éljen arról, hogy Mihály missziójában minden luciferi elem kiküszöbölődik.

A Krisztushoz vezető helyes utat is az tudja megtalálni, aki így áll szemben az emberiség történetében felgyulladó mihályi fénnel.

Mihály helyes útmutatást adhat majd, ha arról a világról van szó, mely az embert megismerése vagy cselekedetei számára veszi körül. Krisztushoz bensejében kell megtalálnia az utat.

A természet megismerésének formája olyan, ahogy az utolsó 5 évszázadtól megkapta: teljesen érthető, hogy annak idején az érzékfeletti világ megismerése is olyanná vált, ahogyan jelenleg átéli az emberiség. A természetet úgy kell megismerni és átélni, hogy minden Isten nélkül való. Ezáltal az ember a világgal így

kialakított kapcsolatában önmagát már nem éli át. Amennyiben az ember érzékfeletti lény, annyiban a természethez való korszerű viszonya saját lényére vonatkozóan semmit sem ad. Etikusan sem élhet ember voltának megfelelően, ha csak ezt az álláspontot tartja szem előtt.

Ez adja az indítékot arra, hogy ezt a megismerési és életmódot semmibe ne szivárogtassa bele, ami az ember érzékfeletti lényére, sőt általában az érzékfeletti világra vonatkozik. Elválasztják ezt a területet attól, ami emberi megismeréssel elérhető. A megismerhetővel szemben a hit kinyilatkoztatásának tudományon kívüli, vagy felüli területét veszik igénybe.

Ezzel azonban Krisztus tisztán szellemi működése szemben áll. Krisztus a golgotai misztérium óta elérhető az emberi lélek számára.

És hozzá való kapcsolatának nem kell bizonytalanul, homályosan, érzelmien misztikusnak maradnia: teljesen konkrétta, emberileg mélyen és világosan átélhetővé válhat.

Akkor pedig a Krisztussal való együttélésebből átáramlik az emberi lélekbe, amit saját érzékfeletti lényéről tudnia kell. A hit kinyilatkoztatását akkor úgy kell éreznie, hogy állandóan beleáradjon az eleven Krisztus-élmény. Ha Krisztusban megérik azt a lényt, aki az emberi léleknek szemléletet nyújt saját érzékfelettségéről, úgy áthatják az életet Krisztussal.

Így egymás mellett állhat majd: a Mihály-élmény és a Krisztus-élmény. Mihály révén az ember majd helyesen találja meg a külső természettel szemben az érzékfelettségbe vezető utat. A világról és az emberről, mint Kozmikus lényről alkotta, szellemnek megfelelő szemlélet mellé meghamisítoottság nélkül odaállhat majd a természetszemlélet.

Amit az ember egyébként csak hagyományos hit-kinyilatkoztatásként fogadhatna be, azt a lélek eleven Krisztus-kapcsolatában élheti majd át, ha álláspontja Krisztussal szemben helyes. Átéletheti majd, hogy a lelki átélés belső világát beragyogja a szellem, ahogy a szellem hordozza a természet külső világát.

Ha az ember saját érzékfeletti lényéről a Krisztus-lénnyel való együttélés nélkül akarna tudomást szerezni, akkor ez saját valóságából az ahrimániába juttatná. Krisztus kozmikus alátámasztott módon hordozza az emberiség jövőjének impulzusait. A hozzá való kapcsolódás azt jelenti az emberi lélek számára, hogy saját jövőjének csiréit kozmikus alátámasztott módon veszi fel. Más lények, akik már a jelenben felmutatnak olyan képződményeket, melyek kozmikus szempontból az ember számára csak a jövőben jogosultak, az ahrimáni szférához tartoznak. Krisztushoz helyes módon kapcsolódva, Ahrimántól is helyes módon kapja meg magát az ember.

Akik a hit kinyilatkoztatását szigorúan óvni kívánják az emberi megismerés beszivárgásától, azokban öntudatlanul él a félelem, hogy az ember ilyen utakon ahrimáni befolyás alá kerülhet. Ezt meg kell érteni. De azt is meg kell érteni, hogy Krisztus dicsőségére és valóságos felismerésére szolgál, ha a Krisztussal való együttélést tulajdonítjuk a szellemiségnek kegyelemmel teljes beáramlását az emberi lélekbe.

Így a jövőben a Mihály-élmény és a Krisztus-élmény egymás mellett állhat: ezáltal az ember majd megtalálja szabadságának helyes útját a gondolati- és élet-illúziókba való luciferi eltévelyedés és Ahrimán eljövendő alakzatokkal való csábítása között, melyek gőgjét kielégítik, de még nem lehetnek övéi a jelenben.

A luciferi illúzióknak áldozatul esni annyit, mint nem válni teljes emberré, nem akarván a szabadság korszakáig továbbhaladni, hanem a fejlődés túl korai fokán – istenemberként - megállni. Az ahrimáni csábításoknak áldozatul eső nem akarja kivárni a megfelelő kozmikus pillanat elérézését az emberlét egy bizonyos foka

számára, hanem ezt a fokot akarja elővételezni. – Mihály-Krisztus irányt mutató szóként áll a jövőben annak az útnak a kezdetén, melyen az ember kozmikus szempontból helyesen érhet világcéljához a luciferi és ahrimáni hatalmak között.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ Az ember úgy járja útját a kozmoszon át, hogy a luciferi impulzusok meghamisíthatják visszapillantását az elmúlt időkbe, jövőbe gondolását ahrimáni csábítások téveszthetik meg.

2/ A luciferi meghamisításokkal szemben az ember úgy találja meg a helyes álláspontot, ha megismerésre és életre való meggyőződését Mihály lényével és missziójával hatja át.

3/ Ezáltal azonban az ahrimáni csábításoktól is megvédi magát az ember, mert a külső természetbe vezető, Mihálytól ihletett szellemi út az ahrimánival szemben helyes állásponthoz juttatja, mivel a helyes átélést megtalálta Krisztussal.

VIII. Mihály missziója az emberi szabadság korszakában

Ha Mihály jelenlegi működéséhez szellemi átéléssel közeledünk, akkor megtaláljuk annak a lehetőségét, hogy szellemtudományosan világítsuk meg magunknak a szabadság kozmikus lényét.

Ez nem vonatkozik „Philosophie der Freiheit” c. művemre. Ez a tisztán emberi megismerési erőkből indul ki, ha azok a szellem területére tudnak lépni. Más világok lényével még nem kell együtt haladnunk, hogy az itt felismertet felismerjük. Azt mondhatjuk azonban: a „Philosophie der Freiheit” előkészít arra, hogy megismerjük a szabadságról azt, amit azután a Mihállyal való szellemi együtt haladásban átélhetünk.

És ez a következő:

Hogy a szabadság valójában benne éljen az emberi cselekvésben, ahhoz az szükséges, hogy amit az ő fényében hajtunk végre, az semmiképpen se függjön az ember fizikai és éteri organizációjától. Ami „szabad” az csak az „én”-ből kiindulva történhet, és az asztrálestnek az „én” szabad akaratával kell együtt rezegnie, hogy átvihesse a fizikai- és étertestre. Ez azonban dolgoknak csak az egyik oldala. A másik éppen Mihály missziójával kapcsolatban lesz világossá. – Amit az ember szabadságban él át, annak semmi módon sem szabad éter- vagy fizikai testére hatni. Ha ez megtörténne, az ember teljesen eltávolodna attól, amivé fejlődésének szakaszai során az isteni-szellemi lény és az isteni-szellemi megnyilatkozás befolyása révén vált.

Amit az ember azáltal él át, hogy környezetében csak az isteni-szellemi mű van, annak csak szellemi mivoltát /énjét/ szabad befolyásolnia. Fizikai és éterikus organizációját csak az befolyásolhatja, aminek kezdete az isteni-szellemi lényben és megnyilatkozásában volt és a fejlődési áramlat során nem környezetében, hanem saját lényében folytatódik. Nem szabad azonban kölcsönhatásba kerülnie az emberi lényben azzal, ami a szabadság elemében él. Ez csak azáltal lehetséges, hogy

Mihály a fejlődés ősi múltjából áthoz valamit, ami az ember számára olyan összefüggést létesít az isteni szellemiséggel, mely jelenleg már nem hat bele a fizikai és éterikus alakulásba. Így Mihály misszióján belül kialakul az ember szellemi világgal való érintkezésének alapja, mely a természeti jellegre egyáltalán nem hat.

Magasztos élmény azt látni, hogy Mihály az ember lényét a szellemi szférába emeli fel, míg a szabadság szférája alatt kibontakozó nem tudatos, tudatalatti egyre mélyebben nő bele a materiálisba. Ha az ember nem hajlandó a természeti lényekhez és folyamatokhoz való kapcsolatain kívül még olyanokat is elismerni, mint amelyek Mihály missziójához fűződik, akkor a világ lényéhez való viszonya a továbbiakban mindig érthetlenebbé válik majd számára. A természethez való kapcsolatokat kívülről szemlélt dolgoknak ismerjük meg, a szellemi világhoz fűződők mintegy valami lényszerűvel való belső beszélgetésből erednek, amihez az ember azáltal nyitott magának utat, hogy elfogadta a világ szellemiségének megfelelő szemléletet.

A szabadság impulzusainak megéléséhez tehát az embernek bizonyos természeti hatásokat – melyek lényére a kozmoszból gyakorolnak hatást – távol kell tudjon tartani lényétől. Ez a távoltage tudat alatt játszódik le, míg a tudatban azok az erők működnek, melyek az ének szabadságban folytatott életét jelentik. A szabadságban való működés tudata az ember belső észlelése elé tárul, az emberrel más világszférákból kapcsolódó szellemi lények számára ez másképp van. Az angyali hierarchia lényé számára, aki az emberi létnek egyik földi életből a másikba való vezetésével van elfoglalva, a szabad emberi cselekvés azonnal így szemlélhető: az ember eltaszítja magától a kozmikus erőket, melyek tovább akarják alakítani, melyek én-organizációjának a szükséges fizikai támaszokat akarják nyújtani, ahogy a Mihály-korszak előtt nyújtották. Mihály, mint az arkangyali hierarchia lényé, az angyali hierarchia lényéinek segítségével kapja benyomásait. Annak a feladatnak szenteli magát, hogy a kozmosz szellem részéből az itt leírt módon erőket juttasson az emberhez, amik pótolhatják a természeti létből visszatartott erőket.

Ezt azáltal éri el, hogy működését a golgotai misztériummal a legtökéletesebb összhangba hozza. Krisztusnak a földfejlődés sorában kifejtett működésében rejlenek azok az erők, amelyekre a szabadság révén működő embernek az elnyomott természet-impulzusok kiegyenlítéséhez szüksége van. Csakhogy akkor az embernek valóban el kell juttatnia lelkét a Krisztussal való belső együttéléshez, melyről itt a Mihály-misszióról való közlések során már szó volt.

Az ember a valóságot érzi, ha szemben áll a fizikai Nappal és meleget és fényt kap tőle.

Krisztussal szemben, aki létét mint szellemi Nap kötötte össze a földi léttel, az embernek ugyanígy kell élnie és lelkébe elevenen befogadnia azt, amit a szellemi világban megfelel melegnek és fénynek.

„Szellemi melegtől” érzi majd áthatva magát, ha Krisztust önmagában éli át. Lényét ilyen áthatottságban érezve, azt fogja mondani: ez a meleg emberi lényedet eloldja a kozmosz köteteléseiből, ahol nem szabad maradnia. A szabadság kivívásáért az ősidő isteni-szellemi létének olyan régiókba kellett téged vezetnie, ahol nem maradhatott veled, de Krisztust adta neked, hogy az Ő erői nyújtsák számodra szabad emberként azt, amit az ősidő isteni-szellemi léte valaha természeti úton adott neked, mely akkor egyben szellemi út volt. Ez a meleg újra visszavezet az istenihez, ahonnan származol.

És ebben az érzésben az emberben bensőséges lelki melegséggel fog összefonni a Krisztusban és Krisztussal való átélés a valódi és igazi emberség átélésével. „Emberi lényemet Krisztus adja”, ez lengi és áramolja át majd alapérzésként a lelket. És ha már ez az érzés megvan, akkor megjön a másik is,

amikor az ember úgy érzi, hogy Krisztus révén kiemelkedik a puszta földi létből, amennyiben egynek érzi magát a Föld csillagkörnyezetével és mindazzal, amit isteni szellemiségnek ismerhet fel a csillagkörnyezetben.

És így van a szellemi fényvel is. Az ember teljességgel átérezheti magát emberi lényében, amennyiben szabad individualitásként észleli magát. De mégis kapcsolatos ezzel valami elsötétülés. Az ősidő isteni szellemisége már nem világít. Az ősi fény újra itt van abban fényben, amit Krisztus hoz az emberi ének. Így együtt élve Krisztussal napszerűen ragyoghatja be az egész lelket a boldogító gondolat: az ősi magasztos isteni fény újra itt van, világít, bár fényének jellege nem természeti. És az ember egyesül a jelenben a múlt szellemi kozmikus fényerőivel, amelyek idején még nem volt szabad individualitás. És ebben a fényben megtalálhatja az utakat, melyek helyesen vezetnek emberi lényét, ha lelkében megértéssel kapcsolódik Mihály missziójához.

Akkor majd a szellem melegében érzi az ember az impulzust, ami kozmikus jövőjébe úgy viszi át, hogy hű maradhat benne az isteni-szellemi lénynek ősi adományaihoz bár uralmuk alatt szabad individualitássá fejlődött. És a szellemi fényben érzi majd az erőt, ami mind magasabb és tágabb tudattal való észlelése során abba világba vezet, ahol eredetének isteneivel szabad emberként találkozik újra.

Ha az ember meg akar maradni eredeti létében, meg akarja tartani az eredeti naiv, az emberben működő isteni jóságot és visszariad a szabadság használatától, akkor a jelen világában, ahol minden szabadságának kifejlődésére van berendezve, mégis Luciferhez jut, aki a jelenlegi világ tagadását akarja. Ha az ember átadja magát a jelenlegi létnek és a világnak, egyedül az intellektus számára most elérhető természetiségét akarja uralomra juttatni, mely közömbösen viselkedik a jósággal szemben, és a szabadság használatát csak az intellektusban akarja átélni. Ez az embert a jelen világában, ahol a fejlődést mélyebb lelki régiókban kell folytatnia, mert a felsőkben a szabadság működik, mégis Ahrimánhoz juttatja, ki azt akarja, hogy a jelenlegi világ teljesen az intellektuális lény kozmoszává alakuljon. Azokban a régiókban, ahol az ember érzi, hogy tekintete a külvilág felé szellemileg Mihályra, lelkének mélye felé szellemileg Krisztusra esik, megterem az a lelki és szellemi biztonság, aminek révén az ember azt a kozmikus utat járhatja majd, melyen rátalál eredetének elvesztése nélkül jövője helyes beteljesedésére.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ Csak az lehet szabad cselekedet, melynél sem az emberben, sem rajta kívül nem hat természeti történés.

2/ Ezzel poláris ellentétként áll szemben, ha az emberi individualitás szabad működése során elfojtódik benne egy természeti folyamat, ami nem szabad cselekvés esetén megvolna és az emberi lényt kozmikus előre meghatározott módon alakítaná ki.

3/ A jelen és a jövő világ fejlődési stádiumát lényében átélő ember alkatát nem a természetnek, hanem a szellemnek megfelelő úton kapja meg a Mihályhoz kapcsolódás révén és ezáltal megtalálja a Krisztushoz vezető utat is.

IX. Kozmikus gondolatok Mihály és Ahrimán működésében

Mihály és Ahrimán egymáshoz való viszonyát vizsgálva felmerül a kérdés, hogyan viselkedik ez a két szellemi hatalom a kozmikus összefüggések között, tekintve, hogy mind a kettő az intellektuális erők kibontakozásában tevékenykedik?

Mihály a világmindenségen áthaladva bontakoztatta ki az intellektualitást a múltban. Ezt azoknak az isteni-szellemi hatalmoknak a szolgálatában tette, akiktől ő maga és az ember is származik. És az intellektualitással szemben a kapcsolatban akar maradni. Amikor az intellektualitás eloldódott az isteni-szellemi hatalmaktól, Mihály – hogy megtalálja útját az ember benső világához, - elhatározta, hogy olyan kapcsolatot létesít az emberiséggel, amely által megfelelő viszonyba kerül az emberiségben lévő intellektualitással. De mindezt csakis az isteni-szellemi hatalmak értelmében, továbbra is őket szolgálva akarta megtenni, tehát azoknak a hatalmoknak a szolgálatában, akikkel a maga és az ember eredete óta kapcsolatban van. Mihály azt akarja, hogy a jövőben az intellektualitás az ember szívében áradjon keresztül és ugyanolyan erő legyen, mint amilyen már akkor volt, amikor kezdetben az isteni-szellemi hatalmaktól áradt ki.

Másképp áll azonban a dolog Ahrimánnal. Ez a lény már régen eloldódott attól a fejlődési áramlattól, amelyhez az említett isteni-szellemi hatalmak tartoznak és már az ősrégi múltban mint önálló kozmikus hatalom állt az isteni hatalmak mellé. – Most ugyan térbelileg abban a világban van, amelyhez az ember is tartozik, de az ehhez a világhoz törvényszerűen hozzátartozó lényekkel nem épít ki semmiféle erő-összefüggést. Csak a mi világunkba áradó, isteni-szellemi hatalmaktól eloldott intellektussal van annyiban rokonságban, hogy általa a maga módján kapcsolódni tud az emberiséghez. Ahrimán már az ősrégi időkben egyesült azzal, amit az ember ma adományként kap a világmindenségtől. Ahrimánnak az a szándéka, hogy az emberiségnek adott intellektust a sajátjához tegye hasonlónak.

Ahrimán az intellektualitást abban a korszakban sajátította el, mikor azt még nem tehetette bensőségessé. Benne az intellektualitás olyan erő maradt, amelynek a szívhez, a lélekhez semmi köze nincs. Hideg, fagyos, lélek nélküli kozmikus impulzusként árad belőle az intellektualitás. – És akit ez az impulzus ragad meg, olyan logikát fejleszt, amely könyörület és szeretet nélkül, látszólag önmagát nyilatkoztatja meg – valójában Ahrimán szól belőle a jelét sem adja annak, hogy az ember helyesen, bensőségesen, lelkileg kapcsolódik ahhoz, amit gondol, beszél és cselekszik.

Mihály sohasem sajátította el az intellektualitást a maga számára. Kormányozza, mint isteni-szellemi erőt, mert az isteni-szellemi hatalmakkal kapcsolatban lévőnek érzi magát. És ezért ha ő hatja át az intellektualitást, megvan a lehetősége annak, hogy mint a fejnek és a szellemnek, úgy a szívnek, a léleknek is kifejeződése legyen. Mert Mihály magában hordja isteneinek és az embernek összes őseredetét. Tehát nem visz az intellektualitásba semmi dermedt hidegséget, hanem bensőséges melegséggel, teljes lélekkel hatja át.

Ez az oka annak, hogy Mihály komoly arckifejezéssel és taglejtéssel halad a kozmoszon át. Bensőleg így kapcsolódni az intellektuális tartalomhoz annyit jelent, mint eleget tenni annak a követelménynek, hogy szubjektív önkényből, kívánságból és vágyból semmi se kerüljön az intellektuális tartalomba. Különösen a logika egy lénynek az önkénye nem a világmindenség kifejeződése. Mihály a saját erényének azt tartja, hogy ő a világmindenség kifejeződése legyen s hogy mindazt, ami benső világában megmozdul, benső világában is tartsa. Érzülete a kozmosz nagy összefüggéseivel igazodik – erről beszél arckifejezése: az emberhez közeledő akarata visszatükrözi azt, amit a világmindenségben lát, - erről beszél tartása,

taglejtése. Mihály komoly, mert a komolyság mint valamely lény megnyilatkozása, a kozmosz tükre: a mosoly pedig annak a kifejeződése,, ami egy lényből kisugárzik a világba.

A Mihályra vonatkozó egyik imagináció a következő: Mihály az idő folyásában működik. A kozmosz fényét lényszerűen, mint saját lényét hordozza a kozmosz melegét mint saját lényé megnyilatkozását alakítja: lényé úgy vonul tova mint egy világ: önmagát csak annyiban igenli, amennyiben a világot igenli. A világ minden pontjáról erőket vezet a Földre.

Ezzel szemben Ahrimánra vonatkozó imagináció: Ahrimán a maga útján haladva, az időben a teret akarja meghódítani. Sötétség van körülötte és a sötétségbe saját fényének sugarait küldi. Minél többet ér el szándékaiából, annál erősebb fagy van körülötte. Mint egy egész világ, úgy mozog tova, egy lénybe, saját lényébe tömörítve mindent: a világot tagadva igenli önmagát: mozgása olyan, mintha sötét barlangok borzongató erőit hozná magával a földre.

Ha az ember szabadságra törekszik egoizmus nélkül, ha számára a szabadság egyenlő az elvégzendő tett iránti tiszta szeretettel, akkor megvan a lehetősége arra, hogy Mihályhoz közeledjék. – Ha azonban növekvő önzéssel akar szabadon működni, ha a szabadság azt a büszke érzést jelenti számára, hogy önmagát nyilatkoztatja meg cselekedeteiben, akkor az a veszély fenyegeti, hogy Ahrimán területére ér.

A fenti imaginációk egyike a tett iránti szeretetből (Mihály) a másik pedig a cselekvő ember önszeretetéből (Ahrimán) származik.

Ha az ember érzi, hogy mint szabad lény Mihály közelében van, akkor útban van afelé, hogy az intellektualitás ereje a maga „egész emberségében” hordozza. Fejével gondolkodik ugyan, de a szíve érzi a gondolkodás világosságát vagy sötétségét, s mivel a gondolatok mint szándékok élnek benne, akarata kisugározza egész mivoltát. Az ember mint a világ kifejeződése egyre emberebbé válik. Úgy talál rá önmagára, hogy nem önmagát keresi, hanem akarattal áthatva szeretetben kapcsolódik a világhoz.

Ha az ember, szabadságát kifejlesztvén, enged Ahrimán csábításainak, olyan intellektualizmusba kényszerül, amely szellemi automatizmus. Ebben az ember már nem ő maga, hanem csak rész. Egész gondolkodása csak a fej élménye, a fej elválasztja a gondolkodást a szívbeli és akarati léteitől és kioltja az ember önálló létét. Ha az ember saját létének kifejeződésévé válik, egyre kevésbé fejezi ki ember-lény mivoltát, önmagát keresve elveszti magát. Elvonja magát a világból, amelytől megtagadja szeretetét. Az ember azonban önmagát csak akkor éli át igazán, ha szereti a világot.

Mindebből látható, hogy Mihály az a lény, aki Krisztushoz vezet. Mihály mivoltának, tartásának, cselekedetének egész komolyságával szeretetben halad a világon át. Aki vele tart, az a külvilággal való viszonyában a szeretetét ápolja. És a szeretetnek a külvilággal kapcsolatban kell kifejlőnie, különben önszeretetté válik.

Ha megvan bennük a mihályi érzület és az ennek megfelelő szeretet, akkor a más iránti szeretet visszasugárzik saját énkre és énünk szeretni tud majd anélkül, hogy önmagát szeretné. És az ilyen szeretet útján találja meg az emberi lélek Krisztust.

Aki Mihályhoz igazodik, az a külvilághoz való viszonyában a szeretetét ápolja és így megtalálja lelkének belső világával azt a kapcsolatot, amely őt Krisztushoz vezet.

A most kezdődő korszaknak szüksége van arra, hogy megismerje a fizikai világgal közvetlenül határos világot és megtalálja benne Mihályt, a mihályi missziót. Az a természeti kép, amelyet magunkban- ezt a fizikai világot szemlélve – alkotunk, nem annak a világnak a képe, amelyet közvetlenül átélünk, hanem annyival van emberi világunk alatt, amennyivel a mihályi világ az igazán emberi világ fölött van.

Csak nem veszi észre az ember, hogy amikor öntudatlanul világának képét megalkotja, egy másik világ jön létre. És amikor ezt a képet megfesti, már útban van afelé, hogy kioltsa önmagát és a szellemi automatizmus áldozata legyen. Emberségét csak úgy tarthatja meg, ha ezzel a képpel, a természeti szemlélet alkotta képpel, amelyben elveszti önmagát, szembeállítja a másik képet: Mihály működését, ahogy utat mutat Krisztus felé.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ Az ember a világban működő harmonikus gondolatokat még nem látja át kozmikus jelentőségükben, ha megáll magánál a működő dolognál, hanem megismerően kell tekintenie a lényekre, akiktől a hatás ered, pl. a kozmikus gondolatok esetében, hogy Mihály vagy Ahrimán hordozza-e őket a világba és azon keresztül.

2/ Az egyik lénytől, a világgal való kapcsolata folytán üdvös és alkotó hatással ered valami, ami egy másik lénytől eredően pusztítónak és rombolónak bizonyul. A kozmikus gondolatok a jövő felé viszik az embert, ha Mihálytól kapja őket, a számára üdvös jövőtől eltérítik, ha Ahrimán adja.

3/ Ilyen elméletek egyre közelebb juttatják az embert ahhoz, hogy leküzdje egy bizonytalan szellemiségről alkotott szemléletét, mely pantheizmushoz vezet és működne a dolgok mélyén és eljut egy határozott konkrét szemlélethez, mely képzeteket tud alkotni a magasabb hierarchiák szellemi lényeiről. Mert a valóság mindenütt a lényyszerűben létezik és ami nem lényyszerű benne, az az a tevékenység, ami a lények egymás közötti viszonyaiban játszódik le. Csak úgy fogható fel, ha az ember tekintetét a cselekvő lényekre tudja irányítani.

X. A tudati lélek kapui előtt. Hogyan készíti elő Mihály földi misszióját az érzékfelettségben Lucifer legyőzése révén

Első tanulmány

Mihálynak a világ és az ember fejlődésében a XIX. század végén történt beavatkozása különleges megvilágításban jelenik meg, ha a szellemtörténet azt megelőző évszázadaira tekintünk.

A XV. század elején van a tudati lélek korának kezdeti időpontja. – Ettől az időponttól kezdve az emberiség szellemi életében tökéletes változás nyilvánul meg. Követni lehet, amint előzőleg az imaginációk még mindenütt belejátszottak az emberek szemléletébe. Egyes személyiségek mindenesetre már korábban eljutottak lelki életükben a puszta „fogalmakhoz”, az emberek többségének általános lelki alkata azonban az imaginációk és a tisztán fizikai világból származó képzetek kölcsönös áthatóságban él. Ez így van a természeti történésekkel, de a történelmi létesüléssel kapcsolatos képzeteknél is.

Amint ebben az arányban a szellemi megfigyelés található, azt a külső bizonyítékok teljességgel igazolják. Utóbbiak közül mutassunk rá néhányra.

Amit az előző évszázadokban történelmi eseményekről gondoltak és mondtak, azt éppen a tudati lélek korának bekövetkezte előtt írják le. És így őriztünk meg ebből az időből „mondókat” és más effélet, amik hű képet adnak arról, ahogy azelőtt a „történelmet” képzelték.

Szép példa erre a „Jó Gerhاردról” szóló elbeszélés, ami a XIII. sz. első felében élő Rudolf von Eas egyik költeményébe nem maradt fenn: A „Jó Gerhارد” gazdag kereskedő Kölnben. Kereskedelmi útra indul Oroszországba, Lívlandba és Poroszországba, hogy coboly-szőrmét vásároljon. Azután Damaszkuszba és Ninivébe megy, hogy selymeket és hasonlókat szerezzen.

Hazautazása közben viharban hányódik. Idegen földre jut, ahol megismer egy embert, aki angol lovagokat és az angol király jegyesét tartja fogságban. Gerhارد mindenét odaadja amit az úton nyert és megkapja érte a foglyokat. Hajójára veszi őket és hazafelé indul. Amikor a hajók odaérnek, ahol az Angliába és Gerhارد hazájába vezető utak elválnak, Gerhارد a fogoly férfiakat hazájukba bocsátja, a király jegyesét magánál tartja, remélve hogy vőlegénye, Vilson király érte jön, amint hírt kap megszabadításáról és tartózkodási helyéről. Gerhارد az elképzelhető legjobban bánik a király menyasszonyával és vele jött barátnőivel. – A hölgy úgy él megszabadítójának házában, mint legkedvesebb leánya. Ekkor Gerhارد elhatározza, hogy „gyámleányát” fiával házassítja össze, hogy jövőjét biztosítsa. Mert Vilmos, – azt lehet hinni – meghalt. Gerhارد fiának esküvője folyik, amikor ismeretlen zarándokként Vilmos jelenik meg. Sokáig tévelygett, hogy jegyesét megtalálja. Gerhارد fia önzetlen lemondással visszaadja neki menyasszonyát. Egy ideig mindketten Gerhardenél maradnak, ő azután felszerel egy hajót, hogy Angliába vigye őket. – Amikor ismét méltóságra juttatott foglyai Gerhardot először üdvözölhetik Angliában, akkor át akarják királlyá választani. Azonban azt feleli, hogy a törvényes királyi párt hozza nekik. Hiszen ők is holtnak hitték Vilmost és új királyt akartak választani, ahol Vilmos bolyongásai alatt zűrzavarossá váltak az államotok. A kölni kereskedő minden méltóságot és gazdagságot visszautasít és visszatér Kölnbe, hogy ott továbbra is egyszerű kereskedő legyen, mint azelőtt.

A történet kerete, hogy I. Ottó szász császár Kölnbe utazik, hogy megismerje a „Jó Gerhardot”. A hatalmas császár ugyanis enged a kísértésnek, hogy némely tettéért „földi jutalmat” várjon. Gerhard megismerésével példaképpen érezheti, amint egy egyszerű ember kimondhatatlan jót cselekszik – minden árút odaad, hogy foglyokat szabadítson ki, – visszaadja fia menyasszonyát Vilmosnak, – aztán mindaz amit tesz, hogy ismét Angliába vigye, stb. – anélkül, hogy bármilyen földi jutalomra vágya azért, hanem minden jutalmát az istenség uralmától várja. Az emberek „Jó Gerhardenak nevezik ezt az embert, a császár érzi, hogy Gerhard gondolkodásmódját megismerve, hatalmas vallásos morális impulzust kap.

Az elbeszélés, melynek vázát itt megadtam, hogy ne csak névvel utaljak egy ilyen kevésbé ismert dologra, egyik oldaláról egészen világosan mutatja az emberiség fejlődése során a tudati lélek eljöttét, a megelőző kor lelki akaratát.

Aki ugyanis hatni engedi magára az elbeszélést, ahogyan Rudolf von Erns adja, az érezheti, hogy mennyire megváltozott a földi világ átélése azóta az idő óta, mikor Ottó császár élt. (a X. században).

Nézzük meg, hogy bizonyos tekintetben milyen „világos” lett a tudati lélek korában az ember lelki tekintete előtt a világ, minden fizikai lét és létesülés megragadása számára. Bizonyos tekintetben Gerhard hajóival mintegy ködben utazik. Mindig csak egy kis részt ismer a világból, amihez kapcsolódni akar. Kölnben mit se tudni arról, ami Angliában történik, és évekig kell keresni valakit, aki Kölnben van. Olyan ember életét és vagyonát, mint akihez Gerhard vetődött el hazautazása közben, az ember csak úgy ismeri meg, ha a sors közvetlenül az illető helyre juttatja.

A világ viszonyainak az áttekintéséhez úgy viszonylik az akkori, mint egy napfényes, tágas vidékre pillantás a sűrű ködben való tapogatózáshoz.

Amit ma „történelminek” ismernek el, annak semmi köze ahhoz, amit a „Jó Gerhard”-ról mesélnek. Annál több van a kor kedélyéhez és egész szellemi helyzetéhez. Ezeket ábrázolják imaginációikban, - nem pedig a fizikai világ egyes eseményeit.

Ebben az ábrázolásban az tükröződik, hogy az ember nemcsak olyan lénynek érzi magát, aki a fizikai világ eseményeinek láncszemeként él és tevékenykedik, hanem érzi, hogy létébe szellemi érzékfeletti lények hatnak és akarata kapcsolatban van velük.

A „Jó Gerhard” elbeszélése megmutatja, hogy az a félhomály, ami a tudati lélek kora előtt a fizikai világ áttekintésére vonatkozólag fennállt, a szellemi világ szemlélésére irányította a tekintetét. Nem láttak bele a fizikai lét messzeségébe, de annál inkább a szellemi lét mélységeibe.

A jellemzett korszakban azonban már nem volt úgy, mint ahogy egykor az emberiség homályos, álomszerű szellemi látása mutatta a szellemi világot. Az imaginációk megvoltak, de az emberi léleknek olyan felfogásában merültek fel, ami már erősen a gondolati jelleg felé nyomult. Ez azt okozta, hogy már nem tudták hogy az imaginációkban megnyilatkozó világ hogyan viszonylik a fizikai lét világához. Ezért tűntek az imaginációk önkényes, valóság nélküli „koholmányoknak” az olyan emberek számára, akik már erősebben ragaszkodtak a gondolati jelleghez.

Már nem tudták, hogy az imaginációk révén olyan világba tekint az ember, melyben emberi lényének egészen más részével áll szemben, mint a fizikai világban. Így az ábrázolásban mindkét világ megvolt egymás mellett és az elbeszélés jellege folytán olyan karaktert öltöttek, hogy az elmesélt szellemi történéseket az ember olyan érzékelhetőnek tarthatta, mintha csak a fizikai történések között játszódtak volna le érzékelhető módon.

Ehhez járult, hogy sok ilyen elbeszélésben összekeverték a fizikai eseményeket. Kortársként szerepelnek olyan személyek, akiknek életét évszázadok választják el egymástól, a történéseket hibás helyre vagy időpontra teszik.

A fizikai világ tényeit az emberi lélek úgy szemléli, ahogyan csak a szellemséget lehet szemlélni, melynek számára időnek és térnek más jelentősége van mint a fizikaiak számára; gondolatok helyett imaginációkban ábrázolják a fizikai világot, a szellemi világot viszont úgy beleszövik az elbeszélésbe, mintha nem másik létformával, hanem a fizikai tények folytatódásával lenne dolguk.

A csak fizikaiakhoz igazodó történelmi felfogás úgy gondolja, hogy keletről, Görögországból, stb. vették át régi imaginációikat és ezeket költőileg egybeszőtték az embereket akkoriban foglalkoztató történelmi anyagokkal. Hiszen a VII. századból való Szevillai Izidor írásai a régi mondai motívumoknak valóságos gyűjteményei voltak számukra.

Ez azonban külsőséges szemléletmód. Csak annak számára jelentős, akinek nincs érzéke az olyan emberi lelkialkathoz, amely létével még közvetlen kapcsolatban tudja magát a szellemi világgal, és ezt a tudást – úgy érzi -, imaginációkban kell kifejeznie. Nem lényeges az, hogy azután saját imagináció helyett olyan történelmi hagyományokat használtak fel, amelybe beleélték magukat. A lényeges az, hogy a lélek a szellemi világhoz igazodik, így ebbe a világba tagozódva látja saját cselekvését és a természeti történést is.

A tudati lélek korának kezdete előtti időben azonban eltévelyedés vehető észre az elbeszélés módjában.

A szellemségnek megfelelő megfigyelés a luciferi hatalom működését látja ebben az eltévelyedésben. Ami a lelket arra készíti, hogy élményeinek tartalma

közé imaginációkat vegyen fel, az nem annyira az időkben álomszerű szellemi látás révén nyert képességeknek felel meg, hanem már inkább a Krisztus utáni VIII-XIV. századokban meglévőeknek. Ezek a képességek az érzéki észleletnek inkább gondolati megragadására törekednek. Az átmeneti időszakban mindkét képesség megvan egymás mellett. A lélek ott áll a régi és az új tájékozódás között, egyik a szellemi világra irányul és a fizikait csak mintegy ködben látja, a másik a fizikai történésekre irányul és a szellemi szemlélet elhalványul benne.

Az emberi léleknek ebbe az ingatag egyensúlyába hat bele a luciferi hatalom. Szeretné megakadályozni, hogy az ember megtalálja a fizikai világban való helyes tájékozódást. Tudatával azokban a szellemi régiókban szeretné tartani, amelyek az ősidőkben feleltek meg neki. Nem akarja hagyni, hogy álomszerű imaginatív világszemléletébe a fizikai lét megragadására irányuló tisztán gondolati jelleg leszivároghasson. Helytelen módon visszatarthatja felfogóképességét a fizikai világtól. A régi imaginációk átélését azonban helyes módon nem tarthatja fenn. Így imaginációkban gondolkoztatja anélkül, hogy lelkileg egészen abba a világba helyezhetné, ahol az imaginációk teljes érvényűek.

A tudati lélek korának kezdetén Lucifer úgy működik, hogy az ember a fizikaival mindjárt határos érzékfeletti régiókba jut általa.

Ezt egész szemléletesen látjuk „Ernö herceg mondáján”, ami a középkor legkedveltebbjei közé tartozott és mindenütt széles körben mesélték.

Ernö herceg viszályba kerül a császárral, aki igazságtalanul háborúval akarja tönkretenni. A herceg – úgy érzi – kénytelen keresztes hadjáratban részt venni Kelet felé, hogy megszabaduljon az uralkodóval való lehetetlen viszonyától. Azokban az élményekben, melyeket átél míg utazása céljához ér, a fizikai mondaszerűen szövődik össze a szellemiséggel. A herceg útjában pl. olyan néphez jut, amely nép tagjainak a feje darvakéhoz hasonló alakú; hajóival a mágnes hegyre vetődik, amely magnetikusan vonzza őket, úgy hogy a hegy közelébe került emberek nem tudnak visszajutni, nyomorultul el kell pusztulniuk. Ernő herceg és kísérete úgy szabadulnak meg, hogy bőrökbe vonják magukat és a mágnes hegyre vetődött embereket – szokásuk szerint - zsákmányul elvivő griffekkel egy hegyre vitetik magukat és ott a griffek távollétében a bőröket átvágva elmenekülnek. A további vándorlás azután olyan néphez vezet, amelynek füle oly hosszú, hogy mint ruházat borítható az egész test köré; egy másikhoz jut melynek akkora a lába, hogy az emberek a földre feketnek ha esik és a lábukat ernyőnek teríthetik maguk fölé; törpék, óriások népéhez jut el, stb. – Sok ezekhez hasonlót mesélnék Ernő herceg keresztes utazásával kapcsolatban. A monda nem érezteti megfelelően, hogy mindenütt, ahol imaginációk lépnek fel, a szellemi világhoz való igazodás történik, - hogy képekben beszélnek el az asztrális világban lejátszódó dolgokat, melyek a földi emberek akaratával és sorsával kapcsolatosak.

És így van ez a „szép Roland-mondával”, melyben Nagy Károly pogányok elleni spanyol hadjáratát dicsőítik. Itt a Bibliára támaszkodva még azt is mondják, hogy a Nap járása lelassul úgy, hogy egy nap olyan hosszú lesz, mint máskor kettő, ezért, hogy Nagy Károly elérhesse célját amire törekszik.

És a „Niebelung-mondában” látjuk, hogy az északi országokban fennmaradt formája tisztábban fenntartja a szellemiség szemléletét, míg Közép-Európában az imaginációkat közel hozzák a fizikai élethez. Az elbeszélés északi formájában kifejeződik, hogy az imaginációk az asztrális világra vonatkoznak, a Niebelung-ének közép-európai alakjában az imaginációk átcsúsznak a fizikai világ szemléletébe.

Az Ernő herceg mondájában fellépő imaginációk is valójában arra vonatkoznak, amit a fizikai szférában tapasztaltak közben az „asztrális világban” élnek át, melyhez az ember éppúgy hozzátartozik, mint a fizikaihoz. Ha mindezekre

szellemi tekintetet vetünk, akkor azt látjuk, hogy a tudati lélek korába való belépés olyan fejlődési fázisból való kinövést jelent, ahol a luciferi hatalmak legyőznék az emberiséget, ha a tudati lélek révén, annak intellektuális erejével nem kerülne új fejlődési impulzus az emberi lénybe. A szellemi világhoz való igazodást, mely az eltévelyedés útjaira akar téríteni, a tudati lélek megakadályozza, az emberi tekintet kiviszi a fizikai világba. Mindaz, ami ebben az irányban történik, elvonja az emberiséget az őt megtévesztő luciferi hatalomtól.

Itt Mihály már a szellemi világból működik az emberiségért. Később művét az érzékfelettségből készíti elő: olyan impulzusokat ad az emberiségnek, melyek megőrzik a szellemi-isteni világhoz a korai kapcsolatokat anélkül, hogy ez a megőrzés luciferi jelleget öltene. Azután a XIX. század utolsó harmadában Mihály behatol magába a fizikai földi világba tevékenységével, amit a XV. századtól a XIX. századig az érzékfelettségből előkészítőleg folytatott.

Az emberiségnek egy ideig olyan irányban kellett szellemi fejlődését átélnie, hogy megszabaduljon a szellemi világhoz fűződő kapcsolataitól, ami lehetetlenné válásával fenyegették. Azután a Mihály-misszió révén ez a fejlődés olyan utakra tért, melyek a földi emberiség továbbhaladását ismét olyan kapcsolatba hozták a szellemi világgal, mely számára üdvös.

Így Mihály működése a luciferi világkép és az ahrimáni világértelmelem között áll. A világkép nála bölcsességgel teljes világ-megnyilatkozássá válik, ami a világértelmelem isteni világműködésként tárja fel. Ebben a világműködésben él Krisztusnak az emberiségről való gondoskodása, ami így Mihály-megnyilatkozásából feltárulhat az ember szívének.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ A tudati lélek korának (XV. század) megindulását az értelmi- vagy kedélylélek korúak alkonyán fokozott luciferi hatás előzi meg, ami egy ideig még az új korszakban is folytatódik.

2/ Ez a luciferi hatás a világról való képszerű képzeletalkotás régi formáját szeretné jogosulatlanul megőrizni és visszatartani az embert attól, hogy a fizikai világ létét intellektualitás folytán fogja fel és ebbe beleélje magát.

3/ Mihály összekapcsolódik az emberiség működésével, hogy az önálló intellektualitás megmaradjon az ősi isteni szellemiség mellett, de nem luciferi, hanem törvényszerű módon.

XI. Hogyan hatnak a mihályi erők a tudati lélek első kibontakozásába

Második tanulmány

A földi léthez legközelebb álló szellemi világ lényei nehezen közelítették meg az emberiséget abban az időben, amikor az emberiség földi fejlődésébe a tudati lélek benyomult. A földi események olyan formát öltenek, ami azt mutatja, hogy egészen különleges viszonyok szükségesek ahhoz, hogy az emberiség fizikai életébe út nyílhasson a szellemiség számára. Másfelől viszont ez a forma gyakran igen világosan mutatja, hogy ahol a múlt hatalmai még hatnak, és a jövő hatalmai már hatnak, ott egyik szellemiség energikusan keresi útját egy másik szellemiséggel szemben.

1339. és 1453. között Franciaország és Anglia között több mint száz-éves felkavaró háború alakult ki. E zűrzavarban, mely bizonyos emberi kibontakozásra kedvezőtlen szellemi áramlattól eredt, akadályra lelnek azok az események, amelyek az akadályok nélkül hamarabb bevezették volna a tudati lelket az emberiségbe. Chaucer (aki 1400-ban halt meg) megalapította az angol irodalmat. Ha csak arra gondolunk, hogy ebből az irodalomalapításból Európában milyen szellemi következmények indultak ki, akkor jelentősnek találjuk, hogy ez az esemény nem alakulhatott ki szabadon, hanem háborús zűrzavar idejére esett. Ehhez járult, hogy Angliában már előzőleg (1215-ben) megkezdődött az a politikai gondolkozásmód, mely igazi jellegét a tudati lélek révén nyerte. Ennek az eseménynek további fejlődése is a háborús akadályok idejére esett.

Olyan idővel van dolgunk, amikor ellenfelükre találunk azok a szellemi erők, akik az embert úgy akarják fejleszteni, ahogy a föléljük rendelt isteni-szellemi hatalmak kezdetől fogva elrendezték; ezek az ellenfelek más utakra akarják téríteni az embert, mint amelyeket kezdetől neki rendeltek. Kezdetének erőit akkor nem használhatná fel későbbi fejlődése számára. Kozmikus gyermekkorra terméketlen maradna számára, lényének elszáradó részévé válna. Ennek az lenne a következménye, hogy az ember a luciferi vagy ahrimáni hatalmak zsákmányává válhatna és elveszítené sajátos önálló kibontakozását. Ha az emberiség ellenfelei, kísértői törekvésükben nem csak az akadályozásig jutottak volna el, hanem a teljes sikerig, akkor a tudati lélek impulzusát megghiúsíthatták volna.

Jeanne d'Arc (az orleani szűz) fellépése és sorsa (1412-1431) olyan esemény, amelyben különösen ragyogva nyilatkozik meg a szellemiség beáramlása a földi eseményekbe. Amit tesz, annak az impulzusai az ő számára mélyen lelkének öntudatlan alapjaiban vannak. A szellemi világ homályos sugallatait követi. A Földön zűrzavar uralkodik, a tudati lélek korának megakadályozására. Mihálynak a szellemi világból kell későbbi misszióját előkészítenie. Ezt meg tudja tenni ott, ahol felveszik impulzusait az emberi lelkek. A Szűznek ilyen lelke van. Sok más lélek által is hat, ha ez kisebb mértékben lehetséges is és kevésbé látható a külső történelmi életben. Ahrimán ellenfelét olyan eseményekben találja meg, mint az angol-francia háború.

Az előző tanulmányban beszéltünk a luciferi ellenfélről, akit ebben a korban talált. Azonban ez az ellenfél is abban mutatkozik meg legkiváltképpen, ahogy az orleani szűz fellépésére következő események lejátszódtak. Ezeken az eseményeken látszik, hogy az emberek már nem jutottak semmilyen álláspontra a szellemi világnak az emberiség sorsába való beavatkozását illetően, amit az imaginatív megértés létezésékor még felfogtak és akaratukba is felvehettek. Az értelmi- vagy kedélylélek működésének megszűnésével az ilyen beavatkozáshoz már nem lehetett állást

foglalni, a tudati léleknek megfelelő álláspontot akkor még nem találták meg és még ma sem értük el.

Így történik azután, hogy Európa kialakítása akkor létrejött a szellemi világból anélkül, hogy az emberek értették volna ami történik, és hogy erre a kialakításra említésre méltó befolyásuk lehetett volna.

Csak el kell képzelnünk, hogy mi történt volna a XV. században, ha nem lett volna az orleani Szűz és máris belátjuk ennek a szellemiségtől függő eseménynek a jelentőségét. – Vannak persze személyiségek, akik az ilyen eseményt materiálisan akarják megmagyarázni. Azért nem lehetséges velük a megértés, mert a nyilvánvalóan szellemit önkényesen materialista értelemben formálják át.

Az emberiség bizonyos szellemi törekvéseiben világosan meg is mutatkozik, hogy már nem találja meg nehézségek nélkül az isteni szellemiséghez az utat, még ha intenzíven keresi is. Olyan nehézségek azok, amelyek nem léteztek azokban a korokban, amikor még imaginációk útján szerettek betekintést. Amire itt gondolunk, annak helyes megítéléséhez csak az szükséges, hogy az ember világos fényben lássa a filozófus gondolkodóként fellépő személyiségeket. Egy filozófusra nem csak aszerint tekinthetünk, ahogy célján dolgozik és aszerint sem, hogy hány ember vette át ideáit. Ő inkább korának kifejeződése, megnyilvánult lényege. A filozófus ideáiba azt viszi bele, amit az emberiség nagy része öntudatlanul hordoz, mint lelki alkatot, öntudatlan érzést és életösztönt. Jelzi korának lelki állapotát, mint a hőmérő környezetének hő állapotát. A filozófusok éppoly kevésbé okai koruk lelki alkatának, mint a hőmérők környezetük hő-viszonyainak.

Ilyen feltételek közt nézzük meg René Descartes (1596-1650) filozófust, aki már a tudati lélek korának folyamán működött. A szellemi világgal, az igazi léttel való kapcsolatának gyenge támasza a „gondolkodom tehát vagyok” élménye. A realitást az öntudat centrumában, az Én-ben próbálja érzékelni, éspedig csak annyit, amennyit a tudati lélek mondhat számára.

És minden más szellemiséget intellektuális úton igyekszik tisztázni, amennyiben azt vizsgálja, hogy saját öntudatának bizonyossága milyen kezességet nyújt a másik bizonyosságáról. A történelmi hagyományos igazságokkal kapcsolatban mindenütt azt kérdezi, hogy olyan világosak-e mint a „gondolkodom tehát vagyok”. És ha ezt elismerheti, akkor elfogadja őket.

Hát nem űzték ki a szellemet ilyen emberi gondolkodással minden, a világ dolgaira irányuló szemléletből? E szellem megnyilatkozása visszavonult az öntudatban lévő minimális támaszára, közvetlenül minden egyéb dolog szellemi megnyilatkozása nélkül valónak bizonyul. Ami az öntudaton kívül van, arra a tudati lélekbeli intellektus vetheti csak közvetve a szellemi megnyilatkozás fényét.

E korszak embere mintegy intenzív várakozással árasztja tudati lelkének még szinte üres tartalmát a szellemi világ felé. Vékony sugár száll oda.

A földi világgal közvetlenül határos szellemi világ lényei és a földön élő emberi lelkek nehezen jutnak el egymáshoz. Az emberi lélek csak maximális akadályok közt éli át Mihály későbbi missziójának érzékfeletti előkészületét.

Hogy megragadjuk a Descartesben kifejezésre jutó lelki hangulat lényegét, hasonlítsuk össze ezt a filozófust Ágostonnal, aki külső megfogalmazás szerint ugyanazt a támaszt juttatja érvényre a szellemi világ átélésében, mint Descartes. Csakhogy Ágostonnál ez az értelmi- vagy kedélylélek teljes imaginatív erejéből történik (354-430). Joggal találják Ágostont Descartes-tal rokon jellegűnek. Ágostonnál azonban az intellektus még kozmikus maradvány, Descartesnél pedig már az egyes emberi lélekbe költözik. Éppen az Ágostontól Descartesig haladó szellemi törekvésben látható, amint a gondolkozási erők kozmikus jellege eltűnik, majd ismét felmerül az emberi lélekben. Egyúttal azonban azt is látjuk, hogy Mihály és

az emberi lélek nehézségek közt találják egymásra, úgy hogy Mihály vezethessen az emberben azt, amit egykor a kozmoszban vezetett.

A luciferi és ahrimáni erők e találkozás ellen működnek. A luciferi erők csak azt akarják az emberben kibontakoztatni, ami kozmikus gyermekkorában az övé volt, az ahrimániak – ellenfélként és mégis együttműködve vele, - csakis a későbbi korszakokban nyert erőket szeretnék kifejleszteni és a kozmikus gyermekort elhervasztanák.

Ilyen fokozott ellenállások közt dolgozzák fel az Európában élő emberi lelkek azokat a szellemi impulzusokat, amelyek a keresztes hadjáratok révén a régi világnézet ideáiból keletről nyugatra áramoltak. A Mihály-erők egészen intenzíven éltek ezekben az ideákban. E világnézetben a kozmikus intelligencia uralkodik, melynek kormányzása Mihály régi szellemi öröksége volt.

Hogyan vehették fel ezeket, mikor szakadék volt a szellemi világ erői és az emberi lelkek között? A még csak halványan alakuló tudati lélekbe hullottak. Egyrészt ezzel az akadállyal kerültek szembe, ami a még gyengén fejlett tudati lélekkel volt adva. Elyomták működését, megbénították. Másrészt azonban már nem akadtak imagináció-hordozta tudatra sem. Az emberi lélek már nem tudott teljes megértéssel hozzájuk kapcsolódni. Teljesen felületesen, vagy pedig babonás módon vették fel őket.

Ezt a szellemi alkatot kell tekintenünk, hogy megértsük azokat a szellemi mozgalmakat, melyek egyfelől Wieliff, Huss és mások nevéhez fűződnek, másfelől a „rózsakeresztesség” megjelöléshez.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ A tudati lélek korának kezdetén az emberi lélek még csekély mértékben fejleszti ki intellektuális erőit. Összefüggéstelenség támad aközött, amire a lélek öntudatlan mélységeiben vágyik, és amit abból a régióból nyújthatnak számára az erők, ahol Mihály van.

2/ Ebben az összefüggéstelenségben a luciferi hatalmaknak fokozott lehetőségük van arra, hogy az embert kozmikus gyermekkorának erőinél tartsák vissza és további kibontakozáshoz és az isteni-szellemi hatalmak útjain engedjék jutni, akikhez kezdettől kapcsolódott, hanem a luciferi utakon.

3/ Az ahrimáni hatalmaknak további fokozott lehetőségük van arra, hogy az embert kozmikus gyermekkorának erőitől elválasszák és további kibontakozáshoz saját tartományukba vonják.

4/ Egyik sem történt meg, mert a Mihály-erők mégis működtek, az emberiség szellemi fejlődésének azonban a lehetőségek miatt támadt akadályok között kellett történnie és ezáltal lett azzá, amivé eddig vált.

XII. A Mihályi-erők akadályozói és segítői a tudati lélek korának kezdetén

A második tanulmány folytatása

A tudati lélek befogadása egész Európában zavart okozott a vallásos meggyőződés és kultikus élmények területén. A XI. és XII. századforduló körül a zavar éles jelentkezését látjuk az „Isten-bizonyítás” felléptében (különösen Ganterbury Anselm révén). Isten létét ész okokkal kellett bizonyítani. Ilyen kívánság csak akkor merülhetett fel, mikor Istennek a lelkierőkkel történő régi átélése tűnőben volt. Mert amit az ember így él át, azt nem bizonyítja logikusan.

Lelkileg észlelni a lényyszerű intelligenciákat – egészen fel az istenségig – ez volt a régebbi mód, az új pedig: intellektuálisan alkotni gondolatokat a világmindenség „ős okairól.” Az előbbi módon megvoltak az ember számára Mihály erői a földivel közvetlenül határos szellemi tartományban, melyek az érzékekre irányuló gondolati erők mögött a kozmosz lényyszerű intelligenciáját észlelő képességekkel ruházzák fel a lelkeket; a másik mód esetében először ki kellett alakítani a lélek összekapcsolódását a Mihály-erőkkel.

Kultikus területen az angliai Wielifftól /XV. század/ egész a csehországi Huss-ig az ember vallásos átélésének széles tartományaiban olyan centrális tan ingott meg, mint az Úrvacsora tana. Az Úrvacsorában az ember megtalálhatta kapcsolatát a szellemi világgal, amit Krisztus nyitott meg számára. Mert Krisztussal úgy egyesülhetett lényében, hogy a fizikai egyesülés ténye egyben szellemi is volt. Az értelmi- vagy kedélylélek-tudat felfoghatta ezt az egyesülést. Szellemről és anyagról még közel álló ideái voltak ugyanis a léleknek, így elgondolhatta egyiknek (anyag) a másikba (szellem) való átmenetét. Ilyen ideák azonban nem lehetnek olyan intellektuálisak, hogy Isten létének bizonyítékait is követeljék, kell bennük lenni még valami imaginációnak. Ezáltal az anyagban érzékelhető a benne működő szellem, a szellemben pedig az anyag felé törekvőn. Ilyenfajta ideák mögött Mihály kozmikus erői vannak.

Gondoljuk csak meg, hogy az emberi lélek számára mi minden ingott meg ebben a korban! Abból, ami legbenső, legszentebb átélésével függött össze: Olyan személyiségek léptek fel, akikben legfénylőbben ragyogott fel a tudati lélek lénye és lelki alkatuk olyan erősen kapcsolta őket a Mihály-erőkhöz, ami a többieknél csak századok múlva érkezik el: Huss, Wieliff és mások. A szívükben élő Mihály-hang szerint érvényesítették a tudati lélek érettségét, hogy a legmélyebb vallási titkok megragadásáig emelkedjenek. Érezték, hogy a tudati lélekkel elért intellektualitásnak ideái körébe kell tudni vonni azt, amit a régi korokban imaginációval értek el.

Ezzel szemben állt, hogy az emberi lélek régi, történelmi, hagyományos magatartása a legszélesebb körökben elveszítette minden belső erejét. Amit a történelemben a hitélet visszásságainak neveznek, amivel a tudati lélek kezdeti hatásának korában a nagy reformzsinatok foglalkoztak, az mind összefügg azoknak az emberi lelkeknek életével, akik még nem érezték magukban a tudati lelket, de a rájuk maradt értelmi, vagy kedélylélek nem nyújthatott már számukra belső erőt és biztonságot.

Valóban azt mondhatjuk, hogy a konstanci, basoli (1431-1449) zsinaton megnyilvánuló történelmi emberi élmények megmutatják fent a szellemi világban az emberekhez igyekvő intellektualitás leáramlását – és lent a földi tartományt a kornak már nem megfelelő értelmi vagy kedély-lélekkel. Közöttük lebegnek Mihály erői, visszatekintve az isteni-szellemiséghez fűződő régi kapcsolataira, és letekintve az

embereihez, aminek szintén megvolt ez a kapcsolata, most azonban olyan szférába kellett térnie, ahol Mihálynak a szellemiségből kell őt megítélnie, anélkül hogy belsőleg egyesülne vele. Mihály e törekvésén múlik, amit ebben a korban az emberiségnek a legszentebb igazságokra vonatkozóan is át kellett élnie; ez a kozmikus fejlődés során szükséges, bár először zavart okoz a kozmosz egyensúlyában.

Nicolaus Cusanus bíborosra tekintve mélyen belelátunk a kor jellegzetességébe. (Olvassák el erről „A misztika az új kor szellemi életének kezdetén” c. könyvemet). Személyisége e kor határmezsgyéje. Olyan nézeteket szeretne általános érvényre juttatni, amik nem ábrándos irányzatokkal küzdenek a fizikai világ visszásságai ellen, hanem egészséges emberi értelemmel vezetik vissza pályájára, ami arról letért. Észre vesszük ezt, ha megnézzük működését a baseli zsinaton és egyébként is egykori közösségében.

Míg így a tudati lélek kibontakoztatásával Cusanus teljesen a fejlődés fordulópontja felé hajlik, úgy másfelől olyan nézetek megnyilatkoztatását halljuk tőle, amelyek fénylően mutatják meg Mihály erőit. Saját korába helyezi a régi jó ideákat, amelyek az emberi értelmet elvezették a kozmosz lényyszerű intelligenciájának észlelésére való képességek kibontakoztatásához, amikor még Mihály kormányozta a kozmikus intellektualitást. A „tudós tudatlanság”, amiről beszél, az érzéki világra irányuló észlelésnél magasabb megértés, ami a gondolkozást az intellektualitáson – a mindennapi tudáson – túl olyan régióba vezet, ahol a jellemiséget – tudatlanul – viszont átélt látással ragadja meg.

Így Cusanus olyan személyiség, aki saját lelki életében érzi a Mihálytól megzavart kozmikus egyensúlyt és intuitíve szeretne minél többet hozzájárulni ahhoz, hogy ez a zavar az emberiség üdvére forduljon.

A szellemileg ilyen módon jelentkező dolgok közt titkon más is élt. Egyes személyiségek, érzékkel és megértéssel a Mihály-erők kozmikus helyzete iránt, így akarták előkészíteni lelki erőiket, hogy tudatosan találjanak belépést a földivel határos szellemi tartományba, ahol Mihály erőfeszítéseket tesz az emberiség érdekében.

E szellemi vállalkozásban úgy igyekeztek jogot szerezni, hogy külsőleg életükben, foglalkozásukban, és egyébként is úgy viselkedtek, hogy életüket nem lehetett más emberektől megkülönböztetni. Mivel a földiekkel szemben kötelességüket egészen hétköznapi értelemben szeretettel látták el, emberi mivoltuk bensejét szabadon fordíthatták a jellemzett szellemiség felé. Amit ilyen irányban tettek az csak magukra és azokra tartozott, akikkel „titokban” szövetkeztek. A világot, a fizikai síkon történeteket látszólag egyáltalán nem érintette ez a szellemi törekvés. Mindez szükséges volt azonban, hogy a lelkek kellő kapcsolatba jussanak Mihály világával. Nem rossz értelemben vett „titkos társaságokról” volt szó, hanem olyasmiről, ami rejtekhelyet keres, mert fél a napvilágtól. Ellenben olyan emberek találkozásáról volt szó, akik a találkozás során meggyőződtek arról, hogy a hozzájuk tartozók Mihály missziójának megfelelő tudatát hordozzák. Így együttműködve nem beszélnek aztán munkájukról olyanok előtt, akik értetlenségükkel csak zavarhatják feladatukat. E feladatok mindenekelőtt olyan szellemi áramlatokban való működést jelentettek, amelyek nem a földi életben, hanem a vele határos szellemi világban folynak, impulzusaikat azonban beleviszik a földi életbe.

Olyan emberek szellemi tevékenységére utalunk, akik a fizikai világban tartózkodnak, de együttműködnek a szellemi világ olyan lényeivel, akik maguk nem lépnek be a fizikai világba, nem testesülnek meg benne. Arra utalunk itt, amit a világ – a tényeknek igen kevésbé megfelelően – „rózsakereszteseknek” nevez. Az igazi rózsakereszteség éppenséggel a Mihály-misszió működésének területére esik. Annak

a szellemi munkának előkészítését segítette a Földön, amit ő egy későbbi kor számára kívánt előkészíteni.

Lemérhetjük, hogy ezáltal mi történhetett, ha figyelmünket a következőkre fordítjuk:

Mihály saját lényében nem akar semmiféle érintkezésbe jutni a földi élet fizikai jelenlétével; ezzel függnek össze az emberi lelkekbe való hatásának jellemzett nehézségei, sőt lehetetlenségei. Még akar maradni azokban az erő-összefüggésekben, melyek ilyen jellegű szellemi lények és a múltban élő emberek számára álltak fenn. Mihály csak lénye beszennyezésének tekinthetne minden érintkezést azzal, amivel az embernek érintkeznie kell jelen fizikai földi életében. Mármost a mindennapi emberi életben a lélek szellemi átélése belehat a fizikai földi életbe és viszont az is visszahat rá. A visszahatás különösen az ember hangulatában és valamiféle földi dolog felé fordulásban jut kifejezésre. Ilyenfajta kölcsönhatás rendszerint – nem mindig – különösképpen olyan személyiségeknél fordul elő, akik a nyilvánosság előtt szerepelnek. Ezért voltak Mihály működésének egyes reformátorok valóban igen nagy akadályai.

Az ilyen irányú nehézségeket a rózsakeresztesek azáltal győzték le, hogy földi kötelességeik értelmében folytatott külső életüket teljesen elkülönítették a Mihállyal való működésüktől. Ha ő impulzusaival arra bukkant, amit lelkében egy rózsakeresztes készített számára, úgy semmiképpen sem volt abban a veszélyben, hogy földi dologra találjon. Ezt éppen az a különlegesen létrehozott lelki alkat küszöbölte ki ugyani, ami a rózsakeresztet Mihályhoz fűzte.

Így Mihálynak az igazi rózsakeresztes szándék épített utat a Földön az ő eljövendő földi missziója számára.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ A tudati lélek korának kezdetén az emberben emancipálódott intellektualitás vallási és kultikus igazságokkal akar foglalkozni. Ezáltal ingadozást kell az ember lelki életének átélnie. Logikusan akarnak bizonyítani régebben lelkileg átélt lényyszerű tartalmakat. Logikus következtetésekkel akarnak megragadni, sőt átformálni olyan kultikus tartalmakat, amelyeket imaginációval kell megragadni.

2/ Mindez azzal függ össze, hogy Mihály minden körülmények között kerülni akar minden érintkezést a jelen földi világgal, ahová az embernek be kell lépnie, de viszont a kozmikus intellektualitás, amit a múltban kormányzott, az emberben kell továbbvezetni. Ezáltal a világ fejlődésének menetében a Mihály-erők révén a kozmikus egyensúly szükségszerű zavara jön létre.

3/ Mihály misszióját az könnyíti meg, hogy bizonyos személyiségek – az igazi rózsakeresztesek -, úgy rendezik be külső földi életüket, hogy az semmivel se hasson belső lelki életükbe. Ezáltal olyan erőket fejleszthetnek ki bensejükben, amelyek révén szellemi téren együttműködnek Mihállyal anélkül, hogy őt az a veszély fenyegetné, hogy belebonyolódik a jelenlegi földi történetbe, ami lehetetlen volna számára.

XIII. Mihály szomorúsága az emberiség fejlődése miatt földi működésének korszaka előtt.

Negyedik tanulmány

A tudati lélek korának további haladása során egyre inkább megszőnik annak a lehetősége, hogy Mihálynak az általános emberi lényel kapcsolata legyen. Az emberivé vált intellektualitás költözik bele. Eltűnnek belőle az imaginatív képzetek, melyek megmutathatják az embernek a lényyszerű intelligenciát a kozmoszban. Az emberhez való közeledés lehetősége Mihály számára csak a XIX. század utolsó harmadával kezdődik. Ezelőtt csak olyan utakon történhetett, melyeket igazi rózsakeresztes útként kerestek.

Az ember kiviruló intellektusával beletekint a természetbe. Olyan fizikai, éterikus világot lát, amelyben nincsen benne. Kopernikusz, Galilei nagy eszméi révén képet kap az emberen kívüli világról, de saját képét elveszíti. Önmagára tekint és nincs lehetősége, hogy megértse azt, ami ő maga. – Lényének mélységeiben ébred fel benne az, amit ineligeniája van hivatva hordozni. Énje ehhez kapcsolódik.

Így az ember háromfélét hordoz magában: először: szellemi-lelki lényében fizikai-éterikus módon jelenik meg az, amit ő egyszer már a Saturnus- és Nap-korszakban, és azután mindig újra az isteni szellemiség birodalmába helyezte. Ebben az ember lénye együtt halad Mihály lényével. – Másodsor: az ember magában hordja későbbi fizikai és éterikus lényét, ami a Hold- és Föld-korszak folyamán jött benne létre. Mindez az isteni szellemiség műve és működése, ő maga azonban élő módon már nincs ott benne. Teljes elevenségben csak akkor jelenik meg ismét, amikor Krisztus áthalad a golgotai misztériumon. Krisztust megtalálhatjuk abban, ami az ember fizikai- és éterikusában szellemi módon hat. – Harmadiknak az ember szellemi-lelki mivoltának azt a részét hordja magában, ami a Hold- és Föld-korszakban öltött új jelleget. Ebben megmaradt Mihály tevékenysége, míg a Hold és Föld felé fordult részben mind kevésbé tevékenykedett. Ebben ő őrizte meg az ember számára ember-isteni képmását.

Ezt a tudati lélek korának kezdetéig tehetette. Azután az ember egész szellemi-lelki mivolta mintegy elmerült fizika-éterikusába, hogy felhozza belőle a tudati-lelket.

Az ember tudatában fénylően merült fel, amit fizikai- és éterikusban mondhatott számára a természetben lévő fizikaiságról és éterikuságról. Amit asztrálteste és énje mondhatott magáról, az eltűnt tekintete elől.

Olyan korszak lép fel, amikor az emberiség úgy érezte, hogy megértése önmagához már nem ér el. Elkezdődik az emberi lény megismerésének keresése. Ezt nem elégítheti ki az, amire a jelenkor képes. Visszamennek történelmileg régebbi korba. A szellemi fejlődése során fellép a humanizmus. Humanizmusra nem azért töreksenek, mintha az ember övék volna, hanem mert elveszítették. Amíg övék volt, Rotterdami Erasmus és mások egészen más lelki nűanszból hatottak volna, mint amit a humanizmus jelenthetett számukra.

Goethe később a Fausztban talált olyan emberi alakra, aki teljességgel elveszítette az embert.

Az „ember” keresése egyre intenzívebb lesz. Az embernek nincs más választása, mint eltompulni saját lényének átélése iránt, vagy lelkének elemévé fejleszteni az iránta érzett vágyat.

Az európai szellemi élet legkülönbözőbb területein még a XIX. században is a legkiválóbb emberek alakítják ki a legkülönfélébb módon eszméiket – a történelem,

természettudomány, filozófia, misztika terén – melyek azt a törekvést tükrözik, hogy az intellektualitássá vált világszemléletben rátaláljanak az emberre.

A reneszánsz, szellemi újjászületés, humanizmus, olyanirányba sietnek, sőt rohannak a szellemiség után, ahol nem található: a tehetetlenség, illúzió, kábulat olyan irányba, ahol keresni kell. Közben mindenütt, művészetben, megismerésben, emberben, előtörnek a Mihály-erők, kivéve még a tudati lélek ébredő erőit. – A szellemi élet ingadozik. – Mihály minden erejét a kozmikus fejlődés múltja felé fordítja, hogy hatalma legyen egyensúlyban tartani lába alatt a sárkányt. A reneszánsz nagy alkotásai éppen Mihály hatalmi erőfeszítései közepette jönnek létre. De ezek nem az új lelkerők hatásai, hanem az értelmi- vagy kedélylelkiség Mihály révén történő felújításai.

Aggodalommal tekinthetünk Mihályra: lesz-e olyan helyzetben, hogy maradandóan leküzdje a „sárkányt”, ha észleli, hogy az emberek egyik területen a természet újonnan nyert képéből akarják megkapni az emberét. Mihály látja, hogy figyelik meg a természetet és hogyan akarnak az ún. „természeti törvényekből” emberi képet formálni. Látja, hogy azt képzelik, hogy egy állatnak ez a tulajdonsága tökéletesebb lesz, szerv-illeszkedése harmonikusabb és ezáltal „létrejön” az ember. De Mihály szellemi szeme előtt nem jön létre „ember”, mert amit tökéletesedésben, harmonizálódásban gondolnak, az csak „elgondolás”, senki sem láthatja, amint a valóságban is létrejön, mert ez éppenséggel sehol sem következik be.

És így az emberek ilyen gondolkozást táplálnak az emberről, vértelen képekben, illúziókban az embernek olyan képét hajszolják, ami csak képzeletben az övék, de látóterük valójában üres. A szellemi Nap süt a lelkükbe, Krisztus hat, ők azonban még nem tudnak erre figyelni. Testükben a tudati lélek ereje működik, még nem akar lelkükbe hatolni. Mintegy így hallható az inspiráció, amit Mihály mond félő aggodalmában: Nem ad-e az emberekben élő illúzió ereje annyi hatalmat a „sárkánynak”, hogy az egyensúly fenntartása Mihály számára lehetetlenné válik.

Más személyiségek a természetet több bensőséges művészi erővel igyekeznek egységben érezni az emberrel. Hatalmas erővel csengenek Goethe szavai, melyeket Winckelmann működésének jellemzésére mondott egyik szép könyvében: „Ha az ember egészséges természete teljességében hat, ha a világban mint nagy, szép, méltó és értékes egészében érzi magát, ha harmonikus kedve tiszta, szabad elragadtatást nyújt, akkor a világmindenség, mintegy céljához érve, ujjongana és megcsodálná saját létesülésének és lényének csúcspontját, ha érzékelné önmagát.” Goethe szavában cseng az, ami Lessinget tüzes szellemiséggel éltette. Herder hatalmas világszemléletét éltette. És Goethe egész saját műve e mondásának mintegy végtelen sokoldalú megnyilatkozása. Schiller az „Esz­tétikai levelek”-ben ideális embert vázolt, aki úgy hordozza magában a világmindenséget, ahogy ezekben a szavakban hangzik és más emberekkel szociálisan szövetkezve valósítja meg. De honnan származik az embernek ez a képe? Úgy ragyog, mint reggeli nap a tavaszi földre. Az ember érzésébe azonban a görög ember szemléléséből költözött. Egyes emberek intenzív belső Mihály-impulzussal ápolták, de ezt az impulzust csak úgy alakíthatták ki, ha lelki tekintetüket a múltba merítették. Goethe a tudati lélekkel kapcsolatban élte át a legsúlyosabb konfliktusokat, miközben az embert akarta átélni. Kereste Spinoza filozófiájában, itáliai utazása közben; igazán csak akkor képzelte megsejteni, amikor bepillantott a görögség lényegébe. A Spinozában feltörekvő tudati lélektől végül mégis csak a hamvadó értelmi- vagy kedély-lélekhez sietett. Csakhogy átfogó természetszemléletében végtelenül sokat tud ebből a tudati lélekbe átvinni.

Mihály komolyan nézi ezt az emberkeresést is. Ami szándéka szerint van, az belekerül az ember szellemi fejlődésébe; ez az az ember, aki valaha látta a lényyszerű

intelligenciát, amikor Mihály még a kozmoszból kormányozta. Ha azonban nem ragadná meg a tudati lélek szellemivé vált ereje, akkor végül mégis el kellene szakadnia Mihály működésétől és Lucifer hatalmába kerülne. Mihály életének másik aggodó gondja, hogy Lucifer felülkerekedhet a kozmikus szellemi egyensúly ingadozásával.

Mihály XIX. század végi missziójának előkészítése kozmikus tragikummal áramlik tova. Lent a Földön gyakran a legmélységesebb megelegetés uralkodik a természetszemlélet határával kapcsolatban; Mihály működésének területén az ember képének átélése ellen támadt akadályok tragikuma uralkodik.

Egykor a Nap sugaraiban, a hajnalpír derengésében, a csillagok ragyogásában Mihály fanyar szellemi szeretete élt, mert a szeretet színezetét legintenzívebben az emberiségre pillantás okozta fájdalom adja.

Mihály kozmikus szituációja éppen abban az időszakban vált tragikusan súlyossá, - de megoldást sürgetővé is, - amelyik földi misszióját megelőzte. Az emberek csak a test, és itt is csak az érzékek tartományában tudták tartani az intellektualitást. Tehát egyfelől semmit nem vettek fel szemléletükbe amit nem érzékeik mondtak, a természet az érzéki megnyilatkozás területévé vált, de ezt a megnyilatkozást egészen materiálisan gondolták. A természet formáiban már nem észlelték az isteni szellemiség művét, hanem valami szellemnélkülit, amiről mégis azt állítják, hogy ő hozza létre azt a szellemiséget, amiben az ember él. Másfelől az emberek már csak azt akarták elfogadni a szellemi világról, amiről a történelmi adatok szólnak. A szellem meglátását a múltban és a jelenben egyaránt elmarasztalták.

Már csak az élt az ember lelkében, ami a jelenkor területéről származik, ahová Mihály nem lép be. Az ember boldog volt, hogy „biztos” talajon áll. Azért hitte annak, mert nem keresett a „természet”-ben olyan gondolatokat, amelyekben a fantázia önkényétől tartott. Mihály azonban nem volt boldog, neki az emberen túl saját területén kellett Lucifer és Ahrimán ellen harcot vívni. Ez eredményezte a nagy, tragikus nehézséget, mivel Lucifer annál könnyebben fér hozzá az emberhez, minél távolabb kell Mihálynak a múlt megőrzésétől tartania magát tőle. És így heves harc zajlott le Mihály és Ahrimán meg Lucifer között a Földdel közvetlenül határos szellemi világban az emberért, mialatt ő a Föld tartományában üdvös fejlődésével ellentétes lelki tevékenységet folytatott.

Mindez természetesen az európai és amerikai szellemi életre vonatkozik. Az ázsiaival kapcsolatban másképp kellene beszélni.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ A tudati lélek fejlődésének legelső korszakában az ember átérzi, hogy elveszítette saját lényének az emberiségnek régebben imaginatív adottságait. A tudati lélekben még képtelen rátalálni, ezért természettudományos úton keresi. Szeretné feltámasztani magában az emberiség régi képét.

2/ Így az ember csak illúziókhöz jut, az emberi lény valójában nem töltheti be. Ezt azonban nem veszi észre és valami emberiség-hordozót lát benne.

3/ Így Mihálynak a földi működését megelőző korban aggodva és fájdalommal kell az emberiség fejlődésére tekintenie. Mert az emberiség elvet minden szellemi szemléletet és ezáltal elszakítja mindazt, ami Mihályhoz köti.

XIV. Karácsonyi elmélkedés: A Logosz-misztérium

A Mihály-misztérium szemléletében belesugárzott a golgotai misztériumé. Ez abból a tényből következik, hogy Mihály az a hatalom, aki az embert a számára üdvös módon vezeti el Krisztushoz.

A Mihály-misszió azonban az emberiség kozmikus létesülése során ritmikus rendben ismétlődik. A golgotai misztérium előtt a földi emberiség ismételtén átélte jótékony hatását. Ekkor összefüggött mindazzal, amit a még Földön kívül ható Krisztus-erőnek kellett az emberiség kibontakoztatásához tevékenyen megnyilatkoztatnia a Föld számára. A golgotai misztérium után azt szolgálja, ami Krisztus révén történik a földi emberiséggel. Visszatérései során megváltozott és továbbfejlődött formában lép föl, de mégis csak ismétlődve.

Ezzel szemben a golgotai misztérium mindent átfogó kozmikus esemény, ami az emberiség egész kozmikus fejlődése során csak egyszer történik meg.

Mikor az emberiség eljutott az értelmi- vagy kedélylélek kibontakoztatásáig, akkor érvényesült csak teljesen az emberiség lényének az isteni szellemiség lényétől már ősidóktól elrendelt eloldódása folyamatos veszélyként. És amilyen mértékben az emberi lélek elveszíti az isteni szellemi lényekkel való együttélést, úgy merül fel körülötte az, amit ma „természet”-nek neveznek. Az ember már nem szemléli az isteni-szellemi kozmoszban az emberi lény jellegét, hanem az isteni-szellemiség művét földi téren. Először nem olyan absztrakt formában szemléli, ahogy ma: természeti törvényeknek nevezett absztrakt ideatartalmak által összefogott érzéki-fizikai lények és történések alakjában. Isteni-szellemi lényként szemléli. Ez az isteni-szellemi lény hullámzik ide-oda mindenben, amit az állati lények keletkezése és pusztulásaként, a növényvilág növekedésében és sarjadásában lát, amit a forrás és folyó tevékenységében, a szél és felhőképződésben észlel. E körülötte lévő lények és folyamatok mind a természet mélyén rejlő isteni lény mozdulatait, tetteit, és beszédét jelentik számára.

Ahogy az ember egykor a kozmikus isteni lények tetteit, mozdulatait látta a csillagok állásában és mozgásában, és szavukat ebből olvasta le, úgy most a „természeti tények” lettek a Földistennő kifejeződéseivé. Mert női alakban képzeltek a természetben működő istennőt.

E gondolkodásmód maradványai még a középkorban is sokáig hatottak az emberek lelkében, az értelmi vagy kedélylélek imaginatív tartalmaként.

A megismerő emberek az „istennő” tetteiről beszéltek, ha fel akarták fogni a természet folyamatát. Ez az eleven, lélekkel áthatott természetszemlélet csak a tudati lélek fokozatos bekövetkezésével vált az emberiség számára érthetlenné.

A Persephone-mítosz alapját képező misztériumra emlékeztet a mód, ahogyan az értelmi vagy kedélylélek korában errefelé tekintettek.

Az alvilág istene Persephonét Demeter leányát arra kényszeríti, hogy birodalmába kövesse. Ez végül is olyan módon valósul meg, hogy csak az év egyik felét tölti az alvilágban, a másikban a felső világban tartózkodik. Ez a mítosz még hatalmas erővel fejezi ki, hogy valaha az ősi múltban az ember álomszerű szellemi látással megismerően tekintett bele minden földi létesülésbe.

Az őskorban minden kozmikus hatás a Föld környezetéből származott. A Föld maga is keletkezőben volt még. Lényét a kozmikus fejlődés során környezetének működéséből alakította ki. A kozmosz isteni-szellemi lényei munkálkodtak lényén. – Amikor ott tartott, hogy önálló égitest lehetett, akkor az általános kozmoszból isteni szellemiség ereszkedett le rá, és földi istenséggé vált. A régi emberiség álomszerű szellemi látása megismerésével beletekintett a kozmikus ténybe, ebből a megismerésből maradt meg a Persephone-mítosz; de fennmaradt abban is,

ahogyan még a késői középkorban is megismerően igyekeztek a természetbe hatolni. Mert akkor még nem az érzéki benyomásokra tekintettek mint később, vagyis nem arra, ami a földi jelenségek felületén jelenik meg, hanem azokra az erőkre, melyek a Föld mélységeiből hatnak ki a felületre. – És a „mélység erőit”, az alvilági erőket külső hatásban látták a Föld környezetének csillag- és elem-működésével.

A növények különféle alakban növekednek, tarka színük megjelenésében nyilatkoznak meg. Ebben együtt hatnak a Nap-, Hold- és csillagerők a Föld mélyének erőivel. Ennek alapját az ásványok képezik, az ő jellegük már teljesen a kozmikus lény földivé vált részéből ered. A követ csakis a földivé vált égi erők hatására sarjak ki az „alvilágból”. Az állatvilág nem vette fel a „Föld mélyének” erőit; csakis a Föld környezetéből ható kozmikus erők révén jön létre. Keletkezését, növekedését, tenyészését, táplálkozási képességét, mozgási lehetőségeit a Földre áramló Nap-erőnek köszönheti. A Földre áramló Hold-erők hatására képes szaporodni. Sokféle alakban és fajtában jelenik meg, mert a világmindenségből a csillagok állása a legváltozatosabb módon hat alakítóan az állati életre. Az állatokat azonban csak a világmindenség helyezi a Földre. Csak tompa tudati életükkel vesznek részt a földi létben, keletkezésükben, növekedésükben, mindabban, aminek révén észlelni és mozogni tudnak, nem földi lények.

Valaha az emberiségben élt a Föld keletkezésének ez a monumentális ideája. Ami ebből belenyúlik a középkorba, azon már csak kismértékben ismerhetjük fel ezt a monumentalitást. Hogy eljussunk ehhez a felismeréshez, nagyon régi korokban kell a látó megismerés tekintetének visszatérnie. Mert a meglévő fizikai dokumentumokból is csak az láthatja azt, ami az emberek lelkében élt, aki a szellemiségnek megfelelő módon tud beletekinteni.

Mármost az ember nincs abban a helyzetben, hogy olyan távol tartsa magát a Földtől, mint az állatvilág. Mikor ezt kimondjuk, az emberiség és az állatvilág misztériumát egyaránt megközelítjük. Ezek a misztériumok a régi népek, elsősorban az egyiptomiak állat kultuszában tükröződnek. Olyan lényeket láttak az állatokban, akik a Földön jövevények, akiken meglátható a földivel határos szellemi világ lényege és működése. És a képeken ábrázolt ember-állatalak kombinációjában azoknak a közbülső elementáris lényeknek az alakját jelenítették meg, akik a világ létesülése során útban vannak az emberiség felé, de nem lépnek be a földi létbe, nehogy emberekké váljanak. Ilyen közbülső elementáris lények léteznek. Az egyiptomiak csak azt ábrázolták, amit megpillantásukkor láttak. Az ilyen lényeknek azonban nincsen teljes emberi öntudatuk. Ennek megszerzésére az embernek olyan tökéletesen be kellett lépnie a földi világba, hogy lényébe felvett valamit a Föld jellegéből. Annak a hatásnak kellett őt érnie, hogy abban a földi világban a vele kapcsolatos isteni-szellemi lények műve van jelen, de éppen csak a műve. És mivel csak az eredetétől eloldódott mű van jelen, ezért belejuthatnak a luciferi és ahrimáni lények. Így adódik, hogy az ember kénytelen a Lucifertől és Ahrimántól áthátott művet életformája földi részének színterévé tenni.

Ez eddig lehetséges anélkül, hogy az embernek maradandóan el kellene oldódnia az eredeti isteni szellemiségtől, míg az ember még nem ért el értelmi- vagy kedélylelkének kibontakoztatáshoz. Akkor az emberben bekövetkezik fizikai-, éter- és asztrálfestének korrumpálódása. Egy régebbi tudomány tudja, hogy ez a korrumpálódás benne él az ember lényében. Tudják, hogy ez szükséges ahhoz, hogy a tudat az emberben öntudattá fejlődhessék. Ezt a korrumpálódást pszichológiájának irányadó elemeként hordozza magában, - helyesen értelmezve – a megismerés művelésében élő arisztotelizmus azokon a helyeken, melyeket Nagy Sándor adott a tudománynak. Csakhogy később már nem hatoltak be az ilyen ideák belső lényegébe.

Az értelmi- vagy kedélylélek kifejlődésének kora előtt azonban az ember annyira összeszövődött eredetének isteni-szellemi erőivel, hogy ezek az erők kozmikus helyükről egyensúlyban tarthatták a Földön rátörő luciferi és ahrimáni hatalmakat. Az ember ekkor, az egyensúlyhoz hozzájárulva, a maga részéről eleget tett, ha a kultikus és misztériumcselekményben kibontakoztatta a Lucifer és Ahrimán birodalmában merülő és ismét győztesen feltűnő isteni-szellemi lény képét. A golgotai misztériumot megelőző időkben ezért a népek kultúráiban képszerű ábrázolásokban láttuk azt, ami azután a golgotai misztériumban megvalósult.

Amikor az értelmi vagy kedélylélek kibontakozott, akkor az emberi lényt csak a valóság védhette meg az isteni-szellemi lényektől való eloldódástól. A földi lét folyamán az értelmi- vagy kedélylélek organizációját a földi dolgok éltetik, ebbe kellett az isteninek bensőleg, lényyszerűen belépnie a földi létbe is. Ezáltal történt meg, hogy Krisztus, az isteni-szellemi LOGOSZ összekötötte az emberiségért kozmikus sorsát a Földdel.

Persephone lemerült a földi létbe, hogy megváltsa a növényvilágot attól, hogy csak földiből kelljen kialakulnia. Az isteni-szellemi lény leszállása a földi természetbe. Hiszen Persephone és „feltámad” valamiképpen, de évente ritmikus rendben.

E Földön történt kozmikus eseménnyel szemben ott van a Logosz leszállása az emberiségért. Persephone azért szállt le, hogy eredeti irányába térítse a természetet. Ennek ritmuson kell alapulni, mert a természeti folyamat ritmusban történik. Mert ez a fejlődés a gigászi kozmikus ritmusnak csak egy tagja, melyben az emberiség emberléte előtt egészen más volt mint emberiség, és utána egészen más valami lesz, míg a növényi élet önmagát mint olyat ismétli rövid ritmusokban.

Az emberiségnek a tudati lélek korától kezdve van szüksége rá, hogy ilyen megvilágításban lássa a golgotai misztériumot. Mert az ember eloldódásának veszélye már az értelmi- vagy kedélylélek korában fennállt volna, ha a golgotai misztérium nem következik be. A tudati lélek korában az ember tudatának a szellemi világgal szemben teljesen el kellene sötétednie, ha a tudati lélek nem tudna annyira megerősödni, hogy értően pillantson vissza isteni-szellemi eredetére. Ha azonban képes rá, akkor rátalál a kozmikus Logoszra, a Lényre, aki visszavezetheti. Áthatja magát a hatalmas képpel, amely megnyilatkoztatja azt ami a Golgotán történt.

És a megértés kezdete, hogy szeretettel fogadjuk be a kozmikus karácsonyt, melyről minden évben ünnepélyesen megemlékezünk. Mert hiszen a tudati lélek erősödése azáltal történik, hogy először felvéve az intellektualitást, a lélek leghidegebb elemébe beköltözteti az igazi szeretetet, mely akkor árad a legfenségesebben, ha a kozmikus karácsony éjjelen a Földön megjelenő Jézus gyermeknek szól. Ezzel az ember lelkére hathatott a legmagasabb földi szellemi lény, amely egyben fizikai volt és rátért arra az útra, hogy felvegye magába Krisztust.

A természetet úgy kell megismerni, hogy Persephonében, vagy abban a lényben, akit még láttak a korai középkorban, amikor természetéről beszéltek, megnyilatkoztassa az isteni-szellemi és örök eredet-erőket, melyből támadt és kontinuanusan támad az ember földi létének alapján.

Az ember világát úgy kell megismerni, hogy megnyilatkoztassa Krisztusban az eredet és örökkévalóság Logoszáat, aki az emberrel eredetileg kapcsolatos isteni-szellemi lény tartományában működik, az ember szellemi lényének kibontakoztatásán.

Az emberhez évente elérkező, a kozmikus karácsonyra vonatkozó ünnepi megemlékezés helyes tartalma, hogy az ember szeretettel vezesse szívét a nagy kozmikus összefüggésben. Ha az ember szívében ilyen szeretet él, akkor áttüzesíti a tudati lélek hideg fényelemét. Ha áttüzesedés nélkül kellene maradnia, akkor az

ember sohasem jutna el a szellemivé-válásig. Elhalna az intellektuális tudat hidegében, vagy olyan szellemi életben kellene maradnia, ami nem ér el a tudati lélek kibontakozásáig. Megállna az értelmi- vagy kedélylélek kibontakozásánál.

Lényegét tekintve azonban a tudati lélek nem hideg. Kibontakozásának kezdetén tűnik csak annak, mert akkor tartalmának még csak világosságát nyilatkoztathatja meg, a kozmikus meleget még nem, pedig belőle származik.

Ha a karácsonyt ilyen módon érezzük és éljük át, akkor megjelenik lelkünkben, hogy hogyan jelenik meg képmásuk csillagvilágaiban megnyilatkozó isteni-szellemi lények glóriája az embernek és hogyan történik az ember megváltása a Föld színhelyén azoktól a hatalmaktól, akik el akarják távolítani eredetétől.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ A Mihály-erők révén létrejövő tevékenység a világ és az emberiség fejlődése során ritmusban ismétlődik, bár a golgotai misztérium előtt és után megváltozott és továbbfejlődött formában.

2/ A golgotai misztérium az emberiség fejlődésében egyszeri és legnagyobb történés. Itt ritmikus ismétlődésről nem lehet szó. Mert bár ez az emberiségfejlődés is hatalmas kozmikus ritmusba tagozódik, mégis csak egy hosszúra nyúlt tagja ennek a ritmusnak. Mielőtt e hosszúra nyúlt taggá vált volna az emberiség, lényegében más volt mint emberiség, és utána megint valami más lesz. Az emberiség fejlődése során tehát sok Mihály-esemény, de csak egy golgotai esemény történik.

3/ Egy év lefolyásának gyors, ritmikus ismétlésében az isteni-szellemi lény teljesíti be ezt a történetet, aki azért ereszkedett a Föld mélységeibe, hogy a természeti történetet szellemmel hassa át. Megjeleníti, hogy az eredet és az örökkévalóság erői a természetet lélekkel hatják át, ezeknek hatékonyaknak kell maradniuk. Ahogy az alászállt Krisztus azt jeleníti meg, hogy az eredet és örökkévalóság Logosza lélekkel hatja át az emberiséget, működése sohase szűnjék meg az emberiség üdvére.

XV. Égi történelem. Mitológiai történelem. Földi történelem. Golgotai misztérium

A térbeli kozmoszban egymással szemben áll a kozmikus messzeség, és a Földcentrum. A kozmikus messzeségben vannak „mintegy elszórva” a csillagok. A Földcentrumból erők sugároznak a kozmikus messzeség minden irányában.

Ahogy az ember a jelenlegi kozmikus korszak folyamán a világban tartózkodik, a csillagok fénye és a földerők hatása csak úgy jelenhet meg számára, mint azoknak az isteni-szellemi lényeknek teljes műve, akikhez bensejében kapcsolódott. Létezett azonban olyan kozmikus korszak, mikor ez a fény és ezek a földerők még az isteni-szellemi lények közvetlen szellemi megnyilatkozásai voltak. Az ember tompa tudatával saját lényében érezte az isteni-szellemi lények működését.

Azután más korszak jött. A csillagos ég testi lényként vált ki az isteni-szellemi működésből. Létrejött az ún. kozmikus szellem és kozmikus test. A kozmikus szellem isteni-szellemi lények sokasága. A régebbi korszakban a csillagvilág tájairól hatnak a Földre. Valójában a Földet és emberiségét alkotó isteni-szellemi lények intelligenciája

és akarata ragyogott fel a kozmikus messzeségekből. Sugárzott szét erőként a Föld centrumából.

A későbbi kozmikus korszakokban – a Saturnus – és Napfejlődés után – az isteni-szellemi lények intelligenciájának és akaratának működése mindinkább szellemien bensőségessé válik. Amiben eredetileg hatékonyan jelen volt, az „kozmosz testté”, a csillagok harmonikus rendjévé vált a kozmosz térben. Ha a szellemiségnek megfelelő világszemlélettel tekintünk vissza ezekre a dolgokra, akkor azt mondhatjuk: a kozmosz szellem és kozmosz test a világot teremtő lények eredeti szellemtestéből jött létre. A kozmosz test a csillagok rendjében és mozgásában mutatja meg, hogy milyen volt egykor az istenek intelligens és akaratú jellegű működése. A kozmosz jelenkor számára azonban törvényszerűvé szilárdult a csillagokban az egykor szabadon mozgó isteni intelligencia és isteni akarat.

Ami tehát ma fénylik a csillagok világából a földi emberre, az nem közvetlen kifejeződése az isteni akaratnak és intelligenciának, hanem megmaradt jegye a csillagok világában folytatott egykori létüknek. Az emberi lélek csodálatát felkeltő égi csillagalakzatokban tehát az isteneknek nem jelenlévő, hanem elmúlt megnyilatkozását láthatjuk.

Ami azonban „elmúlt” a csillagok fényében, az „jelenváló” a szellemi világban. És az ember lényével ebben a „jelenváló” kozmosz szellemiségben él.

A világ kialakulásában vissza kell tekintenünk egy régi kozmosz korszakra, amikor a kozmosz szellem és kozmosz test mint egység működnek. Tekintetbe kell vennünk a közbülső korszakot, amikor kettősség alakjában bontakoznak ki. És gondolnunk kell a jövőre, a „harmadik” korszakra, amikor a kozmosz szellem ismét működésébe fogadja a kozmosz testet.

A régi korszak számára a csillagok konstellációja és járása nem lett volna „kiszámítható”, mert isteni-szellemi lények szabad intelligenciájának és szabad akaratának kifejeződései voltak. A jövőben ismét nem lesznek kiszámíthatóak.

A „számításnak” csak a közbülső kozmosz korszak számára van jelentősége.

És ez ugyanúgy érvényes a Földcentrumból a kozmosz messzeségbe sugárzó erők hatására, mint a csillagok konstellációjára és járására. Ami a „mélyből” hat, akkor lesz „kiszámítható.”

De a régebbi kozmosz korból minden a közbülső felé igyekszik, ahol „kiszámíthatóvá” válik a tér- és időbeliség és az isteni-szellemiséget intelligencia- és akarat-megnyilatkozásaként kell a „kiszámíthatóság mögött” keresni.

Csak ebben a közbülső korszakban vannak meg azok a feltételek, melyek között az emberiség tompa tudatállapotból világos, szabad öntudathoz, saját szabad intelligenciához és saját szabad akarathoz érhet el. Egyszer el kellett jönnie annak a kornak, mikor Kopernikusz és Kepler „kiszámították” a kozmosz testet. Mert az emberi öntudatnak azokból a kozmosz erőkből kell kialakulnia, melyek ennek a pillanatnak a felidézésével kapcsolatosak. Ez az öntudat régebbi korban készült elő, aztán elérkezett a kor, amikor eljutottak a kozmosz messzeség „kiszámításáig”.

A „történelem” a Földön játszódik le. Sohasem jött volna létre, ha a kozmosz messzeség nem vált volna „szilárd” csillagok konstellációjává és járásává. A földi „történelem létesülésében” benne van az egykori égi történelem képmása – bár merőben megváltozott formában.

Régebbi népek tudatában még megvan ez az „égi történelem” és sokkal inkább erre tekintenek, mint a „földi történelemre.”

A „földi történelemben” az emberek intelligenciája és akarata él, először a kozmosz isteni akarathoz és intelligenciához kapcsolódva, aztán önállóan.

Az „égi történelemben” az emberiséggel kapcsolatos isteni-szellemi lények intelligenciája és akarata élt.

Ha visszatekintünk a népek szellemi életére, úgy az ősrégi múltban az emberekben olyan módon él az isteni-szellemi lényekkel való együttlét és együttakarás tudata, hogy történelmük égi történelem. „Eredetekről” szólva az ember nem földi, hanem kozmikus folyamatokról mesél. Még saját jelene számára is oly jelentéktelennek találja a földi környezetében történő dolgokat a kozmikus folyamatokhoz képest, hogy csak ezeket tekinti.

Létezett olyan kor, mikor az emberiség tudatával hatalmas benyomásokban szemlélhette az égi történelmet, melyekben maguk az isteni-szellemi lények álltak az ember lelke előtt. Beszéltek, és beszédüket az ember álom-inspirációban hallotta: megnyilatkoztatták alakjukat és az ember álom-imaginációban látta őket.

Az emberi lelkeket hosszú időn át betöltő „égi történelmet” a mitológiai történelem követte, amit ma sokan régi költészetnek tartanak. Az égi történelmet összeköti a földi történelemmel. Pl. „Héroszok” lépnek fel, emberfeletti lények. Ezek olyan lények, akik fejlődésükben magasabb fokon vannak az embernél. Ezek pl. emberi lényük tagjait bizonyos korban csak az érzőlélekig alakították ki. „A Hérosz” azonban már kialakította azt, amit az emberben egykor mint szellem-én fog fellépni. A „Hérosz” közvetlenül nem testesülhet meg a földi viszonyok között csak úgy, hogy belemerül egy ember testébe és így képessé válik arra, hogy mint ember működjék az emberek között. A régi korok beavatottjaiban ilyen lényeket kell látnunk.

A világtörténés tényeinél mindezekkel kapcsolatban az a helyzet, hogy nem az emberiség „képzelte” így az egymást követő korokban az eseményeket, hanem az változott meg, ami a szellemibb „kiszámíthatatlanság” és a testi „kiszámíthatóság” világa közt játszódott le. Csak az a helyzet, hogy egyik-másik nép emberi tudata még sokáig ragaszkodott egy sokkal korábbi valóságnak megfelelő „világszemlélethez”, miközben a világ körülményei már megváltoztak.

Ez először úgy történt, hogy a kozmikus történelem lépést nem tartó emberi tudat még valóban látta a régijt. Aztán olyan korszak következett, amikor a látás elhalványult és a régijt csak a tradíció tartotta fenn. Így a középkorban tradicionálisan még elképzelik az égi világ belejátszását a földibe, de már nem látják, mert a kényeszerű látás ereje már nincs meg.

És a földi tartományban a népek úgy fejlődnek, hogy egyik vagy másik világnézet tartalmához különböző hosszú ideig ragaszkodnak, így lényegük szerint egymás után következő világszemléletek egymás mellett élnek. A különböző világnézetek azonban nem csak ebből a tényből adódnak, hanem abból is, hogy beállítottságuk szerint a különböző népek különböző dolgokat láttak. Így az egyiptomiak olyan világot láttak, melyben az emberré válás útján idő előtt megállt lények vannak, akik nem váltak földi emberekké – és az embert földi élete után ilyen lényekkel való összes kapcsolataiban látták. A kaldeni népek inkább az látták, hogy jó és rossz földöntúli szellemi lények léptek be a földi életbe, hogy ott működjenek.

A régi, egészen hosszú időszakot igénybevevő „valóságos égi történelmet” a „mitológiai történelem” követi, ami rövidebb, de a későbbi „valóságos történelemhez” viszonyítva még mindig hosszú.

Az emberek – mint már jellemeztem – csak nehezen hagyják el tudatukkal a régi nézeteket, ahol az isteneket és embereket együttműködésükben képzelték el. Így a valóságos földi történelem réges-rég az értelmi vagy kedélylélek kibontakozása óta létezik. Az ember még annak értelmében „gondolkodik” ami volt. A valóságos történelemre csak akkor kezdenek tekinteni, amikor a tudati lélek első csírái kifejlődnek.

És az ember a szabad intelligenciát és szabad akaratot abban élheti át, ami az isteni szellemiségtől eloldódva, emberi szellemiségként lesz történelemmé.

Így az ember olyan kozmikus történésbe szövődött bele, ami a teljes kiszámíthatóság és a szabad intelligencia és szabad akarat működése között zajlik le. A kettő kölcsönhatásának minden közbülső műanszában megnyilvánul a kozmikus történés.

Az ember születés és halál között úgy tölti el életét, hogy belső, szellemi-lelki, szabad, kiszámíthatatlan lényének kibontakozásához a kiszámíthatóság világában teremődik meg a testi alap. A halál és újabb születés közti létét a kiszámíthatatlanságban járja végig de úgy, hogy szellemi-lelki létének mintegy bensejében bontakozik ki számára a kiszámíthatóság gondolati módon. Ezáltal – a kiszámíthatóságból eredően – lesz eljövendő földi életének építőjévé.

A „történelemben” a Földön a kiszámíthatatlanság teljeseedik ki, ebbe azonban beletagozódik, bár csekély mértékben, a kiszámíthatóság.

A luciferi és ahrimáni lények ellene szegülnek a rendnek, melyet az emberrel kezdettől kapcsolatos isteni-szellemi lények állapítottak meg: a kiszámíthatatlanság és a kiszámíthatóság között, ellene szegülnek a kozmosz „mérték, szám és súly szerinti harmonizálásának. Lucifer semmi kiszámíthatóságot nem tud összeegyeztetni azzal a jelleggel, amit a lényének adott. Ideálja a kozmikus korlátlan intelligencia- és akarat hatása.

Ez a luciferi tendencia megfelel a kozmikus rendnek olyan területeken, ahol szabad történésnek kell uralkodnia. És itt Lucifer az emberiség kibontakozásának jogos szellemi segítője. Az ő segítségével nélkül nem költözhet be a szabadság az ember szellemi-lelkiségébe, mely a kiszámítható testiség alapjára épül. Lucifer azonban ezt a tendenciát szeretné kiterjeszteni az egész kozmoszra. És itt tevékenysége az ellen az isteni-szellemi rend ellen való harcossá válik, melyhez az ember eredetétől fogva tartozik.

Itt lép közbe Mihály. Saját lényével a kiszámíthatatlanságban tartózkodik, de megvalósítja a kiszámíthatatlanság és kiszámíthatóság közti kiegyenlítést, amit kozmikus gondolatként hordoz magában, amit istentől kapott meg.

Az ahrimáni hatalmak másként állnak a világban. Ők teljes ellentétei azoknak az isteni-szellemi lényeknek, akikhez az ember eredetétől fogva kapcsolódott. Ő jelenleg tisztán szellemi hatalmak, akik tökéletesen szabad intelligenciát, de tökéletesen szabad akaratot hordoznak magukban: abban az intelligenciában és akaratban azonban kozmikus gondolatként teremtik meg a kiszámíthatóságot, kötöttség szükségszerűségének bölcs belátását, melynek méhéből az ember szabad lényként bontakozzék ki. És szeregettel kapcsolódnak a kozmoszban minden kiszámíthatóhoz, a kozmikus gondolathoz. Ez a szeretet őbelőlük árad a kozmoszon keresztül.

Ezzel teljes ellentétben hideg-gyűlölet él az ahrimáni hatalmak mohó vágyakozásában mindazzal szemben, ami szabadságban bontakozik ki. Ahrimán arra törekszik, hogy kozmikus gépezetet csináljon abból, amit a Földről a kozmikus térbe áraszt. Ideálja „egyes-egyedül” a „mérték, szám és súly”. Azért hívták be az emberiség fejlődését szolgáló kozmoszba, mert ki kellett fejleszteni az ő területét, a „mértéket, számot és súlyt”.

A világot csak az érti meg igazán, aki mindenütt megérti szellemileg-testileg. Ezt még a természetben is figyelembe kell venni olyan hatalmakra vonatkozóan, mint a szeretetben működő isteni-szellemiség és a gyűlöletben működő ahrimáni. Észlelnünk kell a tavasszal kezdődő és nyár felé hatékony természetes kozmikus melegben az isteni-szellemi lénynek természeti jellegű szeretetét, észre kell vennünk Ahrimán hatását a tél sűvítő fagyában.

Nyár derekán Lucifer ereje beleszövődik a természeti jellegű szeretetbe, a melegbe. Karácsony idején az emberrel eredettől kapcsolatos isteni-szellemi lények

ereje Ahrimán fagyos gyűlölete ellen fordul. És tavasz felé a természeti jellegű isteni szeretet folyamatosan enyhíti a természeti jellegű ahrimáni gyűlöletet.

Az évente feltűnő isteni szeretet megjelenésének ideje emlékeztet arra, hogy Krisztussal a szabad isteni elem belépett a kiszámítható földi elembe. Krisztus teljességgel szabadon működik a kiszámíthatóságban, ezzel ártalmatlanná teszi az ahrimánit, ami csak a kiszámíthatóságra vágynak.

A golgotai esemény a szeretet szabad kozmikus tette a földi történelemben, és csak az a szeretet foghatja fel, amit az ember annak megragadásához megteremt magában.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ A kozmikus történés, melybe az emberiség fejlődése beleszövődött és ami a szó legátfogóbb értelmében „történelemként” tükröződik az emberi tudatban, széttagozódik: a hosszantartó égi történelemre, a rövidebb mitológiai történelemre – és az aránylag rövid földi történelemre.

2/ Ez a kozmikus történés jelenleg megoszlik a szabad intelligenciából és szabad akaratból teremtő isteni-szellemi lények „nem kiszámítható” működése és a kozmikus test „kiszámítható” történése között.

3/ A kozmikus test kiszámíthatóságával a luciferi hatalmak szegülnek szembe, - a szabad intelligenciával és szabad akaratú teremtéssel pedig az ahrimániak.

4/ A golgotai esemény szabad kozmikus tett, mely a kozmikus szeretetből származik, és csak az emberi szeretet foghatja fel.

XVI. Mi nyilatkozik meg, ha visszatekintünk az ismétlődő földi életekre?

A tanulmány első része

Ha a szellemiségnek megfelelő megismerés vissza tud tekinteni egy ember előző földi életeire, úgy kiderül, hogy bizonyos számú földi életében az ember más személy volt. Külsője a mostanihoz hasonlított, belső élete individuális jellegű volt. Fellépnek földi életek, melyek megnyilatkoztatják az értelmi- vagy kedélylelket, de a tudati lelket még nem – és olyanok is, melyekben még csak az érzőlélek alakult ki, stb.

Ez így van a földi történelem korszakaiban és már sokkal előbb is így volt.

Szemlélésünk során visszajutunk azonban olyan korokhoz, melyekben ez még nem volt így. Ekkor még úgy találjuk az embert, hogy bensejében él és külső alkatával beleszövődött az isteni-szellemi léttől, gondolkozástól és akarattól.

Még régebbi korokban teljesen eltűnik az eloldódott ember és csak isteni-szellemi lények vannak, akik ölükben hordozzák az embert.

Földi korszaka folyamán az ember fejlődésének e három stádiumán ment keresztül. Az első a lemuriai kor végén meg át a másodikba, a második az atlantiszi korban meg át a harmadikba.

Az ember mostani földi életében emlékként hordozza magában élményeit; a leírt módon átélteket ugyanígy kozmikus salakként hordozza. Mi a lelki élet a Földön? Az emlékek világa, mely új észlelésekre minden pillanatban kész. Benső földi életét az ember az emlékezés és új tapasztalás e kölcsönhatásában éli.

Ez a benső földi élet azonban nem bontakozna ki, ha az emberben most már nem volna meg kozmikus emlékezésé az, amit olyankor látunk, ha szellemileg a földi ember létesülésének első stádiumára tekintünk vissza, amikor még nem oldódott el az isteni-szellemi léttől.

Ma a Földön csak az emberi ideg-érékrendszerben kifejlesztett dolgokban él elevenen az, ami akkor történt a világban. A külső természetben az akkor működő mind elhaltak és csak halott formában figyelhetők meg.

Ami az emberben még individuális földi életének elérése előtt kifejlődött, az szükséges az emberi gondolatvilágban élő jelenvaló megnyilatkozás földi létének alapjául.

A halál és újabb születés közötti létben az ember mindig újra átéli ezt a stádiumot. De a földi életek során kialakított teljes individuális létét beleviszi az isteni-szellemi lények világába, mely ismét befogadja őt úgy, mint ahogy az ember benne volt. A halál és újabb születés között a jelenben él, de egyúttal mindazokban az időkben is, melyeket ismétlődő földi életek, és halál és újabb születés közt ismétlődő életek során élt át.

Más a helyzet azzal, ami az ember érzelmi világában él. Ez azokkal az élményekkel kapcsolatos, melyek közvetlenül az embert saját mivoltában még meg nem nyilatkoztató élmények után következtek. Azokkal az élményekkel, melyeket az ember már emberként élt át, de még nem oldódott el az isteni-szellemi léttől, gondolkodástól és akarattól. Az ember ma nem bontakoztathatná ki érzésvilágát, ha ez nem ritmikus-rendszerének alapján jönne létre. Ebben van meg az emberiség fejlődésének második stádiumára történő kozmikus emlékezés.

Az érezsvilágban az ember lelki jelenkora egy régi kor utóhatásával hat együtt.

A halál és újabb születés közötti létben a szóban forgó idő tartalmát az ember mint kozmoszának határát éli át. Ami az ember számára fizikai földi életében a csillagos ég, a szellemileg a halál és újabb születés közötti létben való lét, mely közbülső helyen van az isteni-szellemi világhoz való teljes kötöttség és eloldottság közt. Ekkor a „világ határán” nem a fizikai égitestek jelennek meg, hanem az isteni-szellemi lények csoportja minden csillag helyén, hiszen valójában ők a csillagok.

Amit megfigyeléskor a már személyes-individuálisan megnyilvánuló földi életek mutatnak, az az emberben csakis az akarattal kapcsolatosan él, nem az érzéssel és gondolkodással. Ami az ember külső alakját adja a kozmoszból, az kozmikus emlékezésé marad fenn ebben a külső alakban. Erő formájában él az emberi alakban. Ezek nem közvetlenül az akarat erői, hanem az akaraterek alapja az emberi organizációban.

A halál és újabb születés közötti létben az emberi lénynek ez a területe a világ határán kívül esik. Az ember olyan képzeteket alkot felőle, hogy új földi életében ismét övé lesz.

Az ember ideg-érékrendszerében még ma is úgy kapcsolódik a kozmoszhoz, mint amikor még csak csiraszerűen nyilatkozott meg az isteni-szellemiségen belül.

Ritmikus-rendszerében az ember még ma is úgy él a kozmoszban, mint amikor már emberként létezett, de még nem oldódott el az isteni-szellemiségtől.

Anyagcsere-végtagrendszerében, mint az akaratkifejtés alapján, az ember úgy él, hogy a rendszerben mindennek utóhatása megvan, amit a személyes

individuális földi életek kora óta, ezekben és a halál és újabb születés közötti életek során átélt.

A Föld erdőiből csak azt meríti az ember, ami öntudatát adja. Az öntudat fizikai testi alapja is abból származik, amit a Föld okoz. Az emberi lényben minden egyéb földöntúli-kozmikus eredetű. Földöntúli eredetű az érző- és gondolathordozó asztrálestéter-fizikai alapjával, az étertest minden élet, sőt az is, ami fizikai-kémiai módon hat a fizikai testben. Bármily meglepő: az emberen belül működő fizikai-kémiai folyamatok nem a Földből származnak.

A planéták és más csillagok hatására fejleszti ki magában az ember ezt a földöntúli kozmikus jelleget. Amit így kifejlesztett, azt a Nap viszi erővel a Földre. A Nap helyezi az emberi kozmikusát a földi tartományba. Általa él az ember a Földön égi lényként. Csak ahol emberi alkatán túlmegy a magához hasonló lények létrehozásának képessége, a Hold adománya.

Természetesen nem ezek a Nap és Hold egyedüli hatásai. Magas szellemi hatások is kiindulnak belőlük.

Mikor a Nap karácsony táján egyre több erőt nyer a Föld számára, akkor ez a fizikai földiségben ritmikusan megnyilatkozó évi működés, mely a természetben ható szellemiség kifejeződése. Az emberiség fejlődése egyetlen tagja egy bizonyos mértékben gigászi, kozmikus évnek. Ez kiderül az előző fejtegetésekből. E kozmikus évben ott van a karácsony, ahol a Nap nemcsak a természet szellemiségéből hat a Földre, hanem a Nap lelkeségeként a Krisztus-szellem száll le a Földre.

Ahogy az emberben az individuális élmény összefügg a kozmikus emlékezéssel, úgy az évente ismétlődő karácsonyt az emberi lélek úgy érzi át helyesen, ha folyamatos hatással képzelet el az égi kozmikus Krisztus-eseményt és nem pusztán emberi, hanem kozmikus emlékezésként. Nemcsak az ember gondol ünnepele Krisztus leszállására, hanem a kozmosz is.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ Ha visszatekintünk egy ember ismétlődő földi életeire, úgy ezek három különböző stádiumra tagozódnak: egy legrégebbire, melyben az ember még nem létezik individuális lényként: hanem mint csira az isteni-szellemi létben. Visszapillantva, itt még nem találni embert, hanem isteni-szellemi lényeket, az őserőket (Archai).

2/ Ehhez csatlakozik a közbülső stádium, melyben az ember már létezik ugyan individuális lényként, de még nem oldódott el az isteni-szellemi világ gondolkodásától, akaratától és lététől. Jelenlegi személyisége még nincsen meg, ami azzal függ össze, hogy földi megjelenésében teljesen különálló, az isteni-szellemi világtól eloldódott lény.

3/ Csak harmadik stádiumként lép fel a mostani. Az ember emberi alakjában éli át önmagát az isteni-szellemi világtól eloldódva, a világot pedig környezetként, mellyel individuálisan-személyesen áll szemben. Ez a stádium az atlantiszi korban kezdődik.

XVII. Mi nyilatkozik meg, ha visszatekintünk az ismétlődő földi életekre?

A tanulmány második része

Az előző tanulmányban úgy követtük az emberi élet egészét, hogy a lélek tekintetét az egymást követő földi életek felé fordítottuk. Másik nézőpont, hogy a halál és újabb születés közt egymásra közvetkező életeket szemléljük, ez még élesebben megvilágítja azt, amit az első megnyilatkoztatott.

Itt is kiderül, hogy az életek tartalma jelenlegi alakjában csak a földfejlődés bizonyos időpontjáig megy vissza. Ezt a tartalmat ugyanis az határozza meg, hogy az ember öntudatának a földi életben szerzett belső erejét átviszi a halál kapujában. Az ember ezáltal az isteni-szellemi lények közé lépve, velük is individualitásként áll szemben.

Egy előző korszakban ez nem így volt. Akkor az ember még nem jutott messzire öntudatának kibontakoztatásával. A Földön nyert erő nem elegendő arra, hogy egészen a halál és újabb születés közti individuális létig vigye véghez az isteni-szellemi világtól való eloldódást. Az ember nem élt ugyan az isteni-szellemi lényekben, de mégis hatáskörükön belül, így akarata lényegében az övék volt és nem a sajátja.

E periódus előtt volt egy másik, melyre visszatekintve az embert nem találni jelenlegi szellemi lelki alkatában, hanem isteni-szellemi lények világát, akikben az ember még csiraszerűen létezik. E lények az őserők (Archai).

Egy ember életét visszafelé követve nem egy isteni-szellemi lényre találunk, hanem valamennyire akik a hierarchiához tartoznak.

Ezekben az isteni-szellemi lényekben él az akarat, hogy az ember létrejöjjön. Valamennyiük akarata részt vesz minden egyes ember létrejöttében. Együttműködésük kórusának kozmikus célja az emberi forma keletkezése. Mert az ember még forma nélkül él az isteni-szellemi világban.

Talán különösnek tűnik, hogy már egy emberért is az isteni szellemi lények egész kara működik. De már régebben is így működtek az Exuziai, Dynamiai, Kyriotetes, Trónak, Cherubin, Seraphin hierarchiák a Hold-, Nap- és Saturnusz-fejlődés során, hogy az ember létrejöjjön.

A régebben keletkezett valamiféle emberelődnek a Saturnuszon, Napon és Holdon nem volt egységes alakja. Voltak olyan emberelődök, akik inkább végtagrendszer szerint voltak szervezve, mások inkább mellkas-rendszer szerint, megint mások fejrendszer szerint. Ezek valóságos emberek voltak, csak azért nevezzük itt őket emberelődöknek, hogy megkülönböztessük a későbbi stádiumtól, amikor az emberi alakban valamennyi rendszer egybeolvad. Az emberelődöknél még sokkal tovább megy a differenciálódás: szívemberekről, tudóemberekről, stb. beszélhetünk.

Az őserők hierarchiája feladatának tekinti, hogy minden emberelődöt, akinek lelki élete is megfelelő egyoldalú alkatuknak, elvezessenek az univerzális emberi formához.

Átveszik az embert az Exuziai kezéből. Ők gondolatban már egységet alkottak az ember sokféleségéből. Az Exuziainál azonban még ideál-alak, kozmikus gondolati alak volt ez az egység. Az Archai ebből éteralakot formáltak, de úgy, hogy ez az éteralak már tartalmazta a fizikai alak keletkezéséhez szükséges erőket.

Monumentális, ami e tényekre pillantva megnyilatkozik. Az ember az istenek ideálja, az istenek célja. Ez a pillantás azonban nem lehet gőg és elbizakodottság forrása az ember számára. Mert ő csak azt számíthatja saját magából eredőnek,

amit öntudatával csinált magából a földi életek során. És ez, kozmikus viszonylatban kifejezve, kevés ehhez képest, hogy saját lényének alapjául őt Mikrokozmoszként alkották meg az istenek a Makrokozmoszból, ami ők maguk. Az isten-szellemi lények szemben állnak egymással a kozmoszban. E szembenállás látható kifejeződése a csillagos ég alakja. Amik ők így együttesen, azt akarták egységben megalkotni.

Óriási különbség van az ember alakja és fizikai teste között; ezt meg kell gondolnunk, hogy jól megértsük ezt, amit az Archai hierarchiája véghez vitt, amikor megalkották az emberi alakot. A fizikai test az, ami fizikailag-kémiailag játszódik le az ember lényében. Ez a mai embernél az emberi alak belsejében játszódik le. Ez maga azonban merőben szellemi. Ünnepeyes hangulatot kellene kelteni, hogy az emberi alakban fizikai érzékkel észlelünk szellemiséget a fizikai világban. Aki szellemi észlelésre képes, az a fizikai világba leszállt valóságos imaginációt lát az emberi alakban. Ha imaginációkat akarunk látni, akkor át kell lépni a fizikai világból a legközelebbi szellemibe. Akkor azonban észrevesszük, hogy az emberi alak rokon ezekkel az imaginációkkal.

Az emberi alak létrejöttét az ember visszapillantó lelki tekintete első periódusként találja meg, ha megfigyeli a halál és újabb születés közötti életeket. Egyben megnyilvánul, hogy milyen mélyebb kapcsolat létezik az ember és az Archai hierarchiája között.

E periódusban már beszélhetünk árnyalatszerű különbségről a földi élet és a halál és újabb születés közti élet között. Az Archai hierarchiája ugyanis ritmikus időszakokban működik az emberi alak művén: egyik alkalommal a földöntúli kozmosz felé irányítja az egyesek akaratát kormányzó gondolatokat: másik alkalommal a földöntúli kozmosz felé irányítja az egyesek akaratát kormányzó gondolatokat: másik alkalommal letekint a Földre. És az emberi alak a földöntúli kozmosz és a Föld indítékának kölcsönhatásából jön létre, így kifejti, hogy az ember földi és egyben földöntúli kozmikus lény.

Az emberi alak azonban, ahogy itt leírtuk az Archai hierarchiájának teremtményeképpen, nem csak az ember külső körvonalait és felületi alkatát foglalja magában, ahogy az a fej körülhatároltságában adva van, hanem erőinek alkatát is, mely tartásában, a földi viszonyokhoz alkalmazkodó mozgási készségében, valamint abban a képességben rejlik, hogy testét bensejének kifejező eszközéül használja.

Az ember az Archai hierarchia ez alkotásának köszönheti, felegyenesedett tartással illeszkedhet a Föld nehézségei viszonyai, hogy e nehézkedési viszonyok közt szabad mozgásban őrizheti meg egyensúlyát, hogy karját és kezét a nehézkedésből kiragadva szabadon használhatja, és még sok egyebet is. Mindezt abban az életben készítik elő, amit a periódus számára is halál és újabb születés közötti létnek nevezhetünk. Úgy készítik itt elő, hogy a harmadik periódusban, jelen korunkban, az ember a halál és újabb születés közötti léte során már maga képes ezen az alkaton földi léte számára dolgozni.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ A halál és újabb születés közötti életek is 3 periódust mutatnak. Az elsőben az ember egészen az Archai hierarchiájában él. Ők készítik elő későbbi emberi alkatát a fizikai világ számára.

2/ Az Archai ezzel előkészítik az emberi lényt, hogy kibontakoztassa később szabad öntudatát, mert ez csak olyanlényekben fejlődhet ki, akik az itt megteremtett alak révén a lélek belső impulzusából képesek azt kifejezésre juttatni.

3/ Ezzel megmutatkozik, hogy az emberiség tulajdonságainak és erőinek a mi kozmikus korunkban megnyilatkozó csirái régmúlt kozmikus korokban készültek elő, és hogy hogyan sarjad ki a mikrokozmosz a makrokozmoszból.

XVIII. Mi nyilatkozik meg, ha visszatekintünk az ismétlődő földi életekre?

A tanulmány harmadik része

Egy második periódusban az ember az Archai tartományából az arkangyalokéba jut. Velük azonban nincs testileg-szellemileg úgy összekapcsolódva, mint korábban az Archaikal. Az arkangyal hierarchiával való kapcsolata inkább szellemi jellegű. De mégis annyira bensőséges, hogy a korrall kapcsolatban még nem beszélhetünk az embernek az isteni-szellemi világtól való eloldottságáról.

Az arkangyal-hierarchia azt adja az ember éterteste számára, ami ebben a fizikai test alakjának felel meg, amit az Archainak köszönhet. – Ahogy a fizikai test alakjával a Földhöz alkalmazkodott, hogy az öntudat hordozójává legyen rajta, úgy alkalmazkodott az étertest a földöntúli kozmikus erőviszonyokhoz. A fizikai testben a Föld él, az étertestben a csillagok világa. Az ember az étertestében működő arkangyal alkotásának köszönheti a belső erőket, melyeket magában hordoz, hogy úgy létezhesen a Földön, hogy tartásával, mozgásával, taglejtésével egyben elszakítja magát a Földtől. A kozmikus környezetből minden oldalról a Földre áramló erők úgy élnek az étertestben, ahogy megformáltsága révén a fizikai testben élhetnek a földi erők. A fizikailag megjelenő alakzatokban élő föld-erők olyan jellegűek, hogy az alakot aránylag lezártan szilárddá teszik. Az ember körvonalai, alárendelt metamorfózissal, állandóak maradnak a földi élet tartamára, a mozgási képességek szokásokká merevednek, stb. – Az étertestben állandó mozgékonyaság uralkodik, mely az ember földi élete folyamán a változó csillag-konstellációk tükörképe. Az étertest már az ég nappali és éjszakai változásainak megfelelően is alakul, de a születés és halál között történő változásoknak megfelelően is.

Az étertestnek ez az égi erőhöz való alkalmazkodása nem mond ellent annak, hogy a csillagos ég az isteni-szellemi hatalmaktól fokozatosan eloldódik; erről más tanulmányokban már beszéltünk. Igaz, hogy az egészen régi korokban isteni akarat és isteni intelligencia élt a csillagokban. Későbbi korokban ezek átmentek a „kiszámíthatóságba”. Az istenek már nem hatnak az emberre annak révén, ami művükké vált. Az embernek, éterteste révén azonban lassanként saját viszonya alakul ki a csillagokkal, mint ahogy fizikai teste révén a Föld nehézkedésével jut ilyen viszonyba.

Az arkangyalok hierarchiája ebben a második periódusban alkotja a földöntúli kozmikus erőket felvevő étertestet, melyet az ember beletagoz lényébe, amikor a földi születéshez leszáll a szellemi világból.

Az ember lényeges dolgot kap a hierarchia révén: az emberek egy csoportjához való tartózkodását a Földön. Az emberek a Föld felszínén differenciálódva vannak. E második periódusba visszatekintve nem a mai faji és népi differenciálódás tárul elénk, hanem egy valamelyest más, szellemibb. Ez abból származik, hogy a csillagok erői különböző konstellációkban értik a Föld különböző tájékeit. Hiszen a Földön a szárazföld és víz elosztásában, a klímában, a növények növekedésében, stb. a csillagos ég él. Amennyiben az embernek ezekhez a

viszonyokhoz kell alkalmazkodnia, melyek égi viszonyok a Földön, úgy ez az alkalmazkodás az étertestbe tartozik és kialakítása az arkangyalok karának alkotása.

Azonban éppen a második periódus folyamán lépnek be az ember életébe sajátos módon a luciferi és ahrimáni hatalmak. Ez a belépés szükségszerű, bár először úgy tűnik, mintha saját lényé alá nyomná le az embert.

Hogy az ember kifejleszthesse öntudatát a földi életbe, intenzívebb mértékben kell eloldódnia az isteni-szellemi világtól, melyből eredetileg származott, mint ahogy az a világtól magától megvalósítható. Ez abban a korban történik, mikor az arkangyalok dolgoznak rajta, mert akkor már nem olyan szoros a szellemi világgal való kapcsolat, mint amikor az Archai dolgoztak rajta. Az arkangyaloktól származó szellemi erővel Lucifer és Ahrimán inkább megbírnak, mint az Archai intenzívebb erőivel.

Az éterikus alkatot a luciferi hatalmak intenzívebb hajlammal hatják át a csillagok világa iránt, mint amellyel akkor rendelkezünk, ha csak az emberrel eredetileg kapcsolatos isteni-szellemi hatalmak működésének. És az ahrimáni hatalmak révén a fizikai alak intenzívebben bonyolódik be a földi nehézkedésbe, mint ahogy akkor történnék, ha ezek a hatalmak nem működhetnének.

Ezáltal ültetik el a teljes öntudat és a szabad akarat csiráját az emberben. Az ahrimáni hatalmak gyűlölik ugyan a szabad akaratot – az emberben mégis létrehozzák e szabad akarat csirázási hajlamát, mivel elszakítják saját isteni-szellemi világától.

Azonban amit az emberben a Serapóhoktól az Arkangyalokig a különböző hierarchiák véghezvittek, azt először a második periódusban jobban belenyomják a fizikai és étertestbe, mint ahogy a luciferi és ahrimáni befolyás nélkül megtörténhetne. E befolyás nélkül a hierarchiák hatása inkább az asztrálistestben és az énben maradna.

Ezáltal az emberiségnek nem az a szellemibb csoportosulása jön létre a föld felületén, amire az Arkangyalok törekedtek.

A fizikai- és étertestbe – szorítottság folytán ellenkezőjűkre változnak a szellemi erők. A szellemibb differenciálódás helyett fajok és népek szerint való differenciálódás jön létre.

A luciferi és ahrimáni befolyás nélkül az emberek látnák, hogy földi differenciálódásuk az égből ered. A csoportok életükben olyan lények módjára viselkednének egymással, aki a szellemiséget önként, szeretettel adják egymásnak és veszik át egymástól. A fajokban és népekben az emberi test révén megjelenik a földi nehézkedés, a szellemi csoportosításban az isteni-szellemi világ tükörképe jelent volna meg.

Az emberi fejlődés során mindezzel már korábban elő kellett volna készíteni a későbbi teljes öntudatot. Ez viszont feltételezte azt, hogy enyhébb alakban ugyan, de bizonyos formában mégis fennmarad ez az ősi emberi differenciálódás, amely akkor állt fenn, amikor az ember egykor az Exuziai hierarchiájától átkerült az Archai hierarchiájához.

Az ember ezt a fejlődési stádiumot érzőn-szemlélően, mintegy kozmikus iskolában élte át. Afelől ugyan még nem alakított ki tudást, hogy ez későbbi öntudatának lényeges előkészülete. Fejlődési erőinek érző szemlélése azonban mégis fontos volt az öntudatnak az asztrálistestben és énbe való betagozódásához.

A gondolkodásra vonatkozólag akkor az történt, hogy az embert a luciferi hatalmak olyan hajlammal ruházták fel, hogy továbbra is a szellemiség régi formáiba mélyedjen el és ne alkalmazkodjék az új formákhoz. Hiszen Lucifer törekvése mindi az, hogy az ember számára megőrizze az élet korábbi formáit.

És ezáltal úgy alakult ki az ember gondolkozása, hogy lassanként a halál és újabb születése közötti létben kialakította azt a képességet, mely az ősrégi korokban gondolatokat alakított ki benne. Akkor ez a képesség látni tudta a szellemiséget, annak ellenére, hogy olyan volt, mint jelenleg a puszta érzéki észlelés. Mert a fizikaiság akkor felületén hordozta a szellemet. Most azonban az a korból megőrzött gondolkodási képesség már csak érzéki észlelésként tud hatni. Lassanként csökkent az a képesség, hogy az ember gondolkozva emelkedjék fel a szellemiséghez. Ez teljességgel csak akkor derült ki, amikor a tudati lélek korában a szellemi világot teljes sötétség borította be az ember számára. Ekkor bekövetkezett az, hogy a XIX. században a legjobb természetkutatók, akik nem válhattak materialistákké, azt mondták: számunkra nem marad hátra más, mint hogy pusztán azt a világot kutassuk, ami mérték, szám és súly szerinti és az érzékek révén kutatható, de nincs jogunk ahhoz, hogy tagadjuk az érzéki világ mögött rejtőző szellemi világot. Ez utalás tehát arra, hogy ahol az ember csak a sötétségre mered rá, ott számára ismeretlen fénylő világ létezhet.

Ahogy Lucifer a gondolkozást változtatta el az emberben, úgy Ahrimán az akaratot. Egy fajta szabadság tendenciájával ajándékozta meg, melybe csak később kellett volna belépnie. Ez nem valóságos szabadság, hanem az szabadság illúziója. Az emberiség sokáig élt ebben a szabadság-illúzióban. Ez nem adott számára lehetőséget, hogy a szabadság ideáját a szellemiségnek megfelelő módon alakítsa ki. Az ember szabad, vagy szigorú szükségszerűség szövődékébe tartozik, - e vélemények közt ingadoztak ide-oda. És mikor aztán a tudati lélek korának beköszöntésével eljött a valóságos szabadság, akkor nem voltak képesek felismerni, mert megismerésüket túlságosan sokáig szőtték bele a szabadság illúziójába.

Mindazt, ami az ember lényébe a halál és újabb születés közötti lélek második fejlődési stádiuma során merült bele, azt kozmikus emlékezésként vitte át a harmadik stádiumba, melyben jelenleg is él. Ebben a stádiumban olyan hasonló viszonyban van az angyalok hierarchiájával, mint a másodikban az arkangyalokéval volt. Az angyalokkal való kapcsolat azonban olyan, hogy annak révén létrejön a teljes önálló individualitás. Mert az angyalok arra szorítkoznak, - most nem az egész kar, hanem egy ember számára egyikük, - hogy létrehozzák a halál és újabb születés közti lélek helyes viszonyát a földi élettel.

Figyelemre méltó tény, hogy a halál és újabb születés közti léteinek második fejlődési stádiumában minden egy emberért az arkangyalok egész hierarchiája működik. Később a néptörzsek irányítása jut a hierarchiák osztályrészéül. Én akkor egy népnek egy arkangyal a népszelleme. A fajokban megmarad az őserők működése. És az őserők hierarchiájából ismét egy lény működik egy faj számára, mint a faj szelleme.

Így a mai emberben a halál és újabb születés közti létben is benne van ennek az átélésnek előző stádiumaira való kozmikus emlékezése. És ez a kozmikus emlékezés világosan ott van akkor is, ha a fizikai világban olyan módon lép fel az, amit a szellemiség vezet, mint a fajokban és népekben.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ A halál és újabb születés közötti lélek második fejlődési periódusában az ember az arkangyalok tartományába lép. Ennek során rakják le a lélekben a későbbi öntudat alapját, miután az első periódusban már előkészítették az emberi alak formálásában.

2/ Az embert a második periódus során a luciferi és ahrimáni befolyások mélyebben szorítják bele a fizikaiságba, mint ahogy a befolyások nélkül történnék.

3/ A harmadik periódusban az ember az angyalok tartományába jut, ők azonban csak az asztráltestben és énben érvényesítik befolyásukat. Ez a jelenlegi periódus. Az emberiség fejlődésében tovább él az, ami az első két periódusban történt és megmagyarázza azt a tényt, hogy a tudati lélek korszakában (XIX. században) az ember a szellemi világba mint tökéletes sötétségbe mered bele.

XIX. Mi a Föld valójában a Makrokozmoszban?

A kozmosz és az emberiség létesülését a legkülönbözőbb szempontokból néztük meg ezekben a tanulmányokban. Kitént, hogy az ember lényének erőit a földöntúli kozmoszból kapta, kivéve azokat, melyet öntudatát adják. Ezek a Földtől erednek.

Ezzel kifejtettük a Föld jelentőségét az ember számára. Ehhez kell fűződnie annak a kérdésnek, hogy mi a jelentősége a földiségnek a Makrokozmosz számára? Hogy közelebb jussunk a kérdés megválaszolásához, egy pillantást kell vetnünk arra, amit itt már leírtunk. A látó tudat annál nagyobb elevenségében találja a makrokozmoszt, minél messzebbre hatol vissza pillantása a múltba. A messzi múltban úgy él, hogy életmegnyilvánulásának minden kiszámítása megszűnik. Az ember kiválik ebből az elevenségből. A makrokozmosz mindinkább a kiszámíthatóság szférájába lép.

Ezzel azonban lassanként elhal. A makrokozmosz olyan mértékben hal el, ahogy belőle önálló lényként létrejön a mikrokozmosz, az ember.

A kozmikus jelenkorban elhalt makrokozmosz létezik. Ennek létesülése során azonban nemcsak az ember jött létre. A Föld is a makrokozmoszból keletkezett.

Az ember öntudatának erőit a Földtől kapja, sokkal bensőbb közelségben van hozzá, hogy sem lényét áttekinthetné. Az ember megszokta, hogy a tudati lélek korában az öntudat teljes kibontakoztatásával tekintetét a világmindenség térbeli nagysága felé fordítsa és a Földet porszemnek tekintse, mely jelentéktelen a fizikai-térbeli világmindenséghez képest.

Ezért először különösnek tűnik, ha valóságos szellemi szemlélet leleplezi ennek az állítólagos „porszemnek” igazi kozmikus jelentőségét.

A Földi ásványi alapjába van beágyazva a többi birodalom, a növények és állatok birodalma.

Mindebben ott élnek az erők, amelyek az év leforgása alatt különböző megjelenési formáikban mutatkoznak. Nézzük meg a növények világát. Ősszel és télen fizikailag elhaló erőket mutat. A látó tudat ebben a megjelenési formában azoknak az erőknek a lényegét észleli, melyek a makrokozmosz elhalását okozták. Tavasszal és nyáron növekvő, sarjadó erők mutatkoznak, a növény életében. A látó tudat a növekedésben és sarjadásban nem csak azt észleli, ami létrehozza az év növényáldását, hanem egy felesleget is. Ez a csirázási erő feleslege. A növények több csirázási erőt kapnak mint amennyit a levél, virág és termés növekedéséhez elhasználnak. Ez a csiraerő-felesleg kiáramlik a látó tudattól a földöntúli makrokozmoszba.

Az ásványilag erőfeleslege ugyanígy kiáramlik a földöntúli kozmoszba. Ennek az erőnek az a feladata, hogy a növényektől eredő erőket megfelelő helyre juttassa

a makrokozmoszban. Az ásványi erők hatására a növényi erőkből egy makrokozmosz újjá alakult képe keletkezik.

Ugyanígy vannak az állatvilágból kiinduló erők is. Ezek azonban nem olyan értelemben működnek mint az ásványi és növényi erők, a Földből kisugárzóan, hanem úgy, hogy az ásványi erőktől megformált, a világmindenségbe juttatott növényiség gömbszférává záruljon össze és ezáltal egy minden oldalról zárt makrokozmosz képe keletkezzék.

A szellemiséget felismerő tudat így látja a földi jelleg lényegét. Újra-éltetően tartózkodik az elhalt makrokozmoszban.

Mint ahogy az egész nagy növény a térben oly jelentéktelenül kicsi növényi magból képződik újra, ha a régi elhaltan széthullik, ugyanúgy lesz a „porszem” Földből új makrokozmosz, míg a régi elhaltan széthullik.

Ez a Föld lényének igaz szemlélete, mely mindenütt egy kis világot lát benne. A természet birodalmait csak azáltal tudjuk megérteni, hogy ezt a csirázó jelleget érezzük benne.

Földi létét az ember e csirázó élet közepette tölti el. – Éppúgy részt vesz ebben a csirázásban, mint az elhalt életben. Az elhalt életből kapja gondolkozási erőit. Amíg ezek a gondolkozó erők a még eleven makrokozmoszból jöttek, addig nem váltak az emberi öntudat alapjává. Növekedési erőkként éltek az emberben, akinek még nem volt öntudata.

A gondolkozó erőknek nem szabad saját önálló étellel rendelkezniük, ha a szabad emberi öntudat alapját kell hogy képezzék. Önmagukban az elhalt makrokozmoszsal a kozmikus őskor eleveiségének holt árnyainak kell lenniük.

Másfelől az ember részt vesz a földi csirázásban. Ebből erednek akarati erők. Ez élet, de öntudatával az ember azért nem vesz részt lényükben. Az ember lényében belesugároznak a gondolatárnyakba. Ezek az árnyak átáramlanak rajtuk és a csirázó Föld lényében kibontakozó szabad gondolat átáramlása során a teljes szabad emberi öntudat életre kel a tudati lélek korában az emberben.

Az emberi lényben találkozik az árnyat vető múlt a valóság csiráit hordozó jövővel. És ez a találkozás a jelenkor emberi élete.

A látó tudat számára azonnal világos lesz, hogy ez így van, ha abba a szellemi régióba lép be, amely közvetlenül a fizikaihoz csatlakozik: ebben találjuk Mihály tevékenységét is.

Minden földi lét élete érthetővé válik, ha mélyében megérezzük a kozmikus csirát. Új fényben jelenik meg az emberi léleknek minden növényi forma, minden tők, ha észreveszi, hogy mindezek a lények hozzájárulnak életükbe alakjukkal ahhoz, hogy a föld mint egység egy újraéledő makrokozmosz embrionális csirája.

Próbáljuk csak egyszer egészen elevenné tenni magukban e tények gondolatát és érezni fogják, hogy mit jelenthet az ember kedélye számára.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ A tudati lélek korának kezdetén megszokták, hogy a világmindenség térbeli-fizikai nagyságára irányítsák tekintetüket és ezt érezték mindenekelőtt. Ezért porszemnek nevezik a Földet a fizikailag hatalmasnak tűnő világmindenségben belül.

2/ A látó tudat előtt megnyilatkozik, hogy ez a porszem egy újra keletkező makrokozmosz-csira kezdete, míg a régi elhaltak bizonyul. El kellett halnia, hogy az ember teljes öntudattal különülhessen el tőle.

3/ A kozmikus jelenkorban az ember az őt megszabadító gondolati erőivel az elhalt makrokozmoszban vesz részt, akarati erőivel pedig, melyek lényegükben rejtve maradnak előtte, az újraéledő makrokozmoszban.

XX. Alvás és ébredés a megelőző fejtegetés megvilágításában

Az alvást és az ébrenlétet az antropozófiai szemlélődésekben a legkülönbözőbb szempontokból vizsgáltuk meg. De az ilyen élettények megértését mindig újra kell mélyíteni, ha más megvilágításban szemléljük. Az arról szóló fejtegetések, hogy a Föld csirája és az újólag keletkező makrokozmosznak lehetőséget nyújtanak az alvás és ébrenlétről való nézetek elmélyült megértésére.

Éber állapotban az ember gondolatárnyakban él, melyek egy elhalt világból vetődnek – és az akarat-impulzusokban, melyeknek belső lényegében mindennapi tudatunkkal épp oly kevéssé látunk bele, mint a mély, álomtalan alvás folyamataiba.

E tudatalatti akarat-impulzusoknak a gondolatárnyakba való beáradásában keletkezik a szabad-uralmi öntudat. Ebben az öntudatban él az „én.”

Amennyiben az ember ebben az állapotban a környező világot átéli, benső megérzését áthatják földön kívüli kozmikus impulzusok, melyek ősrégi kozmikus múltból a jelenbe nyúlnak bele. Ez nem válik tudatossá. Egy lény csak annak jut tudatára, amiben saját elhaló erőivel részt vesz, nem pedig a növekedő erővel, amelyek a lényt magát éltetik. Így éli át önmagát az ember, míg a saját belső lényének alapjaiban nyugvót elveszíti szellemi szeme elől. De éppen ezáltal van abban a helyzetben, éberállapota alatt, hogy a gondolatárnyakban teljesen megérzi önmagát. Semmi feléledő nem gátolja belső létét az elhalóban való részvételben. De ez az „élet az elhaltban” kizárja a földi lényyszerűt, azt, hogy ez csirája egy új világmindenségnek. Az ember éberállapotban nem észleli a Földet olyannak, amilyen: kitér előle annak kozmikus élete.

Így él az ember abban, amit öntudata alapja gyanánt a Föld ad. Az öntudatos én-fejlődés korszakában szellemi szeme elől elveszti belső impulzusainak valódi alakját és környezetét is. De éppen a világlét feletti lebegésében éli át az ember az én létét és magát öntudatos lényként éli át. Fölötte a földön kívüli Kozmosz, alatta a földiségben egy világ, amelynek lényyszerű mivolta rejtve marad: közöttük a szabad „én” megnyilvánulása, melynek lényyszerűsége a megismerés /tudás/ és szabad akarat ragyogásában sugárzik.

Másként van ez az alvásban. Az ember asztráltestében és énjében él a Föld csiraéletében. Az ember környezetében intenzív „élet-akarás” működik (hat), amikor ő álomtalanul alszik. És az álmok ettől az élettől átítatódnak, de nem olyan erősen, hogy egy fajta fél-tudatban át ne élhetné az ember. Ebben a féltudat-látásban észleli az erőket, akik az emberi lényt a kozmoszból szövik. Az álom felvillanásában látszik, amint az asztrális az embert éltetve, az étertestbe ömlik. Ebben a felvilágolásban él még a gondolat: felébredés után veszik körül azok az erők, akik által elhal, árnyékká válik.

Jelentős ez az összefüggés az álomképzet és az éber gondolat között. Az ember ugyanazokban az erőkben gondolkodik, ami által növekszik és él. Csak ezeknek az erőknek el kell halniuk azért, hogy az ember gondokozóvá váljék.

Itt van az a pont, ahol a helyes átéléshez eljuthatunk, hogy miért képes az ember a valóságot gondolkozva megragadni. Gondolataiban az élet teljes valóságából képezi önmaga annak halott képeit.

A halott kép: azonban ez a kép a legnagyobb festőnek a Kozmosz tevékenységének az eredménye. Jóllehet a képből kimarad az élet. Ha nem maradna ki, úgy az én nem tudnak fejlődni. De a világmindenség minden tartalma, minden dicsőségével benne van.

Amennyire akkor az előadás összefüggésében lehetséges volt: a „Szabadság filozófiája”. C. művemben már utaltam erre a gondolkodás és világ-valóság közötti belső viszonyra. Azon a helyen történt ez meg, ahol arról beszéltek, hogy a gondolkozó „én” mélységeitől a természeti valóság mélységeihez: híd vezet.

A mindennapi tudatra azért hat kitörően az alvás, mert a keletkező Makrokozmoszba belesarjadó, belécsirázó Föld életéhez vezet el. Ha ez a kioltódás az imaginatív tudat által megszűnik, akkor az ember lelke előtt nem határozott körvonalú ásvány-, növény-, és állatvilágú Föld áll. Inkább eleven folyamat, mely a Földben gyullad fel és kilángol a Makrokozmoszban.

Ez úgy történik, hogy az embernek éber állapotban a saját életével a világ életéből ki kell emelkednie a szabad öntudat elnyeréséért. Álomállapotban aztán ismét egyesül a világléttel.

A jelenlegi kozmikus világpillanatban a földi éberélet ritmusa a világ „belsején” kívül önmaga lényének átélésével történik, és a világ belsejének kioltásával saját lényé tudatának léte jár.

A halál és újraszületés közötti állapotban az ember-én a szellemi világ lényében él. Ott mindaz belép a tudatba, ami a földi éberállapot alatt visszavonul. A makrokozmosz erők lépnek fel életük teljében az ősrégi múltból a kihalt létig a jelenben. De fellépnek a földi erők is, amelyek az eljövendő (keletkező) Makrokozmosz csirái. És az ember álomállapotában belelát ebbe, mint ahogy a földi élet alatt a Napban ragyogó Földet látja.

Csak azáltal, hogy a Makrokozmosz, ahogy jelenleg fennáll, kihalt lett, tud az emberi lény a halál és újraszületés között azon keresztül menni, ami az éber földi étellel szemben magasabb éberléttel (felébredést) jelen. Felébredés által az ember képessé válik azokat az erőket teljesen közbevenni (uralni), melyek álomban futólagosan fellobbannak. Ezek az erők megtöltik az egész Kozmoszt. Mindent áthatnak. Tőlük veszi az emberi lény az impulzusokat, amelyekből földre szállásakor a testét, a Makrokozmosz nagy művészi alkotását formálja.

Ami álomban a Naptól elhagyottan feldereng, az él a szellemi világban és szellemi-napszerűen áramlik és vár, míg a magasabb hierarchiák lényei vagy az ember lét-alapként alkotásra hívja fel.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ Éberállapotban az ember ahhoz, hogy önmagát teljes, szabad öntudatban átélje, le kell mondania az igazi valóság átéléséről önmagában és a természet létében. Kiemelkedik a valóság tengeréből azért, hogy gondolatárnyakban saját énjét valóban „egyéni” átélésévé tegye.

2/ Az ember álomállapotban a Föld-környezet életével: de ez az élet kioltja az öntudatát.

3/ Álomban fellebben fél tudatban az életteljes világát, amiből az ember lényét szőtték és amelyből leszálltában a szellemi világból testét megalkotja. A földi életben ez az erőteljes világlét az emberben a gondolat-árnyakig jut, mert csak így válik az öntudatos ember alapjául.

XXI. Gnózis és antropozófia.

Amikor a golgotai misztérium végbement, a „Gnózis” volt az emberiség azon részének gondolkozásmódja, mely megismerésszerű, nem csupán megérező megértést tudott tanúsítani az ember földi fejlődése legnagyobb eseményével szemben.

Ha meg akarjuk érteni azt az emberi lelkiállapotot, amiben a gnózis élt, tekintetbe kell vennünk, hogy a gnózis korszaka az értelmi lélek fejlődésének idejére esik.

E tényben találjuk meg az okát annak is, hogy a gnózis az emberiség történetéből majdnem teljesen eltűnt. Ez az eltűnés addig, amíg meg nem értjük, egyike a legbámulatosabb eseményeknek az emberiség fejlődésében.

Az értelmi lélek fejlődését az érző-lélek, ezt pedig az érzőtest előzte meg. Ha a világ tényeit az érző testen keresztül észleli az ember, úgy minden megismerése az érzékszervekben él. A világot színesen, hangzón, stb. észleli, de a színekben és hangokban szellemi lények világáról tud. Anyagról a színeken, hő-állapotokon, stb. nem beszél az ember: szellemi lényekről beszél, akik azokon keresztül nyilatkoznak meg, amit az érzékszervek észlelnek.

Külön kifejlődése az „értelmes”, ami az érzéki észlelet mellett élne az emberben, eben a korszakban még nincs. Az ember lényével vagy a külvilág felé fordul, és akkor az érzékszervein keresztül az istenek nyilatkoznak meg neki: vagy visszavonul lelki életébe a külvilágból és akkor bensejében tompa életérzése van.

Jelentős fellendülés lép fel akkor, amikor az érző-lélek fejlődik ki. Az istenek kinyilatkozása az érzékszerveken keresztül elhomályosul, helyére lép bizonyos mérték: Isten-nélküli érzéki benyomás, szín, hő-állapotok észlelete. A bensőben az isteni-szellemi formában, kép-ideákban nyilatkozik meg. És az ember a világot két oldalról észleli: kívülről az érzékszervi benyomásokon keresztül, belülről idea-szerű szellemi benyomásokon keresztül.

Az embernek el kell jutnia ahhoz, hogy a szellemi benyomásokat oly határozottan, olyan kialakultán észlelje, mint ahogy előzőleg az istenek által áthatott érzékszervi benyomásokat észlelte. Míg az érző-lélek uralkodik, meg tudja azt tenni: mert lényének belsejéből az idea-képek tökéletesen kialakítva emelkednek fel. Az ember belsőleg megtelik érzéki észleletmentes szellemi tartalommal, mely a világtartalom képmása. Korábban az istenek érzékelhető ruhában nyilatkoztak meg: most szellemi ruhában nyilatkoznak meg.

Ez tulajdonképpen a gnózis keletkezésének és életének korszaka. Egy csodálatos megismerés él benne, amelynek éber részének tudja magát az ember, ha belső lényét tisztaságban úgy fejleszti ki, hogy az isteni tartalom ezen keresztül meg tud nyilatkozni. A negyedikről az első évezredig a golgotai misztérium előtt ez a gnózis uralkodik az emberiség legelőrehaladottabb részénél a megismerésben.

Azután kezdetét veszi az értelmi-lélek korszaka. Az emberlény belsejéből most már maguktól többé nem emelkednek fel a világ-istenek képei. Az embernek belső erőt kell fordítania arra, hogy a maga lelkéből felhozza azokat. A külvilág a maga érzéki benyomásaival kérdéssé válik. Midőn az ember belső erőt fordít arra, hogy a világ-istenek képeit felhozza magából, feleleteket kap.

De a képek korábbi alakjukhoz képest halványak. Az emberiség nem lelkiállapota ez, mely Görögországban csodálatos módon fejlődött ki. A görög ember az érzékelhető külvilágban érezte magát és ebben érezte a varázshatalmat,

amely a világ-képek kialakítására a belső erőt megmozgatta. Filozófiai téren ez a lelkiállapot a platonizmusban fejeződött ki.

De mind mögött ott állott a misztérium-világ. Bennük hűséggel megőrizték azt, ami a gnózisból az érző-lélek korszakában meg volt. A lelkeket erre a hűségesen való megőrzésre iskolázták. A mindennapi fejlődés útján keletkezett az értelmi-lélek. Különleges iskolázással keltették életre az érző lelket. Így a mindennapi kultúrelét mögött, éppen az értelmi-lélek korszakában gazdagon fejlett misztérium-élet volt.

Ezekben éltek a világ-isten-képek is, amennyiben ezeket egy-egy kultusz tartalmává tették. Ha beletekintünk a misztériumok belsejébe, megpillantjuk a világot a legcsodálatosabb kultusz-cselekmények tükörképében.

Akit ezt átérték, azok az emberek voltak, akik a golgotai misztériumot is, amikor az végbement, a maga mély kozmikus összefüggésében áttekintették.

De olyan misztérium-élet volt ez, amely teljesen távol tartotta magát a világforgatagból a szellem-képvilág tisztaságban való kialakításáért. És az emberi lélek számára ez a kialakítás mindig nehezebbé vált.

Ekkor a legmagasabb misztérium-helyekre a szellemi kozmoszból szellemi lények szállottak alá, akik a megismerésért küzdő emberek segítségére siettek. Így fejlődtek tovább az érzőlélek korszakának impulzusai az „Istenek” befolyása alatt. Misztérium-gnózis keletkezett, melyről igen kevesek tudtak, mások még csak alig sejtettek valamit. Emellett volt az, amit az emberek az értelmi-lélekkel fel tudtak venni. Ez volt az ezoterikus gnózis, melynek töredékei az utókorra maradtak.

Az ezoterikus misztérium-gnózisban az emberek mindig képtelenebbek lettek az érző-lélek kifejlesztéséig felemelkedni. Az ezoterikus bölcsesség mindinkább pusztán az „Istenek” gondozásába ment át. Ez egyik titka az emberiség történelmi fejlődésének, hogy bizonyos mértékben „Isteni misztériumok” hatottak az első kereszténység évszázadaitól kezdődőleg a középkorig.

Ezekben az „Isteni misztériumokban” angyali lények őrizték meg a földi létben azt, amit az emberek többé nem tudtak megőrizni. Így működött a misztérium-gnózis, mialatt az ezoterikus-gnózis, mialatt az ezoterikus-gnózis kiirtásán dolgoztak.

A világtartalmat a misztérium-gnózisban szellemi módon a szellemi lények őrizték meg addig, amíg az emberiség fejlődés-menetében hatnia kellett: ez az emberi lélek tudatos megértésében nem maradhatott fenn. De az érzés-tartalmat meg kellett őrizni. És ez a megfelelő kozmikus pillanatban az erre előkészített emberiségnek kellett hogy megadassék, hogy ennek a lelki melegében a tudati lélek később új módon be tudjon hatolni a szellemi világba. A szellemi lények építették így a hidat a régi világtartalom és az új között.

Az emberiség fejlődésének ez a titka nyomokban létezik. A Grál szent jáspis kelyhét, amit Krisztus használt fel amikor a kenyeret megtörte s amibe arimathiai József Jézus vérével felfogta, ezzel tehát a golgota titkát őrizi. – Így szól a legenda – az angyalok őrizetükbe vették addig, míg azt a Titurel által megépített Grál-várban előkészített emberekre le tudták bocsátani.

Szellemi lények őrizték a világ-képeket, melyekben a Golgota titkai éltek. A kép-tartalmat nem volt lehetséges, de az érzés-tartalmat le lehetett bocsátani az emberi lelkekbe, mire ennek az ideje elérkezett.

Csak serkentés, de éppen a legerősebb serkentés tudja a régi megismerés érzés-tartalmának beoltását úgy létrehozni, hogy a mi korszakunkban a tudati lélekből Mihály működésének világosságánál a golgotai-misztérium teljesen új megértése kifejlődjék.

Az antropológia erre az új megértésre törekszik. A megadott leírásokból láthatjuk, hogy nem lehet a gnózis felújítása, mert az tartalmát az érző-lélek

megismerés-módjával nyerte el, de az antropozófiának éppen olyan gazdag tartalmat kell a tudati lélekből kihoznia, teljesen új módszerrel.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ A gnózis tulajdonképpeni alakjában az érző-lélek korszakában fejlődött ki (negyediktől az első évezredig a golgotai misztérium beköszöntése előtt.) Az „Isteni nyilatkozik meg az ember belsejében szellemi tartalma gyanánt ebben a korszakban, amivel szemben a megelőző érzőttest korszakában a külvilág az érzékszervek benyomásain nyilatkozott meg.

2/ Az értelmi-lélek korszakában az „isteni” szellem-tartalom csak halványan élhető át. A gnózist szigorú misztériumokban őrzik és mivel az emberek erre többé már nem képesek, mert az érző-lelket feléleszteni többé nem tudják, ezért a középkoron keresztül szellemi lények hordozzák. – nem ugyan az ismeret-tartalmat, hanem az érzés-tartalmat. (A Grál-legenda utal erre). Emellett ezoterikus gnózist, mely az értelmi-lélekbe hatol be, ki irtják

3/ Az antropozófia nem lehet a gnózis felújítása, mert az az érző-lélek fejlődésével függ össze. Az antropozófiának a Mihály-hatás világosságánál kell a tudati-lélekből a világ- és Krisztus-megértést új módon kifejleszteni. A gnózis régi időből megőrzött megismerési mód volt, mely leginkább volt képes arra, hogy a Golgota misztériumát, mikor az történt, az emberi megértéshez közel hozza.

XXII. Az ember szabadsága és a Mihály-korszak.

Az ember emlékező képességében olyan kozmikus erő (személyes képzése) él, amely akként működött az emberben, mint ahogy azt a legutóbbi elmékedések mutatták. Ez a kozmikus erő azonban ma is működik: mint növekedési erő, mint életre keltő impulzus hat az emberi élet hátterében. Itt működik lényének nagyobb részével. Azonban lényének kis részét leválasztja magától és az a rész lép cselekvőleg a tudati lélekbe. Itt azután mint emlékező-erő működik.

Ezt az emlékező-erőt helyes megvilágításban kell most szemlélnünk. Ha az ember a kozmikus fejlődése jelen korában érzékszervei által észlel, akkor ez az észlelés nem egyéb, mint a világképek pillanatnyi fellobbanása a tudatban. Ez a fellobbanás akkor áll be, ha érzékeinket a külvilágra irányítjuk, mikor is fénye bevilágítja a tudatot: de eltűnik ismét, ha érzékeinkkel már nem a külvilág felé fordulunk.- Ami az emberi lélekben felvillan, annak nem szabad sokáig tartania. Mert ha az ember nem volna képes tudatából azt idejében eltávolítani, akkor beleveszik az tudat-tartalomba: többé már nem lenne önmaga. Csak rövid ideig, az ún. utóképekben (melyek Goethét oly nagyon érdekelték) élhet ez a „megvilágítás” az észlelet által a tudatban. De nem szabad megmerevednie ennek a tudattartalomnak: kell, hogy kép maradjon. Épp oly kevésbé szabad reálissá válnia, mint ahogy a tükörben megjelenő kép sem lehet reális.

Ha valami realitásként élné ki magát az ember tudatában, abban az ember elvesztené önmagát, mint ahogy abba is belevesznék, ami önmaga által nyerne önálló tartós létet. Itt ebben sem lehetne többé önmaga.

Így az érzékszerveknek alávetett észlelése a külvilágnak tulajdonképpen a lélek belső festése. Festés, festőanyag nélkül. Festés a szellem-alakulásban és a szellem-elmúlásban. Ahogy a szivárvány keletkezik és tűnik el a természetben nyomtalanul, így keletkezik és múlik el az észlelés, anélkül, hogy saját lényé által valami emlékezést hagyna hátra.

De minden észleléssel egy időben az emberi lélek és a külvilág között más folyamat is lejátszódik. Olyan folyamat ez, mely inkább a lelkiélet háttérében folyik, ott, ahol a növekedési és élet-impulzusok működnek. A lelki élet eme részében az észleléskor nemcsak ilyen tovasuhanó kép nyomódik bele a tudatba, hanem egy tartós lenyomat is. Ezt képes elviselni az ember, mert az az emberrel, mint világtartalommal függ össze. S amíg ez a folyamat tart, épp olyan kevésbé vezetheti el önmagát az ember, mint amilyen kevésbé vezeti el, amikor teljes tudatosság nélkül növekszik, táplálkozik.

Mikor tehát az ember emlékezéseit a lélek belsejéből felhossa, akkor az nem egyéb, mint belső szemlélete annak, ami megmaradt a másik folyamatban, mely a külső észleléskor lejátszódik.

Ismét fest a lélek, de most a saját emberi belsejében élő múltat festi le. A tudatban ennél a festésnél ismét csak egy nem tartósan reális, hanem csak egy keletkező-elmúló kép formálódhat ki.

Így függ össze az emberi lélekben az észlelő képzeletalkotás és az emlékezések. De az emlékező erők szakadatlanul arra törekszenek, hogy többé váljanak, mint amire képesek, hacsak az ember mint öntudatos lény, nem akarja önmagát elveszíteni.

Az emlékezési erők ugyanis a múlt maradványai az emberfejlődés során és mint ilyenek, Lucifer hatalmi terébe kerülnek. Lucifernek pedig az a törekvése, hogy a külvilág benyomásait az emberlénnyben annyira megsűrítse, hogy azok mint elképzelések (képzetek) a tudatban állandóan világítsanak.

Ezt a luciferi törekvést mikor is koronázná, ha a mihályi erők nem hatnának állandóan ellene. A mihályi erők nem engedik a belső fényben festett képet létté sűrűsödni, merevedni, hanem megtartják keletkező és elmúló képnek.

A felesleges erő, mely Lucifer által feltör az ember belsejéből, a mihályi korban imaginatív erővé változik. Mert hovatovább be fog vonulni az általános intellektuális embertudatba az imagináció ereje. Ezáltal az ember nem fogja megterhelni ami tudatát tartós realitásokkal, hanem a keletkező és elmúló képekben fog tovább működni. De imaginációi által már behatol az ember egy magasabb szellemi világba, mint ahogy emlékezései által saját emberi lényébe száll alá. Az ember viszont imaginációit nem tartja magában, azok a kozmikus létbe rajzolódnak bele: onnan aztán a kép-képzeleti világába mindig ismét lemásolhatja.

Így veszi fel magába a szellemi világ mindazt, amit Mihály az emberi bensőben a megmerevedéstől megment. Amit az ember a tudatos imagináció ereje által átél, az egyúttal világtartalomává válik, s hogy ez lehetséges, az a golgotai misztérium eredménye. A krisztusi erő nyomja bele az ember imaginációit a kozmoszban. Az a krisztusi erő, amely a Földdel van kapcsolatban. Amíg ez a Földdel való kapcsolat még nem állt fenn, hanem csak kívülről hatott a Földre mint Nap-erő, addig minden növekedési- és élet-impulzus az emberi bensőbe vonult bele. Az ember azokon keresztül képeztetett ki a kozmoszból és általuk tartott is meg. Mióta a Krisztus-impulzus a Földdel kapcsolatban él, az ember az ő öntudatos lényében visszaadatik a kozmosznak.

Az ember világlényből földi lényé lett, de megvan a képessége, hogy ismét világlénnyé váljék, miután mint földi lény, önmaga önállóvá lett.

S abból a tényből, hogy az ember pillanatnyi elképzelésében nem a létben, hanem csak a lét tükröződésében, mondhatni egy kép-létben él, ebből következik és ebben rejlik le a szabadság kiteljesülésének lehetősége. A tudatban lévő minden lét kényszerítő hatású. Egyedül a kép nem kényszeríthet. Ha a kép benyomása által valaminek történnie kell, akkor annak tőle teljesen függetlenül kell végbe mennie. Az ember azáltal válik szabaddá, hogy tudati lelkével kiemelkedik a létből és a nem létező képzetben újra felbukkan.

S most ajkunkra tolul az igen jelentős kérdés: vajon nem vezeti-e el az ember teljesen a létét, amennyiben azt lényé egy részével elhagyja és magát a nem létbe veti?

Itt van ismét egy pont, melynél a világ szemlélésekor nagy rejtély előtt állunk.

Amit a tudatban mint képzetet átélünk, az a kozmoszból keletkezett. A kozmoszsal szemben belezuhan az ember a nem létbe. Megszabadítja magát a képzetben a kozmosz minden erőitől. Fenti a kozmoszt, melyen azonban ő kívül áll.

Ha az csak így lenne, akkor egy kozmikus pillanatra fellobbanna a szabadság, de ugyanabban a pillanatban fel is oldódnék az ember lényisége. – De mivel az ember lelki életében mégis kapcsolódik az előző életek, és a halál és újjászületés közötti életek láncolatához, mint tudatos ember (tehát tudatában) az ember a képzetben van és lelkének tudatalatti részével megveti lábát a szellemi realitásban. Míg a jelen én a szabadságot éli át, múlt énje megtartja őt a létben.

A létet illetően az ember a képzetben teljesen átadja magát annak, amivé a kozmikus és földi múlton keresztül lett.

Itt a Semminek mélységes szakadékára utaltam, mely az ember fejlődésében létezik, melyet át kell ugornia az embernek, hogy szabad lényé váljék. Erre pedig Mihály működése és a Krisztus-impulzus teszi képessé az embert.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ A képzetben az ember tudati lelkével nem a létben él, hanem a képzetében, a nem létben. Ezáltal megszabadult a kozmoszsal való együttéléstől. A képek nem kényszerítenek, csak a lét kényszerít. Bár a képek után igazodik az ember, mégis egészen független tőlük, vagyis a világtól való szabadságban él.

2/ Egy ilyen elképzelés pillanatában az ember csak azzal kapcsolódik a világléthez, amivé az előző életek múltja által és a halál és újjászületés közötti életei által lett.

3/ Ezt az ugrást a nem létben át a kozmoszsal szemben csakis Mihály tevékenysége és a Krisztus-impulzus által képes megtenni.

XXIII. Hol van az ember, mint gondolkozó és emlékező lény?

A képzetalkotással, gondolkodással és az emlékek átélésében az ember a fizikai világon belül van. De bárhova is fordítja tekintetét, ebben a fizikai világban, érzékei segítségével sehol sem talál valamit, ami számára a képzetalkotáshoz és az emlékezéshez szükséges erőket meg tudná adni.

A képzetalkotásban megjelenik az öntudat. És az előző elmélkedések értelmében olyan nyereség, melyet az ember a földi erőktől kap meg. De ezek a földi erők olyanok, amelyek az érzéki szemlélet előtt rejtve maradnak. – Az ember

földi életében ugyan csak arról gondolkodik, amit érzékei közvetítenek számára, de a gondolkodáshoz való erőt, amikről így gondolkozik, közülük egyik nem adja meg.

Hol találja meg az ember azt az erőt, mely a földiségből a képzetalkotást (gondolkozást) és az emlékképeket formálja.

Megtaláljuk azokat, ha szellemi tekintetünket arra fordítjuk, amit az ember előző földi életéből magával hoz. A mindennapi tudat nem ismeri ezt. Ez az emberben öntudatlanul él. De ez azonnal, mihelyt az ember szellemi léte után a földre lép, rokonként mutatkozik meg azokkal a földi erőkkel, melyek nem ennek az érzéki megfigyelések és érzéki gondolkodás körébe.

Sem a képzetalkotással (gondolkodással) van az ember ebben a világban, hanem az akarattal, mely a sors értelmében játszódik le.

Ebben az értelemben, hogy a Földnek vannak erői, melyek az érzékek körén kívül esnek, beszélhetünk egy „szellemi Föld”-ről, a fizikai antipólusaként. Akkor arra az eredményre jutunk, hogy az ember mint akarati lény, a szellemi világ”-ban és vele együtt él, de jóllehet mint képzetalkotó (gondolkodó) lény a fizikai Földön belül van ugyan, de mint olyan, nem él együtt vele.

Az ember mint gondolkodó lény, a szellemvilágból erőket hoz át a fizikaiba: de ő ezekkel az erőkkel szellemi lény marad, csak megjelenik a fizikai világban, de semmiféle közösségbe nem bocsátkozik vele.

A képzetalkotó (gondolkodó) ember földi léte alatt csak a „szellemi Föld”-el lép közösségbe. És ebből a közösségből fejlődik ki öntudata. Ennek létrejöttét tehát azoknak a folyamatoknak köszönheti, melyek a földi létben az emberrel szellemiek gyanánt játszódnak le.

Ha szellemi látással fogjuk át azt, amit itt vázoltunk, akkor az „emberi Én” áll a szemlélet előtt.

Ha emlék-élményekkel az emberi asztrálttest területére jutunk el. Emlékezésben nem csak úgy mint a képzetnél (gondolkodásnál) az előző földi életek eredményei ömlenek át a jelenlegi Énbe, hanem annak a szellemi világnak erői is átáradnak a belsejébe, melyeket az ember halála és újraszületése között élt át. Ez a beáramlás az asztrálttestben megy végbe.

A fizikai földön belül az így beáramló erők közvetlen felvételének nincs tere. Az ember mint emlékező lény, még kevésbé tudja magát összekötni olyan dolgokkal és folyamatokkal, amelyeket az érzékei észlelnek, mint ahogy nem képes kapcsolódni velük képzetalkotó lényként sem.

Ő azonban közösségbe lép azzal, ami nem fizikai ugyan, de a fizikait folyamatokba, történésekbe ülteti át. Ezek az emberek életben és a természetben előforduló ritmikus folyamatok. A természetben ritmikusan váltja a nappalt az éjszaka, ritmikusan következnek egymás után az évszakok, stb. Az emberben a lélegzés és a vérkeringés és ritmikusan folyik le. Egy megy végbe az alvás és az ébrenlét állapota. stb.

A ritmikus folyamatok nem a természetben, sem pedig az emberben nem fizikaiak. Félig szellemieknek is nevezhetnék őket. A fizikaiság eltűnik a ritmikus folyamatban. Az emlékezésben az ember lényével a saját és a természet ritmusába kerül. Az asztrálttestében él.

Az indiai yága teljesen fel akar oldódni a ritmus átélésében. El akarta hagyni a képzetalkotás, az Én területét és egy belső átélésben, mely az emlékezéshez hasonlít, akarja szemlélni azt a világot, mely mögött van, amit a mindennapi tudat képes megismerni.

A nyugati szellemi életnek nem szabad a megismerésnél az Ént elnyomnia. A szellemi észlelethez az Ént kell vinnie.

Ez nem történhet meg, ha az érzékelhetőből a ritmikus világba hatolunk úgy, hogy a ritmusban a fizikainak csak a fél-szellemivé válást éljük át. Sokkal inkább a szellemi világ szféráját kell megtalálnunk, ami a ritmusban nyilatkozik meg.

Tehát kettősség lehetséges. Először: átélni a fizikait a ritmikusban, amint ez a fizikaiság félig szellemivé válik. Ez egy régebbi, ma már nem járandó út. – Másodszor: átélni a szellemvilágot, melynek az emberben és az emberen kívül éppen úgy szférája a világritmus, mint ahogy az embernek szférája a földi világ. Fizikai lényével és folyamatával.

Ebben a szellemvilágban minden hozzátartozik, ami ebben a kozmikus pillanatban Mihály által történik. Az olyan szellem mint Mihály, azt ami máskülönben Lucifer területén volna, azáltal vonja bele az emberi fejlődésbe, - melyet nem befolyásol Lucifer, - hogy ő a ritmikus világot lakhelyéül választja.

Mindez úgy válhat szemlélet tárgyává, ha az ember belép az imaginációba. Mert a lélek az imaginációval ritmusban él: és Mihály világa az, mely a ritmusban nyilatkozik meg.

Az emlékezés, az emlékezőtehetség már ebben a világban van, de még nincs mélyen. A mindennapi tudat ebből semmit sem él át. De ha belépünk az imaginációba, akkor a ritmus-világból legelőször is az egyéni emlékek világa merül fel: de ez azonnal átmegy az éterikusban élő isteni-szellemi világ által a fizikai világ számára teremtett ösképekbe. Kozmikus képekben felvillanó, a világteremtést rejtő éterben élheti át az ember. És ebben az éterben szövő Nap-erők: ezek itt nem csupán sugároznak, hanem a fényből világ-énekeket varázsolnak elő. A nap kozmikus világ-festő gyanánt jelenik meg. A kozmikus megfelelője (ellenképe) azoknak az impulzusoknak, melyek az emberben a képzeti (gondolati) képeket festik.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ Az ember ugyan – mint gondolkodó lény – a Föld fizikai körében él, de nem lép vele semmiféle közösségbe. Mint szellemi lény úgy él, hogy észleli a fizikait: a gondolkodáshoz szükséges erőket azonban a „szellemi Föld”-től nyeri, ugyanazon az úton, melyen sorsát előbbi földi életeinek eredményeként éli át.

2/ Amit az emlékezésben (emlékezetében) él át, az már abban a világban van, ahol a ritmusban a fizikai félig-szellemivé válik és ahol olyan szellemi folyamatok játszódnak is, mint amilyenek azok, melyek a jelenlegi kozmikus pillanatban Mihály által történnek.

3/ Aki a gondolkozást és az emlékezést helyesen ismeri meg, az ráeszmél arra, hogy az ember mint földi lény, a Földi keretén belül él, de mégsem merül bele teljesen lényével ebbe a világba, hanem mint földönkívüli lény a „szellemi Föld”-el való közösségben kapja meg az öntudatát, mint Én-jének kiteljesülését.

XXIV. Az ember makrokozmosz lény

A kozmosz az embernek földi és földönkívüli oldalairól a csillagvilág által nyilatkoztatja ki magát.

Az ember a Földdel és a Földi erőivel rokonnak érzi magát. Erre a rokonságra az élet érthetően tanítja meg.

A jelenlegi korszakban azonban nem érez rokonságot a csillagvilággal. De ez az állapot csak addig tart, míg étertestének tudatára nem ébred. – Imaginációikban megragadni az étertestet annyit jelent, mint amilyen a Földdel való kapcsolatunk a fizikai test tudata révén van.

Azok az erők, amelyek az étertestet beleállítják a világba, a világ környezetéből jönnek, mint ahogy a fizikai test számára az erők a Föld középpontjából sugároznak.

De az étervilágból érkező erőkkel együtt, melyek a kozmosz közepéből a Földre áramlanak, azok az impulzusok is érkeznek, amelyek az ember asztráltestében hatnak (működnek).

Az éter olyan mint egy tenger, melyben úszva közelednek a Föld felé az asztrális erők, minden oldalú világtávolságokból.

A jelenlegi kozmikus korszakban azonban csak az ásvány- és növényvilág kerülhet az asztrálissal közvetlen kapcsolatba, mely az éterhullámain hullik rá a Földre. Az állatvilág és az ember világ nem.

Az állatvilággal kapcsolatban azt mutatja a szellemi látás, hogy az embrionálisban nem a jelenleg a földre áramló asztrális él, hanem az, amelyik még a régi-holdkorszakban áramlott be.

Az állatvilágnál látjuk, hogy a Hold-fejlődés idején ható asztrális a szellemi révén megőrződött s mint ilyen megőrzött hat. Jelenleg a szellemvilágban marad vissza és nem lép ki az étervilágba.

Ennek az asztrálisnak hatékonyságát a holderők is közvetítik, melyek szintén a föld előző állapotából maradtak vissza.

Az állatvilágban tehát megvan azon impulzusok eredménye, melyek az előző földi korszakban külsőleg, természetszerűen nyilatkoztak meg, míg a mostani kozmikus korszakban visszahúzódnak a szellemvilágba s hatásokban áramlanak a Földön.

Most már a szellemi látásnak úgy mutatkozik meg, hogy az állatvilágon belül az előző korszakból megőrzött asztrális erők jelentősen a jelenlegi földi állapotban, a fizikai és étertestet az asztráltest áthatja. De ha már aztán megvan az állat asztrálteste, akkor a Nap-erők hatékonyan lépnek fel benne. A Nap-erők az asztrálisból az állatnak semmit sem tudnak adni, de már benne vannak, a növekedésbe és táplálkozásba, stb. kell betagozódniuk.

Másként van az embervilágban. Az ember is asztrálisát a megőrzött (visszamaradt) Hold-erőkből nyeri. De a Nap-erők asztrálimpulzusokat tartalmaznak, melyek az állatvilág számára hatástalanok maradnak, viszont az ember asztrálisában úgy fejtik ki hatásukat a továbbiakban, mint ahogy azt a Hold-erők tették, amikor az embert először hatották át asztrálissal.

Az állati asztráltestben a Holdi-világot látjuk, az ember asztráltestében a Nap- és Hold világának harmonikus összhangját érzékelhetjük.

Az emberi asztráltestben lévő ezen napszerűségen alapszik az, hogy az ember a földiségből kisugárzó szellemiséget öntudatának kifejtésére fel tudja venni. Az asztrális a világmindenség környezetéből áramlik. Vagy úgy hat mint a jelenben áramló, vagy pedig az előző korszakban áramlottból megőrzött asztrálitás. Azonban mindennek, ami az Énnek mint az öntudat hordozójának alakulására vonatkozik, egy

csillagközpontból kell sugároznia, és asztrális a környezetből hat, az Én-szerű pedig egy központból.

A Föld, mint csillagzat, középpontjából impulzálja az emberi Ént. Minden csillag a középpontjából sugároz ki olyan erőket, melyekből valamilyen lényiség Énje alakul ki.

Így tárul elénk a csillagközpont és a kozmikus környezet polaritása.

Egyben az előadottakból azt láthatjuk, hogy hogyan létezik még manapság az állatvilág a földfejlődés korábbi erőinek eredményeképpen, miként használja fel a megőrzött asztrál-erőket, - de mi módon kell eltűnnie, ha majd azokat felhasználta. Az emberek azonban a napszerűből új asztrál-erőket nyernek. Ezek teszik számára lehetővé továbbfejlődését a jövőben.

Mindezekből láthatjuk, hogy az embert lényegileg nem érthetjük meg, ha nem tudatosítjuk úgy a csillagvilággal, mint a Földdel való összetartozását, összefüggését.

És amit az ember a Földtől öntudatának kifejlésére fogad be, az is a földi világon belül működő szellemvilágból származik. Hogy a napszerűség az embernek megadja asztrális számára a szükségeset, az azokból a hatásokból ered, amelyek a régi-napkorokban játszódtak le. Akkor nyerte el a Föld azt a képességét, hogy kifejlessze az emberiség Én-impulzusait. Ez a szellemiség abból a korszakból való, amit a Föld a napszerűből megőrzött, de amit azonban a jelenlegi naphatás az elhalástól meg fog óvni.

Egykor a Föld is Nap volt, majd átszellemiesült. A jelenlegi kozmikus korszakban kívülről hat a Nap. Állandóan megfiatalítja az öregedő, az előző korból származó szellemeket. Egyúttal a most működő napszerű megóvja az előző korszakit Lucifertől. Mert ami továbbműködik anélkül, hogy a jelenkor erői felvennék, az Lucifer zsákmánya lesz.

Azt mondhatjuk, hogy az embernek a földönkívüli kozmosszal való összetartozásának érzése ebben a kozmikus korszakban annyira eltompult, hogy azt tudatán belül nem veszi észre. De nemcsak eltompult, hanem túlharsogja a földivel való összetartozás érzése. Mert az embernek az öntudatát a földiben kell megtalálnia: azzal a tudati lélek kezdeti korszakában annyira összeeső, hogy az sokkal erősebben hat rá, mint ahogy az lelki életének helyes lefolyásával összeegyeztethető volna. Az ember bizonyos mértékben az érzéki benyomásoktól elkábul. Ebben a kábulatban nem tud a szabad, önmagában élő gondolkozáshoz eljutni.

Az egész korszak a XIX. század közepétől nem volt más, mint az érzéki benyomások kábulata. Ennek a korszaknak nagy illúziója az, hogy az ember a túl erős érzéki életet helyesnek fogta fel: azt az érzéki életet, amely arra törekedett, hogy a földönkívüli kozmoszban való életet teljesen kioltsa.

Ebben a kábulatban az ariánikus erők lényüket ki tudták fejleszteni. Lucifert a napszerű jobban visszaszorította, mint Ahrimánt, aki abban a helyzeten volt, hogy éppen a tudásban életre hívatta azt a veszedelmes érzést, hogy az ideák csak az érzéki benyomásokra használhatók. Éppen ezért azonban a körökben kevés megértésre talált az antropozófia. Szemben állnak a szellemi megismerés eredményeivel, ideákkal próbálják megérteni. De csak az ideák nem foghatják meg a szellemiséget, mert az élményeket az arimánikus érzéki ismeretek túlharsogják. És így az a foohem keríti hatalmába őket, hogy vak tekintély-hitbe esnek ha hitelt adnak a szellemi látás eredményeinek.

Mindig sötétebb lett az emberi tudat számára a XIX. század második felében a földönkívüli kozmosz.

Ha az ember majd újból képessé válik arra, hogy magában átélje az ideákat, akkor, ha velük kapcsolatban nem az érzékelhető világra támaszkodik, akkor a

földöntúli kozmoszból újból világosság fog leáradni. Ez azonban Mihálynak a saját birodalmában való megismerését jelenti.

Ha majd egyszer ősszel a Mihály-ünnep valóságos és bensőséges lesz, akkor az ünneplő ember érzéséből a legmélyebb őszinteséggel tör fel és éli át tudatában az ember a szellemi világosságot, amikor az érzékszervi látszat csak mint emlékezés marad vissza benne.

Ha az ember majd így tud érezni, akkor az ünnepi hangulat után helyesen tud alámerülni az érzéki világba. És akkor Érimán nem árthat neki.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ A tudati korszak kezdetén az emberben eltompul, elhalkul a földöntúli kozmoszsal való összetartozás érzése. Ezzel szemben a földivel való összetartozás, eggyé tartozás az érzékszervi benyomások átélése révén különösen a tudomány embereinél olyan erőssé vált, hogy kábulat lépett fel.

2/ Ebben a kábulatban az arimánikus erők különösen veszélyesen működnek, mert az ember abban az illúzióban él, hogy a túl erős, megsikefítő érzékszervi benyomások az igaziak és a fejlődésben ezek jelentik a valóságos fejlődését.

3/ Az embernek meg kell találnia azt az erőt, mellyel az ideák világát megvilágítsa és nap-világítva átélje akkor is, ha nem támaszkodik a kábulatba ejtő érzési világra. Az önálló, önállóságában megvilágított idea-világ ezen átélésében felébred majd a földönkívüli kozmoszsal való összetartozásának érzése.

Ez fogja majd a Mihály-ünnep alapját képezni.

XXV. Az ember érzékszervi és gondolkodási organizációjának viszonya a külvilághoz.

Ha az ember saját emberi lényét szemlélve, legelőször is az imaginatív megismerést alkalmazza önmagára, akkor szemléletében érzékszervi rendszerét kikapcsolja. Vagyis önszemlélése számára egy érzékszervi rendszer nélküli lényé válik. Nem szűnnek meg lelkeiben az érzékszerveivel korábban szerzett képek: és megszűnik ezekkel az érzékszervekkel fizikai külvilággal összekötve érezni magát. A képeket, melyek most lelke előtt állnak, nem az érzékszervek hordozzák: a közvetlen szemlélet számára ezek a képek bizonyítják, hogy az ember a környezet-világgal nem csak az érzékszervein keresztül van kapcsolatban, hanem a természeti külvilággal egy másik kapcsolatban is áll, melyet nem az érzékek hordoznak. És ezzel a szellemmel való összeköttetés, mely a természet külvilágában testesül meg.

Ilyen szemlélésben tehát a fizikai világ lehall az emberről. A földi rész az, amit leválik: ezt a földiséget többé nem érzi magán az ember.

Azt lehetne gondolni, hogy ezzel együtt az ember öntudata is eltűnik. Ez látszólag az eddigi szemlélésből következik, hogy az öntudat az ember és a Föld lényisége közötti összefüggés eredménye. Ez azonban nem így van. Amit az ember a földigés által szerzett meg, az megmarad számára akkor is, ha annak megszerzése után a földiséget leteszi.

A jellemzett szellemi-imaginatív szemlélésből kitűnik, hogy az ember érzékszervi rendszere alapján véve nincs is erősen összekötve vele. Tulajdonképpen nem az

ember, hanem a külvilág életében az érzékszervi rendszerben. Ha lényiségével beleépítette magát az érzékszervi organizációba.

Ezért tehát az imaginatív módon szemlélődő ember az érzékszervi organizációt is úgy tekinti, mint egy darab külvilágot. Mint egy darab külvilágot ugyan, amely mindenesetre közelebb áll hozzá, mint a természeti külvilág, de azért mégis csak külvilág: amely a többi külvilágtól csak annyiban különbözik. Hogy az ember nem tud ebbe (a külvilágba) megismerően mádképp alámerülni, csak az érzékszervi észlelés révén. Az érzékszervi organizációba azonban átéléssel merül bele. Az érzékszervi organizáció külvilág, de az ember ebbe a külvilágba a saját szellemi-lelki lényével nyúl bele, melyet a Földre való leszállásakor a szellemi világból magával hoz.

Annak a ténynek a kivételével, hogy az ember érzékszervi organizációját a maga szellemi-lelki lényével tölti meg, az az organizáció külvilág, mint ahogy a körülötte elterülő növényvilág is az. Végeredményben a szem nem az emberé, hanem a földdé, mint ahogy rózsá, melyet az ember észrevesz, az sem hozzá, hanem a külvilághoz tartozik.

Abban a korszakban, melyet az ember kozmikus fejlődése során éppen átélt, felléptek megismerők, akik azt mondták: a szín, a hang, a meleg-benyomások (érzetek) nem a külvilágban vannak, hanem az emberben. Pl. a vörös színről azt állítják, hogy az embert körülvevő külvilágban semmi más nincs, mint hogy ez valami ismeretlennek a hatása az emberre. De az igazság ennek éppen az ellenkezője. Nem a szín tartozik a szemmel együtt az emberi lényhez, hanem a szem a színnel együtt a világ tartozéka. Földi élete alatt az ember nem a földi környezetét engedi saját magába áramlani, hanem születése és halála közötti idejében ebbe a külvilágba ő növekedik bele.

Jelentős az, hogy a sötét korszak végén, melyben az ember belemered a világba anélkül, hogy a szellemi világot még csak sejtve is átélné, valóságos szemlélete a külvilághoz való viszonyáról éppen a valóság fordított képe.

Ha az imaginatív megismerő ezt a külvilágot veti le magáról, melyben érzékszervi organizációjával él, úgy átélésébe egy olyan organizáció lép be, mely a gondolkodást úgy hordozza, mint ahogy az érzékszervi kép-észrevételt az érzékszervi organizáció hordozza magában.

Én akkor az ember ezzel a gondolkodás-organizációval épp úgy tudja összefüggését a csillagvilággal, mint ahogy előbb érzékszervi organizációja segítségével a földi környezettel való összetartozását tudta. Magát kozmikus lényként ismeri fel. A gondolatok nem árnyképek többé: épp úgy átítatja azokat a valóság, mint az érzékszervi képeket az érzékszervi észlelet.

Ha mármost a megismerő az imaginációig emelkedik fel, akkor észreveszi, hogy azt a világot, mely a gondolkodási organizációra támaszkodik, éppúgy levetheti magáról (kiolthatja magából), mint a földit. Látja, hogy ezzel a gondolkodási organizációval nem a saját lényéhez, hanem a világhoz tartozik. Látja, hogy a világ-gondolatok működnek benne, a saját gondolat-organizációján keresztül. Észleli, hogy amikor gondolkodik, nem a világ képeit fogadja magába, hanem gondolkodási-organizációjával belenő a világ-gondolkodásba.

Mind az érzékszervei, mind gondolkodási organizációja vonatkozásában az ember világ. A világ beleépíti magát az emberbe. Ezáltal az ember az érzékszervi észleletben és a gondolkodásban nem ő maga, hanem ő itt világ-tartalom.

A gondolkodási organizációba tehát az ember belenyúl lényének szellemi-lelki részével, mely nem a földi, sem pedig a csillagvilághoz nem tartozik, amely teljesen szellemi természetű és egyik földi életből a másikba él az emberben. Ez a szellemi-lelkiség csak az inspirációs fokon hozzáférhető.

Így lép ki az ember földi-kozmikus organizációjából, hogy inspirációján keresztül tisztán szellemi-lelki lényként álljon önmaga előtt.

Ebben a tisztán szellemi-lelki lényiségében rátalál az ember sorsának működésére (kormányzására.)

Érzékszervi organizációjával fizikai testében él az ember, gondolkodási organizációjával pedig étertestében. Miután az átélő felismeréssel minkét organizációját letette, asztráltestében foglal helyet.

Mindannyiszor, amikor az ember felvett lényiségéből valamit levet, lelki tartalma egyik oldalról szegényebb lesz ugyan, de ugyanakkor a másik oldalon gazdagabbá válik. Amikor tehát a fizikai test letevése után az ember előtt az érzékileg szemlélhető növényi világ szépsége csak elhalványulva áll, akkor helyette lelke elé lép az elemi lények egész világa, mely a növényvilágban él.

Minthogy ez így van, a valóságos szellemi megismerőben nem uralkodik aszketikus hangulat azzal szemben, amit az érzékszervek észlelnek, közvetítenek. A szellemi átélésben életteljes marad az a vágy, hogy a szellemileg átéltet az érzékek révén ismét észlelje. És ahogy a kiteljesült emberben, aki a teljes valóság átélésére törekszik, az érzéki észlelet felébreszti a vágyát az ellenpólus, az elemi lények világa után, viszont az elemi lények szemlélete vágyat támaszt benne az érzéki észlelet tartalma iránt.

Az össz-emberéletben a szellem megkívánja az érzékeket, viszont az érzékek a szellemet. A szellemi létben üresség uralkodnék, ha az érzékszervi élmények nem volnának benne, mint emlékek, az érzékszervi élményben pedig sötétség uralkodna, ha nem világítana bele hatékonyan – habár előbb csak tudat alatt – a szellemi lét ereje.

Ezért tehát ha az ember éretté lesz arra, hogy együtt éljen Mihály tevékenységével, a természeti élmények átéléseiben nem szegényedik a lélek, hanem ellenkezőleg: meggazdagodik általa. És még az érzelmi élet nem lesz hajlamos arra, hogy elvonja magát az érzéki átéléstől, hanem örömteljes hajlam következik be az iránt, hogy a lélek az érzéki világ csodáit a maga egészében befogadja lelkébe.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ Az emberi érzékszervi organizáció nem tartozik az ember lényéhez, hanem földi élete folyamán a külvilág építi bele. Az érzékelő nem térbelileg az emberben van, de lényegileg a külvilágban. És az ember belenyújtja szellemi-lelki lényét abba, amit a világ, érzékszervei révén, benne átél. Nem az ember veszi fel magába földi élete alatt a fizikai környezetet, hanem ő nő bele szellemi-lelki lényével ebbe a környezetbe.

2/ Hasonló ehhez a gondolkodási organizáció. Általa belenő az ember a csillag-létbe: magát csillavilágként ismeri fel. A világ-gondolatokban eső és él az ember, ha átélő megismerése közben érzékszervi organizációját letette.

3/ Mindkettőnek: a földi- és a csillagvilágnak levetése után az ember mint szellemi-lelki lény áll önmaga előtt. Ekkor aztán többé már nem v i l á g, hanem az igazi értelemben vett

e m b e r . És észlelhet azt, hogy amit itt átél, az annyi, mint önmagát megismerni, és azt amit az érzékszervi és gondolkodási organizációjában észlel, világismeretnek nevezzük.

XXVI. Emlékezet és lelkiismeret

Alvó állapotában az ember a kozmosznak adja át magát. A kozmosz elé viszi azt, amije van, amit a szellemi-lelki világból a földi létbe való leszállásakor, mint az előző földi életek eredményeit birtokol. Ébrenléte alatt emberi lényének ezt a tartalmát a kozmosztól elvonja.

Ebben a kozmosznak való átadottság és a kozmosztól való visszavontság ritmusában folyik le az élet a születés és halál között.

A kozmosztól való elszakadás egyúttal azt jelenti, hogy az érzékszervi, idegrendszeri organizáció veszi fel a szellemi-lelki embert. Ami ebben fizikai és életjelenségekként játszódik le, azzal az ébrenlétben az ember szellemi-lelkisége egységesen hat. Ebben a hatásmódban megy végbe az érzékszervi észlelés, az emlékképek alakítása, formálása és a fantázia-élet. Ezek a tevékenységek a fizikai testhez vannak kötve. A képzetalkotás, a gondolkodás átélése, amellyel az emberben tudatosá válik az, ami féltudatosan az észlelésben, a fantáziában, az emlékezésben játszódik le, a gondolkodási organizációhoz van kötve.

Ebben a tulajdonképpeni gondolkodási organizációban van az a terület is, amelynek révén öntudatát átéli az ember. A gondolkodási organizáció csillag-organizáció. Ha csupán mint ilyen élni ki magát, akkor az ember nem öntudatot, hanem isten-tudatot hordozna magában. De a gondolkodási organizáció olyan csillag-organizáció, amely ki van emelve a csillag-kozmoszból és a földi történelembe van áthelyezve. Miközben az ember a csillagvilágot a földi életben éli át, öntudatos lényé válik.

Tehát itt áll előttünk az emberi életnek az a belső területe, amelyben az isteni-szellemi világ össze van kötve az emberrel, azonban elbocsátja őt, hogy a szó teljes értelmében emberré válhasson.

De mindjárt a gondolkodási organizáció alatt, ott, ahol az érzékszervi észlelés, a fantázia, az emlékképződés megy végbe, ott együtt él vele az emberi életben az isteni-szellemi világ. Azt lehet mondani, hogy az emlékezés kifejtésében az isteni-szellemi él az ember éber állapotában. Mert a mások két tevékenység, az érzéki észlelés és a képzelet, az emlékképek alakításának csak medifikációi. Az érzéki észlelésben van keletkezőben az emlékezés-tartalom alakulása: a fantázia tartalmában csillan fel a lélekben az, ami ebből a tartalomból megmarad a lélek életében.

Az alvó állapot az ember szellemi-lelkiségét átviszi a kozmoszba. Itt az ember asztrálteste és énje tevékenységével az isteni-szellemi kozmoszba merül bele és nem csak a fizikai, hanem a csillagvilágon is kívül van. De azokban az isteni-szellemi lényekben benne van, akik által léte keletkezett.

A kozmikus fejlődés jelenlegi időszakában ezek az isteni-szellemi lények úgy működnek, hogy a morális világtartalmat az alvó állapot alatt az asztráltestbe és az Énbe belevésik. Minden világtörténelem az alvó emberben reális morális történelem, - semmiképpen sem olyan esemény, amely a természeti jelenségekhez még csak hasonlónak is mondható.

Ennek a történelemnek az utóhatását átviszi az ember az alvó-állapotból az éber-állapotba. De az éberállapotban is ez az utóhatás ma egyenlő az alvó-állapottal, Mert az ember az életnek csak azon a területén éber, amely a gondolkodás felé hajlik. Mert ami tulajdonképpen az akarati síkon történik, az az ébrenléti állapotban olyan tompultságba burkolódik, mint amilyenben alvó állapotban az egész lelki élet van. De ebben az alvó akarati életben szövő isteni-szellemi világ tovább hat az ember éber állapotában is. Az ember morális

szempontból olyan jó vagy olyan rossz, amilyen csak tud lenni, aszerint, hogy alvó állapotban az isteni-szellemi lényeknek mennyire tudott a közelébe kerülni. És közelebb jut, vagy távolabb marad tőlük, aszerint, hogy korábbi földi életei morális irányban haladtak-e.

Az ébredő lélek mélységéből felhangzik az, amit alvás közben az isteni-szellemi világ közösségében bele tudta magát ültetni ebbe a lélekbe. Ami így felcsendül, az a lelkiismeret hangja.

Így mutatkozik meg, hogy az, amit a materialista világnézet csupán a természet oldaláról hajlandó megmagyarázni, az a szellemi megismerés számára morális oldalon van.

Az emlékezetben az éber emberben közvetlenül hat az isteni-szellemi lény: a lelkiismeretben az éber emberben közvetve, utóhatásként hat ugyanaz az isteni-szellemi lény.

Az emlékezet-alkotás az ideg-érzékszervi organizációban játszódik le: a lelkiismeret keletkezése tisztán lelki-szellemi folyamatként játszódik le, de az anyagcsere-végtag-organizációban.

E kettő között van a ritmikus organizáció. Ha tevékenységében két oldal felé pelárisan alakult ki. Mint légzési ritmus bensőséges vonatkozásban van az érzékszervi észleléssel és a gondolkodással. A tüdő-légzésben a folyamat a legdurvább: megfinomodik és mint megfinomodott légzés, érzékszervi észleléssé és gondolkodássá válik. Ami még a légzéshez egészen közel áll, de az érzékszerveken át és nem a tüdőn át történik, az az érzéki észlelet. Ami a tüdőlégzéstől már távolabb van és a gondolat-organizmusra támaszkodik, az a képzetalkotás, a gondolkodás, és ami már a vérkeringés ritmusába határolódik át és már belső légzés, ami kapcsolatba lép a végtag-anyagcsere organizációval, az nyilvánul meg a fantázia-tevékenységében. Ez aztán lelkileg belenyúl az akarat-szférába, mint ahogy a keringési ritmus belenyúl az anyagcsere-végtag organizációjába.

A fantázia-tevékenységben a gondolkodási organizáció igyekszik megközelíteni az akarat-organizációt. Ez az ember alámerülése az akarat éber álomszférájába. Innen van az, hogy olyan emberek előtt, akik így vannak organizálva, a lelki tartalom az éber állapotban álomként jelenik meg. Goethében élt egy ilyen emberi organizáció. Ezért beszél arról, hogy költői álmait Schillernek kell megmagyaráznia, megfejtenie.

Schillerben viszont egy másik organizáció működött. Ő abból ált, amit előző földi életeiből magával hozott. Neki egy erős akaráshoz keresnie kellett a fantázia-tartalmat.

Olyan embereknél, akiknek képességei a fantázia-szféra felé hajlanak úgy, hogy az érzéki szemlélet valóságba szinte önmagától alakult át fantázia-képekre, világi céljaik megvalósításánál számottevő az arimáni hatalom. Ilyen emberek segítségével reméli ez az arimáni világszándék, hogy az emberi fejlődést sikerül teljesen elszakítani a múlttól és így olyan fejlődési irányba terelheti, amely felé ő akarja.

Az olyan emberekre, akik az akarat-szféra irányába vannak organizálva, akik azonban az érzéki szemléletet az ideális világnézethez erőteljesen oly fantázia-képekkel alakítják át, amelyek benső szeretetből fakadnak, ezekre számít a luciferi hatalom. Az ilyen emberek révén szeretné a világfejlődést a múlt impulzusaiban megtartani. Akkor ő vissza tudná tartani az emberiséget olyan szférába való alámerüléstől, melyben az arimáni hatalmat fel kell ismerni és le kell győzni.

Földi léte alatt az ember két poláris ellentétben áll. Fent feltáruznak a csillagok. Onnan azok az erők sugároznak is, amelyek a földi lét minden kiszámítható

szabályszerűségével összefüggenek. A szabályszerű nappal-éjszaka váltakozása, évszakok, a hosszabb világperiódusok, - csak a csillagtörténekek földi tükröződései.

A másik pólus a Föld belsejéből sugárzik fel. Szabálytalanságok élnek benne, szél és vihar (időjárás), mennydörgés és villámlás, földrengés és vulkáni kitörések tükrözik a belső föld-eseményeket.

Az ember annak a csillag-földi létnek a képmása, tükörképe. Gondolkodási organizációjában él a csillag-rend, a végtat-akarát-organizációjában a földi káosz. A ritmikus organizációban szabad kiegyenlítődésben élhető át a földi emberi lény.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ Az ember két oldalról organizálódott, szellemileg és testileg. Először a fizikai éterikus kozmoszból. Ami ebbe az organizációjába az isteni-szellemi lényiségből belesugároz az emberi lénybe, az mint az érzékszervi észlelés ereje, az emlékezőtehetség és a fantázia-tevékenység ereje él benne.

2/ Másodsor: az ember az előző földi életekből organizálódott ki. Ez az organizáció teljesen szellemi-lelki természetű és az asztráltesten és az Énen keresztül él az emberben. Ami mint isteni-szellemi lényiség beleéli magát az emberi lénybe, annak hatása mint a lelkiismeret hangja és mint mindaz, ami ezzel rokon, válik világossá az emberben.

3/ Bitaikus-organizációjában az ember állandó összeköttetésben van az isteni-szellemi impulzusokkal. A ritmus-átélésben az emlékezőerő az akarati létbe és a lelkiismeret hatalma az ideák létébe viszi az embert.

XXVII. A szellemi megismerés látszólagos kialvása az újkorban

Aki a tudati lélek fejlődésével kapcsolatban az antropozófiát helyesen akarja megítélni, annak mindig, ismételten a kultur-emberiség azon lelki alkatára kell vetnie tekintetét, amely a természettudományok felvirágzásával kezdődik és tetőpontját a XIX. században érte el.

Állításuk szerint szemeink elé a korszak jellegét és hasonlítsuk össze a korábbi korszakokkal. A tudatos emberiségfejlődés minden korszakában megismerés gyanánt azt tekintették, ami az embert összekapcsolja a szellemvilággal: ami a szellemmel volt kapcsolatban, azt írták a megismerés javára. A művészetben, a vallásban élt a megismerés.

Ha másként alakult akkor, amikor megkezdődött a tudati korszak hajnalhasadása. Ekkor a megismerés kezdett nem törődni az emberi lelki élet nagy részével. Ki akarta kutatni, amit az ember a létben való viszonyaiként fejleszt ki, amikor érzékszerveit és ítélőképességét a „természet” után igazítja. Viszont a megismerés többé már nem akart azzal foglalkozni, amit az ember a szellemvilághoz való viszonyában fejleszt, amikor belső megismerő-képességét úgy használja, mint érzékszerveit.

Így jött létre annak a szükségszerűsége, hogy az ember szellemi életét ne a jelen megismeréséhez kapcsolják, hanem a múlt idők ismereteihez, a tradíciókhoz.

Ketté tagolták az ember lelki életét. Ott állt az ember előtt a természetismeret, mely mindig tovább törekedve, az egyik oldalon az élő jelenben

bontakozott ki, a másik oldalon volt az ember szellemi világgal kapcsolatos viszonyának átélése, amelynek megfelelő ismeret a régebbi időből áramlott át. Ezen átélés számára lassanként elveszett minden megértés arra vonatkozólag, hogy az ősidőkben hogyan keletkezett a megfelelő ismeret. Megvolt ugyan a hagyomány, de nem volt meg az az út, amely a hagyományként ránk maradt igazságok felismeréséhez vezetett. – Csak hinni tudtak a hagyományokban.

Az az ember, aki teljes meggondoltsággal a XIX. század közepe-táján a szellemi állapotot (szituációt) megfontolta volna, be kellett volna ismernie önmaga előtt. Az emberség oda jutott, hogy most már csak arra tartotta magát képesnek, hogy olyan megismerést hozzon létre, melynek a szellemben semmi köze nincs. Amit a szellem felől az ember tudhat, azt egy korábbi emberiség kikutathatta, de a képesség ennek a kutatására elveszett az emberi lélek számára.

Nem állították azonban lelki szemük elé annak a teljes horderejét, ami itt tulajdonképpen fennállott. Beérték azzal, hogy a megismerés nem ér fel a szellemi viláig: ez csak a hit tárgya lehet.

Hogy némiképp világosság derüljön erre a tényre, tekintsünk vissza azokra az időkre, amikor a görög bölcsességnek vissza kellett vonulnia a kereszténnyé lett rómaiság elől. Amikor az utolsó görög filozófus iskolákat is bezáratta a császár, a régi tudásnak legutolsó őrzői is elvándoroltak arról a vidékről, amelyen most az európai szellemi élet kifejlődött. Csatlakoztak Ázsiában a gondischpuri akadémiához. Ez egyike volt azon helyeknek, ahol Keleten Nagy Sándor tettei által hagyományként tovább élt a régi tudomány: abban a formában élt tovább, melyet Aristotelész adhatott ennek a régi tudásnak.

De megragadta ezt az a keleti áramlat, amely arabizmusként jelölhető meg. Az arabizmus egyik oldalát nézve, a tudati lélek korai kifejlődésnek tekinthető. A tudati lélek irányában túl korán ható lelki élet által azt tette lehetővé, hogy benne Ázsiából kiindulva Afrikán át, Dél- és Nyugat-Európára olyan hullám áradt, mely bizonyos európai embereket intellektualizmussal itatott át, melynek azonban csak később lett volna szab ad kifejlődnie. Dél- és Nyugat-Európa a VII-VIII. században olyan szellemi impulzusokat kapott, melyeknek csak a tudai lélek korszakában kellett volna jönnie.

Ez a szellemi hullám felébresztette ugyan az emberben az intellektualist, de nem a mélyebb átélést, mely által az ember alámerülhet a szellemvilágba.

Hogyha mármost az ember a XV. századtól a XIX. századig megismerő képességét működésbe hozta, csak olyan lelki mélységre tudott alámerülni, ahol még nem ütközött a szellemi világba.

Az európai szellemi életbe beszivárgó, beáramló arabizmus a megismerő lelkeket visszatartotta a szellemi világtól. Túl korán működésre bírta az intellektust, mely csak a külső természetet tudta megragadni.

És ez az arabizmus igen hatalmasnak mutatkozott. Akit ez elkapott, abban jórészt egészen tudat nélküli, lelki fennhéjzás ütötte fel a fejét. Megérezte az intellektualizmus hatalmát, de nem érezte át a puszta értelemnek a tehetetlenségét a valóságba való behatolásnál. Így azután az ember átengedte magát a külső, érzékek által adta valóságnak, mely önmagánál fogva kínálkozott neki, de nem jutott el addig, hogy megközelítse a szellemi valóságot.

Ezzel a helyzettel találta azonban magát a középkori szellemi élet. Megvoltak a hatalmas hagyományai a szellemvilágról, és lelki élete – úgyszólván tudat alatt – az arabizmus intellektuális hatásától úgy átítatódott, hogy a megismerés számára nem kínálkozott semmiféle út azokhoz a forrásokhoz, melyekből pedig végeredményben ezen hagyomány tartalma származott.

Most azután a korai középkortól kezdve annak alapján, amit ösztönszerűen mint szellemi összefüggést érzett az ember, harcolt azzal a felfogással (alakulattal) szemben, amit a gondolkodás az arabizmus által magára öltött.

Az ember érezte az ideák világát magában: úgy élte át, mint valami reálisat. De lelkében nem volt meg az az erő, mely az ideákban a szellemet átélje. Így keletkezett a feudalizmus, mely az eszmékben érezte a realitást, de nem tudta bennük megtalálni azt. A realizmus az ideák világában hallotta a világszó beszédét, de nem volt képes azt megérteni.

A nominalizmus, mely szemben állt vele, tagadta ezt a beszédet, nem tudta megérteni, hogy egyáltalán létezik. Számára az eszmél világa az emberi lélekben való formulák összessége volt, anélkül, hogy gyökere egy szellemi realitásban lenne.

Ami ebben az áramlatban hullámzott, egészen a XIX. századig élt tovább. A nominalizmus lett a természeti megismerés gondolkozási módja. Az érzékelhető világ szemléletéből egy nagyszerű rendszert épített fel, - de megsemmisítette az ideák világába való betekintést. A realizmus halotti létet élt. Tudott az ideák világának realitásáról, de az eleven megismerésben nem tudott hozzá eljutni.

Eljutunk majd hozzá, ha az antropológia utat talál az ideáktól az ideákban való szellemi élményhez. A valóságosan tovább fejlesztett realizmusban a természettudományos nominalizmus mellé egy olyan megismerési útnak kell csatlakoznia, mely megmutatja, hogy a szellemiség megismerése nem aludt ki az emberiségből, hanem az új felemelkedés, az újonnan felnyíló emberi lélekforrásokból ismét felléphet az emberi fejlődés menetében.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ A lelki tekintetét az emberiség fejlődésére veti ebben a mai természettudományos korszakban, annak szomorú perspektíva nyílik meg. Fényes sikereket mutat fel a megismerés minden olyan ismeret tekintetében, ami a külvilágra vonatkozik. – Ezzel szemben egy olyan szerű tudat észlelhető, mintha a szellemi világ megismerése már egyáltalán nem volna lehetséges.

2/ Úgy látszik, mintha i l y e n ismerettel csak a régi időkben élt emberek rendelkezhetek volna - és mintha a szellemi világgal kapcsolatban meg kellene elégedniük azzal, hogy a régi hagyományokat vesszük fel és azt a h i t tárgyává tesszük.

3/ Ebből a bizonytalanságból indult ki, - mely a középkori ember viszonyában a szellemi világgal szemben támadt, - a nominalizmus hitetlensége az eszmék szellemi tartalmával kapcsolatban: a nominalizmus utódja a modern természetszemlélet, ezzel szemben van az eszmél realitásán álló r e a l i t i z m u s, mely az antropológia által található meg kiteljesülését.

XXVIII. Történelmi megrázkódtatások a tudati lélek felszínre kerülésekor

A római birodalom bukása a keletről jövő népekkel együtt – az ún. népvándorlás – olyan történelmi jelenség, amelyre a kutató embernek a tekintetét állandóan rá kell irányítania. Mert a jelen még sok mindent tartalmaz ezeknek a megrázkódtató eseményeknek utóhatásaként.

De éppen ezeknek a történelmi eseményeknek a megértése külsőséges történelmi szemlélettel nem lehetséges. Azoknak az embereknek a lelkét kell tekintetbe vennünk, akik a „népvándorlásba” és a római birodalom bukásába be voltak állítva.

A görög és a római világ abban az időszakban virágzik, amikor az emberiségben az értelmi lélek fejlődött ki. Igen, a görögök és a rómaiak a tulajdonképpeni hordozói ennek a fejlődésnek. De a népeknél ezen lelki állapot kifejlődésében nincs egyetlen olyan csira sem, amely a tudati lelket helyesen fejleszthette volna ki önmagából. Minden szellemi és lelki tartalom, ami az értelmi lélekben fejlődik, napfényre kerül a görög és rómaiság gazdag életében. Ez azonban önerővel nem tud beleáradni a tudati-lélekbe.

Ennek ellenére természetesen fellép a tudati lélek stádiuma. De mintha a tudati lélek nem a görög és római személyiségből fakadna, hanem valami olyan, ami az ember lényébe kívülről ültetődne bele.

Az isteni-szellemi lényekkel való együvé tartozás és a tőlük való leválasztottság – amelyről az eddigiekben oly sokszor volt szó, - az idők folyamán különböző intenzitással megy végbe. A régi időkben ez az összetartandóság nagy hatalommal avatkozott bele az emberi fejlődésbe. Az első keresztény századok görög és római átéléseiben ez gyengébben ható erő, de megvan. Mialatt teljesen kifejlesztette magában az értelmi lelket, a görög és római embernek az volt az érése, - tudat nélkül ugyan, de a lélek szempontjából jelentőségteljes módon, - hogy fokozatosan leválik az isteni-szellemi lényyszerűségből és benne az emberi mivolt önállóvá leválik az isteni-szellemi lényyszerűségből és benne az emberi mivolt önállóvá válik. Ez az állapot az első keresztény századok folyamán megszűnt. A tudati lélek derengésszerű behatását úgy érezte az ember, hogy általa összefonódik az isteni-szellemi lélekkel. A lélek a nagyobb önállóságból a kisebbre ismét visszafejlődik. A lélek halad a nagyobb önállóságból a kisebb felé. A keresztény tartalmat az emberi tudati lélek nem volt képes felvenni, mert az ember lényé magát a tudati lelket sem volt képes befogadni.

Így a megkapott keresztény tartalmat az ember mint valami kívülről, a szellemi külvilágból adottat érezte meg, nem olyan valami gyanánt, mint amellyel az ember saját ismeretszerzési erői révén nőtt össze.

Másképp állt a dolog ugyanakkor a történelemben fellépő, északkelet felől jövő népeknél, azok az értelmi lélek stádiumán olyan állapotban haladtak át, mely a szellemvilággal való összefüggésüket velük megérezte. Ők csak akkor kezdtek valamit érezni az emberi önállóságból, amikor a tudati lélek első erői a kezdeti keresztény időkben feltűnedeztek. Náluk a tudati lélek olyanképpen lépett fel, mint ami az emberi lényei volttal szorosan össze van kötve. Örömteli belső erő kifejtést éreztek, mikor a tudati lélek bennük életre kelt.

A földerengő tudati lélek csirázó életébe esett bele azoknál a népeknél a keresztény tartalom. Ők azt mint a lelkükben feléledő valamit érezték, nem pedig mint valami kívülről adottat.

Ez volt az a hangulat, mely eltöltötte őket, amikor elérkeztek a római birodalomhoz és mindenhez ami vele összefüggésben állt. Ez volt az arimanizmus

hangulata az athanázianizmussal szemben. Mély belső ellentét mutatkozott itt a világtörténelmi fejlődés során.

A görög és a római embernek külsődleges tudati lelkében legelőször úgy kezdett működni az isteni-szellemiség, hogy nem egyesült teljesen a földi étellel, hanem csak belesugárzott abba. A frankok, germánok, stb. még csupán derengő tudati lelkében még gyengén fejtette ki működését azt, amit az isteni-szellemiből az emberiséggel össze tudta kötni magát.

Ezt követte, hogy a keresztény tartalom, mely az ember felett levegő tudati lélekben élt, az életben szétterjedt: ami belőle a lélekkel egyesülten megmaradt, az indíték, impulzusként az ember belsejében kifejlődésre várakozott, ami csak akkor tudott bekövetkezni, amikor a tudati lélek fejlődése egy bizonyos fokot elért.

Ez – az első keresztény századoktól kezdődően a tudati lélek fejlődésének korszakáig – olyan időszak, melyben mint az emberiség számára mértékadó szellemi élet olyan szellemi tartalom uralkodik, mellyel az ember megismerőleg nem tudja magát összekötni. Ezért külsőségesen kapcsolódik hozzá: „megmagyarázza” azt és nem esik gondolkodóba, hogy a lelki erők mennyire nem elegendők a megismerő kapcsolat létrehozására. Az ember különbséget tesz a megismerhető területi tevékenysége és az elérhetetlen között. Érvényre jut azon lelki erőkről való lemondás, melyek megismerőleg fel tudnának emelkedni a szellemvilágba. És így a XVII. és XVIII. század fordulóján elérkezik az az időszak, melyben az ember a szellemi felé irányított megismerő lelki erőket a szellemtől teljesen megismeréssel elfordítja. Kezdetét veszi az az időszak, melyben az ember csak azokban a lelki erőkből él, melyek az érzékelhetőségek felé irányulnak.

Különösen a XVIII. században tompulnak el a szellemi dolgok iránt való megismerési erők.

A gondolkodók eszméikből elvesztik a szellemi tartalmat. A XIX. század első felében elterjedt idealizmusban magukat a szellemtől ideákat teszik világalkotó erőkké. Ezt teszik Pichte, Schelling, Hegel, - vagy pedig egy érzékfeletti valamire utalnak, mely elillan, mert megfosztották minden szellemiségtől. Így Spencer, J. St. Hill, és mások. Az ideák halottak, ha nem keresik az élő szellemet.

A szellemi dolgok felé irányított szellemi tekintet elvész.

A régi szellemi megismerés „folytatása” lehetetlen. A lelki erőknek, amennyiben a tudati lélek fejlődik bennük, arra kell törekedniük, hogy megújult, elemi, közvetlenül eleven kapcsolatba kerüljenek a szellemvilággal. Erre törekszik az antropozófia.

A jelen időszak szellemi életében éppen a vezető személyiségek nem tudják előre, hogy mit akar ez a kor. És ezáltal széles körök, amelyek azokat a vezetőket követik, szintén visszatartatnak. A vezetők olyan lelki tartalomban élnek, mely lassan teljesen elszokik attól, hogy szellemi erőket használjon. Számukra ez olyan, mintha egy megbénult szervvel rendelkező embert arra akarnának rávenni, hogy használja azt. Mert a XVI. Századtól a XIX. század második feléig terjedő időszakban a magasabb megismerő erők bénultak voltak. – És az emberiség ennek nem volt tudatában: különleges haladásnak tekintette az egyoldalúan érzéki világ felé fordított megismerő erők használatát.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ A görögök és rómaiak különleges képességgel rendelkező népek voltak, az értelmi lélek kifejlesztése szempontjából. Ők ezt a lelkiállapotot kiteljesítették. De nem

hordozták magukban azokat a csírákat, amelyek egyenes vonalban vitték volna előre őket a tudati lélek felé. Lelkiéletük az értelmi lélekben leáldozott.

2/ A kereszténység kezdetétől egészen a tudati lélek kifejlődéséig terjedő időszakban működik azonban egy olyan szellemi világ, amely nem egyesül az emberi lelki erővel. Ezek az erők „megmagyarázzák” a szellemvilágot, de nem élik át.

3/ Azokban a népekben, amelyek az úgynevezett „népvándorlás” alatt észak-kelet felől a római birodalom felé nyomultak előre, élt az értelmi léleknek érzésszerű megragadása. De mégis kifejlődik lelkükben az érzésszerűen beágyazott tudati lélek. E népeknek belső élete olyan korszakra vár, melyben ismét lehetővé válik a léleknek a szellemvilággal való egyesülése.

XXIX. A természettől a természet-alattiságig

Arról beszélnek, hogy a filozofikus korszak leküzdése után, a XIX. század közepén a természettudományos korszak vette kezdetét. És azt is mondják, hogy a természettudományos korszak még máig is tart, ámbar sokan hangsúlyozzák, hogy bizonyos filozófiai intenciókhoz újból visszatértek.

Ez mind megfelel azoknak az ismeretszerzési utaknak, melyeken az újabb kor megindult, de nem felelnek meg az életutaknak. Képzeteivel az ember még a természetben él, jóllehet mechanikus gondolkozási módját is beleviszi a természetről alkotott felfogásába. – Akaratával azonban olyan széles körben él a technikai történések mechanikájában, hogy ez a természettudományos korszaknak már régen különleges árnyalatot kölcsönöz.

Ha meg akarjuk érteni az emberi életet, úgy először is két oldalról kell azt megvizsgálnunk. Az ember, előző földi életeiből hozott képességével a kozmosz földkörzeti hatását és a Föld birodalmában való működését el tudja képzelni. Érzékszervein keresztül észleli a Földre ható kozmikus és gondolkodási organizációja által gondolkodik a Föld körzetéből a Földre ható kozmikusról.

Így él az ember fizikai teste által az észleletben, étertestén keresztül a gondolkodásban.

Az, ami asztráltestében és Énjében végbemegy, az lelkének rejtettebb régióiban uralkodik. Például a sorsban. De a sorsot mindenekelőtt nem bonyolult sorsösszefüggésekben, hanem elementáris, egyszerű életeseményekben kell megkeresnünk.

Az ember bizonyos föld-erőkkel köti össze magát, midőn szervezetével (organizációjával) ezen erők felé tájékozódik. Megtanul egyenesen állni és járni, megtanul karjával és kezével a földi erők egyensúlyába beállni.

Ezek az erők nem olyanok, mint amelyek a kozmoszból hatnak le, - ezek c s u p á n földiek.

A valóságban semmi sem absztrakció, amit az ember átél. Csak nem látja át, hogy az átélés honnan jön és így az ideákból (eszmékből), a valóságról absztrakciókat alkot. Az ember mechanikus törvényszerűségekről beszél. Azt hiszi, hogy azokat természeti összefüggésekből vonta le (absztrahálta). – Azonban ez nem áll fenn, mert minden amit az ember mint tisztán mechanikus törvényt él át lelkében, azt a földi világ felé irányuló tájékozódása közben belsőleg tapasztalja.

De ezzel a mechanikusság tisztán földinek mutatkozik. Mert a földön a természeti törvényszerűség színben, hangban stb. a kozmoszból árad le. Csak a

Földön válik a természeti törvényszerűség mechanikussá, ahogy az ember a maga átélésében a Földön vele szemben áll.

A legtöbb abból, ami ma a technika révén a kultúrában hatást fejt ki és amivel az ember életével a legnagyobb mértékben össze van fonódva, ma már nem természet, hanem természetalatti. Ez olyanvilág, amely lefelé emancipálja (felszabadítja) magát a természettől.

Nézzük meg a keleti embert: mikor a szellem felé törekszik, milyen módon igyekszik kikerülni azokból az egyensúlyi viszonyokból, amelyek csak a földiségből jönnek: Olyan elmélkedési (meditációs) helyzetet vesz fel, mely őt pusztán a kozmikus egyensúlyba helyezi. Ekkor a föld nem hat többé szervezetének (organizmusának) tájékozódására. (Ez ne legyen utáncandó, hanem szolgáljon az előadottak világosabbá tételére. Aki írásaimat ismeri, tudja, hogy némiképpen különbözik ez irányban a keleti és nyugati szellemi élet.)

Az embernek szüksége volt pusztán a földiséggel való viszonyra a tudati-lélek fejlődése céljából. Ekkor azután létrejött a legújabb időkben a tendencia, mindenütt, a cselekvésben is annak valóra váltása, amibe az embernek bele kell élnie magát. Az ember, miközben csupán a földi létbe éli bele magát, az arimánival találkozik. Saját lényével a helyes viszonyt kell megtalálnia az arimánival szemben.

De a technika korszakában addigi menete nagyon nehézé teszi a lehetőséget az embernek az arimáni kultúrával szemben való helyes viszonyának megtalálására. Meg kell találnia az erőt, a belső megismerési erőt, amely megvédi őt attól, hogy Arimán a technikai kultúrában hatalmába kerítse. A természetalatti világot mint ilyet kell felfognia. Erre csak akkor képes az ember, ha a szellemi megismerésben legalább éppen annyira felemelkedik a földönkívüli természetfelettibe, mint ahogy a technikában a természet-alattiba leszállt. E korszaknak a természet fölé emelkedő ismeretre van szüksége, mert belsőleg veszélyesen ható élettartalommal kell elbánnia, amely a természet alá húzta le. Természetesen itt nem arról van szó, hogy az ember megtalálja annak az útját, hogy az új kulturális viszonyokat magával és a kozmosszal helyes viszonyba hozza.

Ma még a legkevesebben érzik át, hogy e téren milyen jelentős szellemi feladatok várnak még az emberre. Az elektromosságot, melyet felfedezése után a természetes lét lelke gyanánt magasztaltak, saját erejében kell felismerni a természetből a természet-alattiba vezető mivoltába. De az embernek nem szabad vele együtt lecsúsznia.

Abban az időben, melyben a tulajdonképpeni természettől független technika még nem létezett, az ember a szellemet magában a természetszemléletben találta meg. A magát függetlenítő technika arra készítette az embert, hogy a számára mechanikus-materiálisra immár mint tudományossá válásra bámuljon. Ebből pedig minden isteni-szellemi, ami az emberiség fejlődésének eredetével összefügg, hiányzik. A tisztán arimánikusság uralkodik a szférában.

A szellemtudományban egy másik olyan szféra lesz megeremtve, melyben arimánikusság egyáltalán nincs. És éppen annak a szellemiségnek a megismerő felvétele által, melyhez az arimáni hatalmaknak nincs hozzáférhetőségük, az ember megerősítetik arra, hogy a világban szembe tudjon helyezkedni Arimánnal.

Vezérfonalak az elmondottakhoz

1/ A természettudományos korszakban, mely a XIX. század közepén kezdődik, az emberiség kultúr-tevékenysége mindinkább lecsúszik nemcsak a természet legsalsóbb területeire, hanem a természet alá. A technika természet-alattivá válik.

2/ Ez azt követeli, hogy az ember átéléssel szellem-megismerésre találjon, amelyben éppen olyan magasra emelkedjék a természet-fölöttiben, mint amilyen mélyre lesüllyedt a természet alá természetalatti technikai tevékenységében. Ezáltal megteremti belsejében azt az erőt, hogy ne süllyedjen le.

3/ Egy korábbi természetszemléletben még benne rejtett az a szellem, mellyel az emberi fejlődés eredete össze van kötve: ez a szellem azonban hovatovább a természetszemléletből kiveszett és a tisztán arimáni vonult be abba és onnan átfolyt a technikai kultúrába.